

EESTI STATISTIKA

KUUKIRI

RECUEIL MENSUEL

DU

BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

1937

DETSEMBER

SISU:

Linnade ja alevite tulud ja kulud 1935/36. m.-a.

Alg- ja keskkoolid 1936/37. õ/a.

Põllumajanduse tasuvus 1936/37. p.-a.

Surmapõhjused 1936. a.

Alatised tabelid.

Nr. 193(12)

TALLINN

Nr. 193(12)

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO
BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

SISUKORD

TABLE DES MATIÈRES

	Lk.		Page
Linnade ja alevite tulud ja kulud 1935/36.		<i>Recettes et dépenses des villes et bourgs en</i>	
m.a. — V. Feldman	625—637	1935/36	625—637
Alg- ja keskkoolid 1936/37. õ/a. — A. Lepp	637—661	<i>Écoles primaires et secondaires en 1936/37 . . . . .</i>	637—661
Põllumajanduse tasuvus 1936/37. p.a. —		<i>Rentabilité des exploitations agricoles en 1936/37</i>	
F. Sõst	662—671		662—671
Surmapõhjused 1936. a. — K. Rumma	671—681	<i>Causes de décès en 1936 . . . . .</i>	671—681

ALATISED TABELID — TABLEAUX PERMANENTS

(Standard-numeratsioon)		(Numération permanente)	
Tab. 1. Väliskaubandus oktoobris	632	Tab. 1. Commerce extérieur en octobre	632
" 2. Väliskaubanduse muude riikidega oktoobris	684	" 2. Commerce extér. avec les autres pays en octobre	634
" 3. Väliskaubanduse tähtsamad alined oktoobris	684	" 3. Commerce extér. des princip. articles en octobre	684
" 4. Piiritusamonopol oktoobris ja novembris	694	" 4. Ventes d'alcool en octobre et novembre	694
" 6. Riihtraudtee oktoobris	687	" 6. Chemins de fer en octobre	687
" 7. Tallinna sadama tegevus novembris	688	" 7. Mouvement du port de Tallinn en novembre	688
" 8. Eesti Panga äriseis 30. XI 37	688	" 8. Bilans de la Banque d'Estonie le 30. XI 37	688
" 10. Era- ja ühispankade äriseis 1. XI 37	689	" 10. Situat. financ. des banques au 1. XI 37	689
" 11. Üksikute pankade ärisaisu summad 1. XI 37	689	" 11. Bilans des princip. banques au 1. XI 37	689
" 13. Valuuta hinnad Tallinna börsil novembris	694	" 13. Cours du change à Tallinn en novembre	694
" 14. Vabariigi piiridest ülesõitnud novembris	690	" 14. Nombre des personnes ayant passé les confins de la République en novembre	690
" 15. Linnade rahvastik novembris	690	" 15. Mouv. de la populat. dans les villes en novembre	690
" 16. Lühivõla olemasolev raha	690*	" 16. Billets en circulation	690*
" 18. Pankadevahelise arvkoja tegevus	696	" 18. Mouvement de la chambre de compensation	696
" 19. Protestitud vekslid	696	" 19. Effets protestés	696
" 20. Kapitall emissioonid	696*	" 20. Émissions des capitaux	696*
" 21. Tööstustoodang	696*	" 21. Production de quelques industries	696*
" 22. Loomataudid	696*	" 22. Epizooties	696*
" 23. Tapamajade tegevus	696*	" 23. Fonctionnement des abattoirs	696*
" 24. Suurimüügihinnad oktoobris ja novembris	691	" 24. Prix de gros en octobre et novembre	691
" 25. Toiduainete maksumus kalorilise sisalduse järgi 1926—37	692	" 25. Coût de denrées alimentaires à la base de leur valeur nutritive 1926—37	692
" 26. Turuhinnad novembris	693	" 26. Prix de détail en novembre	693
" 27. Elatusmaksumusindeksid	692	" 27. Nombres-indices du coût de la vie	692
" 28. Suurimüügiindeksid	692	" 28. Nombres-indices de prix de gros	692
" 29. Tööjõu hinnad novembris	694	" 29. Marché du travail en novembre	694
" 30. Tööstusettevõtteid ja töölolu 1. novembril	695	" 30. Entreprises industrielles et leur main-d'oeuvre au 1. nov.	695
" 33. Nakkushaigused septembris ja oktoobris	696	" 33. Maladies contagieuses en septembre et octobre	696
" 34. Abielumus, sündimus ja suremus	696	" 34. Mariages, naissances et décès	696

Alatiste tabelite koostamisviisi vt. nr. 182(1), lk. 33.

*) Viimased andmed ilmunud eelmistes kuukirjades.
Par * sont désignés les tableaux parus dans les NN précédents.

LINNADE ja ALEVITE TULUD ja KULUD 1935/36. m.-a.
RECETTES et DÉPENSES des VILLES et BOURGS en 1935/36.

Sisu: 1. Eelarve täitmise, lk. 625. 2. Tulude ja kulude vahetused, lk. 626. 3. Kulud, lk. 627. 4. Tulud, lk. 627. 5. Võlakorras, lk. 636.

1. IV 1935 hakkas kehtima uus eelarvete ja aruannete koostamise ning raamatupidamise kord linnade suhtes. Osa linnavalitsusi koostas 1935/36. a. eelarved ja aruanded siiski veel vanade tulude-kulude nomenklatuuride järgi. See asjaolu raskendas vastavate tabelite koostamist ja võis tingida mõningaid ebatühtlusi üksikute tulu- ja kulusummade paigutamisel ühise nomenklatuuri järgi. Üldiselt kasutati tulude alal vana ja kulude alal uut nomenklatuuri. Eelmise aasta võrdlusarvud, mis täiendati 1934/35. a. esitamata jäänud Põltsamaa andmeiga, jäid kuludes suuremalt osalt märkimata erineva nomenklatuuri tõttu. Linnade ja alevite tulude-kulude kokkuvõtet tehti eelarve täitmise aruannete järgi.

1. Eelarve täitmine.
Exécution du budget.

Võrreldes eelmise aastaga suurenesid eelarvelised tulud ja kulud linnadel 17,7% ja alevitel 6,9%, olles tasakaalus esimesil 12 311 tuh. kr ja viimaseil 374 tuh. kr (Mõisaküla alevil ületas kulu 9 kr võrra tulusumma). Linna- ja alevivalitsuste valduses olnud varade ja ettevõtete eelarvelised tulud ja kulud ei sisaldu tähendatud arvudes (arvestati vaid üle- ehk puudujäägi summa). Ettevõtete eelarvelised tulud moodustasid linnul 7 538 tuh. kr ja alevitel 81 tuh. kr, kulud vastavalt 6 576 tuh. kr ja 69 tuh. kr ning varade tulud linnul 1 336 tuh. kr ja alevitel 23 tuh. kr ning kulud 709 tuh. kr ja 7 tuh. kr. Võrreldes eelmise aastaga osutusid eel-

Tulud, kulud, üle- ja puudujäägid (kroones) — Recettes, dépenses et solde des villes et bourgs en kr.

	Tulud — Recettes				Kulud — Dépenses				Üle- või puudujääk (—) Excédent ou déficit (—)			
	1935/36	1934/35	Sellest korralised		1935/36	1934/35	Dont ordinaires		1935/36	1934/35	Sellest korralised	
			1935/36	1934/35			1935/36	1934/35			1935/36	1934/35
Tallinn	6 204 925	5240 015	4348 973	4308 978	6 208 830	5247 887	4252 878	4001 315	1 095	1 128	96 095	217 663
Tartu	1 649 152	1563 453	1329 540	1307 087	1 616 251	1544 977	1295 639	1348 611	38 901	18 476	38 901	18 476
Narva	628 150	498 193	533 791	473 488	632 331	493 492	537 971	468 806	—1 172	4 701	—4 180	4 622
Narva-Jõesuu	38 115	32 463	38 115	32 463	38 085	32 463	38 085	32 463	30	—	30	—
Pärnu	1 011 808	627 548	630 154	556 610	992 356	586 441	560 707	512 607	19 447	41 107	19 447	44 108
Nõmme	328 760	371 287	236 549	233 071	304 304	365 253	262 183	281 237	24 366	6 034	24 366	45 166
Viljandi	482 935	204 459	228 609	239 620	407 906	201 732	262 828	261 732	25 029	32 727	35 681	27 888
Valga	257 894	204 385	201 223	189 873	236 835	194 417	180 164	179 955	21 069	9 918	21 059	9 918
Rakvere	354 798	291 272	331 658	275 647	345 124	233 928	321 984	268 308	9 674	7 344	9 674	7 344
Võru	141 879	156 671	134 414	149 896	143 775	156 604	136 610	161 929	—2 196	67	—2 196	—2 033
Haapsalu	94 923	103 501	74 517	74 935	92 154	90 913	71 748	71 280	2 789	3 078	2 789	3 055
Kuressaare	98 038	98 527	97 922	90 591	85 060	93 877	84 944	87 224	12 978	4 050	12 978	3 867
Petsari	86 432	83 785	86 482	83 785	72 420	72 150	72 420	72 150	14 062	11 635	14 062	11 635
Tapa	89 935	63 813	57 135	56 813	83 149	61 351	53 186	61 351	786	2 462	3 999	5 462
Paide	81 581	114 554	81 831	93 290	50 280	114 420	80 206	91 451	1 101	134	1 175	1 839
Türi	65 249	74 183	65 249	72 234	58 765	74 199	58 765	73 442	6 434	—16	6 434	—1 158
Põltsamaa	47 633	68 359	47 633	44 403	46 879	68 211	46 879	88 853	754	148	754	5 560
Tõrva	49 121	46 073	46 052	46 027	46 929	44 831	44 460	44 522	2 192	1 242	2 192	1 105
Paldiski	21 489	13 625	14 403	13 625	21 178	14 550	14 092	14 550	311	—925	311	—925
Linnad kokku	11 676 371	9955 266	8684 350	8455 086	11 506 701	9810 696	8405 749	8141 741	169 670	144 510	278 601	313 345
Mustvee	33 754	26 019	24 058	22 369	33 080	24 501	23 884	20 851	674	1 518	674	1 518
Mõisaküla	23 320	18 167	17 120	18 167	20 930	16 385	14 730	16 385	2 300	1 782	2 300	1 782
Jõhvi	51 913	31 004	24 663	28 004	52 916	29 053	25 666	26 053	—1 003	1 951	—1 003	1 951
Otepää	15 949	28 431	15 949	14 976	15 944	27 725	15 944	17 253	5	706	5	—2 232
Kunda	60 871	61 772	31 871	29 772	66 408	67 109	37 408	35 109	—5 537	—5 337	—5 537	—5 337
Sindi	27 873	27 020	25 173	27 020	27 247	26 847	24 747	25 847	426	1 173	426	1 173
Elva	32 771	28 452	28 024	25 926	32 217	28 397	27 470	25 871	554	55	554	55
Kallaste	10 502	11 271	10 502	11 271	9 058	9 665	9 058	9 665	1 444	1 706	1 444	1 706
Antsla	24 365	20 587	18 912	20 587	21 894	17 233	16 441	17 233	2 471	3 354	2 471	3 354
Kärdla	16 420	16 851	16 040	16 851	15 507	15 421	15 127	15 421	913	1 430	913	1 430
Kil.-Nõmme	16 573	14 859	14 073	14 859	14 871	11 020	12 071	11 020	2 202	3 839	2 002	3 839
Jõgeva	12 006	13 365	12 006	13 365	11 969	13 072	11 969	12 739	37	293	37	293
S.-Jaani	10 609	13 127	10 009	12 198	9 703	10 324	9 203	9 305	806	2 803	806	2 803
Keila	15 662	17 192	12 662	17 192	14 855	11 771	11 855	11 771	807	5 421	807	5 421
Mustla	9 394	9 099	9 394	9 099	8 390	7 837	8 399	7 837	995	1 262	995	1 262
Võõpsu	5 224	4 800	5 224	4 800	4 500	4 490	4 500	4 490	718	810	718	810
Alevid kokku	366 906	342 016	275 680	286 123	359 004	319 759	267 978	266 845	7 902	22 266	7 702	19 278

22 266 tuh. kr). Ülejääk langes linnus täielikult ja aleviis valdavas osas korralise majapidamise arvele. Esimesil oli korraliste tulude ülekaal 109 tuh. kr võrra suurem ülekaalu üldsummast. Sellest järeldub, et linnad kasustasid endiselt erakorraliste kulude katteks osaliselt korralisi sissetulekuid. Ulatuslikum oli selline korraliste tulude kasustamine Tallinnas, Viljandis ja Tapal. Erakorralised kulud ületasid vastavaid tulusid väiksemal määral veel Paides ja tulud kulusid — Narvas, kuna teisis linnus olid tulud ja kulud tasakaalus. Alevid tarvitasid korralisi ja erakorralisi tulusid vaid vastavate kulude katteks, misjuures erakorralised summad olid kõikjal tasakaalus, arvatud välja K.-Nõmme, kus tulud olid 200 kr ülekaalus. Puudu jääb korralise majapidamise alal ilmes kahes linnas (Narva ja Võru) ning kahes aleviis (Jõhvi ja Kunda). Puudu jäägi peapõhjuseks oli: Narvas heakorra ja hoolekande kulude eelarvest kõrgemale paisumine ning Võrus — eriuksannete täitmisel saadud tulude, Jõhvis — ettevõtte eksploateerimisest saadud puhaskasu ja Kundas — maksude ning üldkulude tasude ettenähtust vähem laekumine. Erisummade arvel teostatud teede ja sildade ehituse alal osutunud ülejäägid arvati teiste ülejääkide hulka Valgas (969 kr) ja Petseris (7 575 kr).

3. Kulud. 18 linna kulud ulatusid *Dépenses.* 8 406 tuh. kr korralises ja 3 101 tuh. kr erakorralises osas, olles suurenenud vastavalt 3,2% ja 85,8% võrreldes eelmise aastaga. Korralised kulud kahanesid tegevusaastal Tartus, Nõmmel, Võrus, Kuressaares, Paides, Türil, Tõrvas ja Paldiskis ning suurenesid mujal. Kulude tase erines üksikul linnul tunduvalt. Elaniku kohta tulev korraline kulumusma kõikus 1 418 s — 3 211 s. Suurim summa langes Rakvere linnale, tingitult eeskätt tervishoiu- ja laenu- ning intressikulu suuruselt. Teisel kohal kulu suuruselt oli Tallinn. Korraline kulu pealinna elaniku kohta moodustas 3 086 s. Tallinnas oli kulude tase kõrgeim sotsiaalsete eriuksannete, pensionide, arstiabi ja abirahade, tule- ja gaasitõrje, hoolekande ning heakorra kulude alal, misjuures ülekaal oli märgatavam viimasel kullilgi. 16 alevialitsuse kulud, suurenedes 0,4% korralises ja 71,7% erakorralises osas, ulatusid vastavalt 268 tuh. kr ja 91 tuh. kr. Korralised kulud vähenesid tegevusaastal Mõisakülas, Jõhvis, Otepääl, Sindis, Kallastel, Antslas, Kärklas, Jõgeval ja S.-Jaanis. Kulutused heakorra, kapitalide täiendamise ja laenu- ning intresside tasumise alal kahanesid tegevusaastal, eriti märgatavalt esimesed (korral. ja era-

Kulud ühe elaniku kohta alevites (sentides) 1935/36. a. — *Montant des dépenses par habitant (en senti) en 1935/36.*

	Musvee	Mõisaküla	Jõhvi	Otepää	Kunda	Sindi	Elva	Kallaste	Antsla	Kärkla	Kil.-Nõmme	Jõgeva	S.-Jaani	Keila	Mustla	Võõpsu	Kokku — Total	Kokku — Total
																	1935/36	1934/35
Alevivolikogu — <i>Conseil de bourg</i>	10	7	8	—	9	10	11	8	8	—	—	4	1	0	0	3	5	5
Alevivalitsus — <i>Administrat. de bourg</i>	225	175	256	221	484	684	382	189	305	239	270	447	386	348	270	407	319	262
Sotsiaal-administratsioon — <i>Administrat. publique</i>	12	10	10	15	7	15	31	11	5	15	5	21	0	—	32	5	13	13
Heakord — <i>Services publics</i>	106	04	97	87	80	168	205	9	85	99	152	78	99	250	92	86	106	200
Haridus — <i>Instruction publique</i>	308	108	380	164	440	179	268	169	207	354	180	111	201	380	198	248	255	216
Tervishoid — <i>Hygiène</i>	8	14	16	13	2	28	56	25	28	5	50	11	24	34	28	23	23	18
Hoolekanne — <i>Assistance publique</i>	90	129	206	277	358	234	147	20	211	179	115	118	159	125	150	84	160	160
Kapitalid — <i>Capitaux</i>	—	—	—	—	—	0	—	9	—	80	16	31	—	—	53	—	10	21
Laenu- ja protsentide tasumine — <i>Amortissement des dettes et versement des intérêts</i>	52	24	262	8	319	—	273	86	118	51	8	206	—	86	—	—	101	127
Mitmesugused kulud — <i>Dépenses diverses</i>	18	40	24	6	329	17	215	43	30	15	24	21	17	50	50	144	64	38
Tingimata — <i>Reserves</i>	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0	—
Korralised kulud kokku — Total des dépenses ordinaires	823	663	1 256	791	2 008	1 335	1 573	564	1 055	1 040	835	1 046	893	1 223	891	999	1 064	1 060
Erakorralised kulud — Dépenses extraordinaires	341	279	1 334	—	1 556	135	272	—	350	26	159	—	48	310	—	—	361	210
Kokku korralised ja erakorralised kulud — Total général des dépenses ordinaires et extraordinaires 1935/36	1 164	942	2 590	791	3 564	1 470	1 845	564	1 405	1 066	994	1 046	941	1 533	891	999	1 425	1 270
1934/35	862	737	1 422	1 376	3 602	1 394	1 627	596	1 106	1 061	763	1 143	1 001	1 216	831	995	1 270	—

korral. heakorra kulud 1935/36. a. 35 tuh. kr, 1934/35. a. 50 tuh. kr). Teised tähtsamad kululiigid näitasid kasvu kalduvust. Korraliste kulude summa alevi-elaniku kohta kõikus 564 s — 2 008 s. Suuremad summad olid Kunda, Elva, Sindi, Jõhvi ja Keila alevil, tingitult peamiselt kõrge intressi ja laenukustutuse ning alevialitsuse ülalpidamise kulust.

4. Tulud. Tulude kasv toimus linnul peamiselt ja alevil ainult nende erakorralises osas. Nimelt suurenes linnade

korraline tulu 2,7% ja erakorraline tulu 99,5% võrreldes eelmise aastaga (1935/36. a. korraline 8 684 tuhat kr, erakorraline 2 992 tuh. kr). Alevil koondus korraline tulu 3,5% ja suurenes erakorraline 62,5% (korraline 276 tuh. kr, erakorraline 91 tuh. kr). Linnade tähtsamaist korralisist tuludest kahanesid puhaskasu linnade varade kasustamisest ja mitmesugused sissetulekud eriuksannete täitmisel, eriti valitsusel saadud toetuste osas. Teised tähtsamad tululiigid, nende hulgas ka maksutulud (+123 tuh. kr) suure-

Tulud tühe elaniku kohta linnades (sentides) 1935/36. a. — Montant des recettes par habitant (en smf) en 1935/36.

	Tallinn	Tartu	Narva	Narva-Jõesuu	Pärnu	Nõmme	Viljandi	Valga	Rakvere	Võru	Haapsalu	Kuressaare	Petseri	Tapal	Paide	Türi	Põltsamaa	Tõrva	Paldiski	Kokku — Total	Kokku — Total
Varanduslikust seisundist sõltuvad maksud — Impôts sur les biens	1 268	800	697	1 087	536	510	706	515	620	814	547	580	373	333	606	720	544	305	537	934	863
Tööstus-kaub. maksud — Taxes industr. et commerc.	963	307	185	464	233	133	286	261	388	349	308	349	455	343	359	334	332	348	156	316	333
Maksud tarvitamisõiguste pealt — Impôts et taxes sur les droits d'usage	89	45	44	43	140	87	53	31	40	35	59	58	253	53	43	50	57	47	56	51	57
Mitmesug. muud maksud — Autres droits et taxes diverses	62	20	3	5	28	42	32	12	30	30	13	17	41	35	225	26	20	20	0	41	45
Puhaskasu linnade varanduste kasutamistest — Bénéfices net de l'exploitation des propriétés municipales	171	178	63	—71	782	128	160	113	180	23	150	156	350	90	348	141	307	410	534	200	213
Puhaskasu linnade ettevõteteist — Bénéfice net des entrepr. municip.	463	287	392	—	207	250	33	326	402	211	208	353	816	238	205	145	222	30	54	350	306
Mitmesug. sissetulekud erileaanete tähtsusel — Recettes diverses	725	514	720	106	762	760	1 137	488	1 094	784	244	533	216	418	721	727	187	528	288	681	602
Rahandusoperatsioonid — Opérations financières	60	22	140	612	132	10	359	97	537	274	74	103	11	10	—	103	12	59	14	93	84
Mitmesugused muud ja ettenägemata sissetulekud — Recettes div.	4	0	26	15	33	13	18	13	17	1	0	38	8	5	10	2	95	48	48	10	11
Kokku korralsed tulud — Total des recettes ord.	3 156	2 258	2 270	2 331	2 853	1 897	2 737	1 856	3 368	2 531	1 603	2 187	2 033	1 525	2 477	2 248	1 826	1 795	1 692	2 675	2 604
Erakorralised tulud — Recettes extraordinair.	1 347	549	401	—	2 123	279	886	523	231	134	439	2	—	713	—	—	—	95	833	922	462
Kokku korralsed ja erakorralised tulud — Total général des recettes ordinaires et extraord.	4 503	2 801	2 671	2 331	4 976	2 176	3 623	2 379	3 599	2 665	2 042	2 189	2 033	2 238	2 477	2 248	1 826	1 890	2 525	3 597	3 066
1935/36	4 503	2 801	2 671	2 331	4 976	2 176	3 623	2 379	3 599	2 665	2 042	2 189	2 033	2 238	2 477	2 248	1 826	1 890	2 525	3 597	3 066
1934/35	3 809	2 655	2 119	1 930	3 086	2 452	2 498	1 885	2 906	2 938	2 223	2 200	1 900	1 701	3 487	2 556	2 020	1 773	1 601	3 000	2 604

nesid, ent üldiselt võrdlemisi tagasihoidlikult. Maksudest kasvasid intensiivsemalt kinnisvara- (+81 tuhat kr) ja tulumaks (+113 tuhat kr), mis mõjutas nende osatähtsust tõstvalt (kinnisvaramaks 1935/36. a. 25,6%, 1934/35. a. 25,3% ja tulumaks 1935/36. a. 6,6%, 1934/35. a. 5,4% korralsesist tulust), kuna maksutulu kogusummas andis 49,9% korralsesist tulust 49,8% vastu eelmisel aastal. Varade kasutamisel said linnad sissetulekut üüridena, rentidena jne. üldsummas 1 337 tuhat kr. Samal ajal anti välja varade korrashoiu alal töötava personali palgana, riigimaksudena, remondi- ja majanduskuludena jne. 689 tuhat kr. Vaatamata sellele, et tuluaandvate varade arv suurenes tegevusaastal (turud ja kaalumajad arvestati varana), kujunes ülejääk varade kasutamistest väiksemaks kui eelmisel aastal üldse (648 tuhat kr ehk 42 tuhat kr vähem), majadest, mõisaist ja taludest. Linnade kasutamisel oli tegevusaastal 115 mitmesugust kaubanduslikku ja tööstuslikku ettevõtet. Ettevõtete ekspluateerimisel saadi sissetulekut üldse 7 922 tuhat kr, tekkis väljaminekut 6 631 tuhat kr ning saavutati puhaskasu 1 291 tuhat kr. Sellest arvestati linnade majapidamise tuluna 1 137 tuhat kr ja 154 tuhat kr ettevõtete heaks. Ettevõtete osatähtsust tuluallikana suurenes 1935/36. a. Linnade tuluna arvestatud puhaskasumma moodustas tulude üldsummast 10,2% ja korralsesist tulust 13,1%, misjuures tähendatud tulu 12 linnas (Tallinnas, Tartus, Narvas, Nõmmel, Valgas, Rakveres, Haapsalus, Kuressaares, Petseris, Tapal, Paides ja Põltsamaal) ületas 10% ja 6 linnas ei ulatunud selleni. Tulukamatelks ettevõteteks olid — elektrijaam ja -võrk, mille puhaskasu moodustas 8,1% korralsesist tulust, piirituse- ja õllepood (1,0%), veevärk (0,8%), apteek ja rohpood (0,7%), linnapank (0,7%), gaasivabrik (0,6%). Ettevõtete ekspluateerimine andis 4 juhul puhaskahju üldsummas 6 tuhat kr, mis arvati maha üldisest puhaskasusummast. Linnade majapidamise paisumine toimus valdavalt suuruses selle erakorralises osas. Linnade erakorralised tulud ulatusid 2 992 tuhat kr ehk 25,6% tulude üldsummast, olles suurenenud 1 492 tuhat kr võrreldes eelmise aastaga. Hoogsat kasvu näitasid kõik tähtsamad tululiigid, nagu laenu, kapitalide äratarvitamine jne. Erakorraline tulu kulutati peaaegu produktiivvarade täiendamiseks — ettevõtete laiendamiseks ja väiksemas osas kinnisvarade muretsemiseks ning uuteks ehitusteks. Tulusumma 1 elaniku kohta kõikus suuremääruliselt üksikul linnul. Suurim summa korralsesist tulude alal langes Rakverele (3 308 s elaniku kohta), tingitult suurelt osalt haigla sissetuleku suurusest ja väiksem summa Tapale

Sepkoda — *Fonds*
 Svevski — *Serije*
 Rahvasann — *Bain public*
 Pesukoda — *Lacoir*
 Telliskivitehas — *Briqueterie*
 Muud — *Autres*

VII. Mitmesugused sissetulekid eriklassanete failimisel — *Receites diverses*
 Sellest: a) Toetusel valitsusel — *Sub-vent. du Gouvernement*
 b) Omavalits. — *Subvent. des admin. locales*
 c) Kapitalid — *Capitiaux*
 Keskmajastraatloom — *Animas. central*
 Többers, juridiline büroo jne. — *Bourse de travail, bureau juridique etc.*
 Sellest: a) Toetusel valitsusel — *Sub-vent. du Gouvernement*
 Pensionid ja abirahad — *Pensions et subventions*
 Heakorra alal — *Services publics*
 Sellest: a) Toetusel valitsusel — *Sub-ventions du Gouvernement*
 Riiklikud asutised — *Institutions du Gouvernement*
 Hariduse alal — *Instruction publique*
 Hooldande alal — *Assistance publique*
 a) Toetusel valitsusel — *Subventions du Gouvernement*
 Tervishoiu alal — *Hypothé publique*
 a) Toetusel valitsusel — *Subventions du Gouvernement*

VIII. Rahanduseoperatsioonid — *Opérations financières*
 Antud laenude tasumine — *Amortissement des dettes*
 Saadud profendid — *Intérêts*
 Saadud laenuid — *Emprunts*
 Erikapitalid — *Capitiaux spéciaux*

IX. Mitmesugused muud ja eitenigemata sissetulekid — *Receites diverses*
 Kokku korralised tulud — *Total des recettes ordinaires*
 Erakorralised tulud — *Receites extraordin.*
 Laenuid — *Emprunts*
 a) Kapitalid — *De capitaux*
 Kapit. tagasihankumata — *De capt. sans remboursement*
 Yarade intuk. — *Vente des biens*
 Toetusel riigile — *Subventions du Gouvernement*
 Kokku korralised ja erakorralised tulud — *Total général des recettes ordinaires et extraordinaires*

999 683	302 570	169 245	3 208	155 005	144 826	52 919	109 710	417 999	11 355	288 559	2 236	13 663	23 699	24 090	4 983	13 729	2 455	22 085	25 446	407	18 9	22,6				
305 914	56 718	48 132	401	18 297	61 260	12 005	4 008	5 051	1 684	108 761	1 850	2 890	4 143	2 430	4 190	8 384	329	558 445	724 503	4,8	7,3	0,0				
12 082	37 692	727	1 000	1 100	883	314	1 094	3 200	208	96	500	805	584	400	—	—	—	62 610	51 658	0,5	0,5	0,0				
9 309	9 624	3 400	—	6 915	17 895	—	1 500	—	1 979	—	—	—	2 089	2 850	—	—	—	52 898	43 022	0,4	0,4	0,0				
17 446	3 175	1 572	80	740	1 364	358	613	822	70	407	—	245	104	150	86	41	—	19 411	22 084	0,2	0,2	0,0				
2 000	5 858	1 927	—	1 518	1 083	914	877	888	500	100	—	50	174	684	300	58	—	31 877	6 816	0,0	0,1	0,0				
11 012	2 135	—	—	400	200	100	400	100	100	100	—	50	100	100	50	50	—	6 475	—	—	—	0,0				
98 061	36 570	48 905	2 500	31 143	62 619	17 129	13 891	5 328	7 718	181 761	6 200	1 070	3 838	7 979	3 802	9 926	65	416 803	549 470	3,6	5,5	0,1				
81 385	23 108	38 917	—	7 289	57 103	9 694	10 805	3 521	—	7 932	1 500	1 070	1 000	717	3 145	7 481	65	255 081	435 281	2,2	4,4	0,0				
135 425	140 377	47 283	9	1 340	—	—	—	290	—	658	1 705	11 295	1 528	9 153	150	988	2 085	2 441	37 653	0,0	0,4	0,0				
175 571	1 050	—	—	92	250	—	100	92	—	499	300	400	480	240	150	240	—	459 108	439 853	3,9	4,4	0,2				
109 549	25 810	8 232	401	7 516	3 441	3 597	2 854	2 188	1 084	2 395	—	1 320	1 818	1 272	845	515	264	320 885	280 067	2,7	2,9	0,0				
552 539	78 266	58 168	—	73 517	979	67 401	1 897	68 259	35 900	500	151	—	378	14 832	350	—	1 244	946 878	907 519	8,1	9,1	0,0				
114 074	4 600	1 083	—	—	266	1 633	800	100	500	—	—	—	750	350	—	48	—	124 304	91 950	1,1	0,9	0,0				
89 652	12 778	32 938	10 003	26 921	1 487	41 558	53 872	14 595	3 413	4 612	454	382	—	2 987	299	1 584	122	301 111	273 932	2,6	2,7	0,0				
35 771	—	3 412	—	2 038	—	14 382	156	3 170	2 045	1 598	75	—	—	—	—	—	—	63 962	83 003	0,5	0,8	0,0				
46 881	9 578	8 251	3	4 833	1 487	12 347	3 258	5 600	1 869	3 018	379	382	—	987	290	334	58	95 006	88 172	0,8	0,9	0,0				
—	26 275	10 000	20 000	—	—	8 500	47 950	—	—	—	—	—	—	2 000	—	—	—	114 725	19 300	1,0	0,2	0,0				
—	3 200	—	—	—	—	—	5 825	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9 025	—	—	—	0,0				
5 613	313	6 654	234	6 714	2 001	2 183	1 375	1 647	41	9 170	328	203	353	60	2 462	1 245	403	32 947	35 913	0,3	0,4	0,0				
43 48	973	1 359	540	533 791	38 115	580 154	286 549	326 509	204 223	331 658	134 414	74 517	979 222	86 482	57 185	81 381	65 249	47 633	46 652	14 463	8 684	350	8 455	965	74 4	84,9
1855 952	319 612	94 368	—	431 649	42 211	104 426	56 671	23 140	7 165	20 406	116	26750	—	—	—	—	—	2 469	7 086	2992 021	1500 129	25,6	15,1			
1372 399	125 579	51 500	—	285 000	—	80 000	20 000	13 300	—	—	—	26750	—	—	—	—	—	2 052	7 036	1983 666	982 164	17,0	9,4			
613 399	—	—	—	—	—	—	—	3 000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	615 399	384 560	5,8	3,9				
433 426	194 083	16 938	—	131 011	—	23 562	16 171	4 640	7 165	10 804	116	—	—	—	—	—	—	—	837 016	464 982	7,2	4,7				
—	—	7 480	—	595	—	884	—	5 200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14 089	20 126	0,1	0,2				
30 000	—	17 000	—	15 043	1 000	—	20 500	—	—	6 002	—	—	—	—	—	—	—	—	89 545	3 310	0,8	0,0				
6204 925	1649	152 628	159	38 115	101 803	328 760	482 935	237 894	354 798	141 579	94 923	98 688	86 482	59 335	81 381	65 249	47 633	49 121	21 489	116 731	9955	206	100	100		
6249 015	1569	453 498	193	32 463	627 548	871 287	294 469	204 835	291 372	156 671	108 591	98 527	83 785	68 613	114 554	74 183	98 359	46 078	18 625	99 655	206	100	100			

1) Sellest tuletatut tulud 500 kr. 2) Sellest tuletatut tulud 500 kr. 3) Sellest tuletatut tulud 500 kr. 4) Sellest tuletatut tulud 500 kr. 5) Sellest tuletatut tulud 250 kr.

	Märtses	Märsküla	Kunda	Sindi	Elva	Kallaste	Antsla	Kardla	Kibingi-Nõmme	Jõeava	S.-Jaani	Kella	Mustla	Võpsna	Kokku	Kokku %	
																1935/36	1934/36
Kulud — Dépenses.																	
I. Alevivõitkogu — Conseil de bourg	293																
H. Alevivalitsus — Administration de bourg	6 485																
Sellest: personaal tasud — Dont: Salaires	4 895																
III. Sotsiaal-administratsioon — Administration publique	335																
Ühikulud — Dépenses générales	15																
Sellest: personaali tasud — Dont: Salaires	100																
Alevi vaestekaitsekohus — Tribunal des orphelins	191																
Sellest: personaali tasud — Dont: Salaires	177																
Alevi arengimaja — Maison de secourisme	129																
Müud — Divers																	
IV. Hooldus — Services publics	2 974																
Sellest: personaali tasud — Dont: Salaires	120																
Plaanerimisekõut ja plaamide valmist. — Arrangement, plans etc.																	
Enituse peetamiseks järelvalve — Surveillance de bâtiment.																	
Sihuramine ja sildade ehitamine — Passage et constr. des ponts																	
Tanavate korrashoid ja valgust. — Entretien et éclairage des rues																	
Parkide ja puisteede ehitamine ja korrashoid — Parcs et avenues																	
Tuletõrje — Pompiers																	
Müud — Divers																	
V. Haridus — Instruction publique	8 602																
Ühikulud — Dépenses générales	60																
Alevi avalik raamatukogu ja lugemislaud — Bibliothèque	110																
Sellest: personaali tasud — Dont: Salaires	8 432																
Alevi koolid — Ecoles	3 238																
Sellest: personaali tasud — Dont: Salaires	2 849																
VI. Tervishoid — Hygiène	2 849																
Sellest: personaali tasud — Dont: Salaires	1 120																
Kaaterougete panemine — Vaccination																	
Raiguste vastu võitlemine — Lutte contre les maladies																	
Austrüüdud ja -abinõud — Instruments et appareils de médecine																	
Müud — Divers																	
VII. Hoekannne — Assistance publique	2 566																
Lahine boolekannne — Assistance sans hospitalisation	2 398																
Alevi vanadekodu — Asile de vieillards	168																
Alevi lasteasud — Jardins d'enfants																	
Sellest: personaali tasud — Dont: Salaires																	
Müud — Divers																	
VIII. Kapitälid — Capitular																	
IX. Laenude ja võrsemude tasumine — Amortissement des dettes et remboursements	1 486																
X. Müüraugused kulud — Dépenses diverses	5 004																
Korraldised kulud kokku — Total des dépenses ordinaires	23 384																
Korraldised kulud — Dépenses extraordinaires	9 696																
Kunusvarade soetamine — Aquisit. des immeubles	5 000																
Erikapit. ja fondide asutam. ning täiendam. — Capitular spec. et fonds																	
Laenude tasumine — Amortissement des dettes																	
Hoakorra kulud — Services publics	4 696																
Kokku korraldised ja erakorralised kulud — Total général des dépenses ordinaires et extraordinaires	33 080																
1935/36	24 501																
1934/35	24 501																

1) Korraldised ja erakorralised kokku.

Tulud ühe elaniku kohta alevites (sentides) 1935/36. a. — Montant des recettes par habitant (en sat) en 1935/36.

	Mustvee	Mõisaküla	Jõhvi	Otepää	Kunda	Sindi	Elva	Kallaste	Antsla	Kärda	Kil-Nõmme	Jõgeva	S.-Jaani	Kella	Mustla	Võõpsu	Kokku — Total	Kokku — Total
Maksud — Impôts	581	679	771	604	1 377	1 365	1 316	600	896	786	642	865	732	1 065	800	825	861	785
a) Kinnisvaramaks — Impôt immobilier	25	197	165	151	938	1 004	405	120	337	245	15	113	413	299	225	92	304	251
b) Isikumaks — Impôt personnel	223	214	92	121	—	70	341	284	9	254	187	198	—	172	142	314	159	160
c) Trahterimaks — Restaurants	42	65	120	68	27	25	132	11	220	22	116	119	116	81	201	—	82	88
Puhaskasu varanduste kasutamisest																		
Bénéfice net de l'exploitation des propriétés	43	37	79	60	172	33	161	19	147	81	174	138	28	105	00	178	68	85
Kapitalid — Capitaux	1	5	4	1	—	17	2	1	11	7	26	0	28	17	5	—	7	5
Alevi asutised — Établissements des bourgs	109	14	78	15	2	26	32	5	10	58	16	13	15	6	—	37	33	—
Puhaskasu alevi ettevõtetest — Bénéfice net des entrepr.	88	24	251	54	13	107	25	29	—	12	91	26	83	104	101	40	53	65
Üldkulude tasud — Rémunérations pour les dépenses générales	25	2	17	24	78	22	24	0	104	144	38	7	20	10	5	78	35	79
Üldtoetusud — Subventions	—	0	—	30	—	—	45	—	45	15	—	—	18	—	4	—	10	110
Mitmesugused tulud — Recettes div.	—	3	7	3	69	2	—	—	1	0	335	—	52	—	12	—	23	7
Kokku korralised tulud — Total des recettes ordinaires	847	770	1 207	791	1 711	1 338	1 605	654	1 214	1 103	974	1 049	971	1 307	996	1 158	1 095	1 136
Erakorralised tulud — Recettes extraordinaires	341	279	1 334	—	1 556	135	272	—	350	26	173	—	48	310	—	—	362	222
Kokku korralised ja erakorralised tulud — Total général des recettes ordinaires et extraordinaires	1 188	1 049	2 541	791	3 267	1 473	1 877	654	1 564	1 129	1 147	1 049	1 019	1 617	996	1 158	1 457	1 358
	1935/36	1934/35																
	916	818	1 518	1 411	3 316	1 457	1 680	702	1 321	1 169	1 028	1 168	1 273	1 774	965	1 064	1 358	

(1 525 s). Tallinnale langev summa oli suuremaid (3 156 s elaniku kohta), misjuures selle peamiseks paisutajaks oli varanduslikust seisundist sõltuvate maksude (eeskätt kinnisvaramaksu) rekordne suurus. Alevite korralised tulud koondusid tagasihoidlikult üldsummalt ja üksikuist liigest puhaskasu varade ja ettevõtete kasutamisest, asutiste tulud ja üldkulude tasud ning riigitoetused. Maksutulul kasvas summalt ja osasuuruselt, eriti kinnisvaramaksu arvel. Erakorraliste tulude hüppelise kasvu põhjustas eeskätt Jõhvi ja Kunda lühiaegse võla likvideerimiseks hangitud pikaajane laen. Korraline tulusumma elaniku kohta oli keskmiselt 1 095 s ja üksikuis alevites 654 s — 1 711 s. Tulutaseme üldisemaks määrajaks oli maksutulu, eriti kinnisvaramaksu suurus.

5. Völakoormis. Hoogus investeerimistegovus, mida arendasid linnaomavalitsused tegevusaastal, ei võinud jätta mõjutamata nende völakoormise suurust. Ettevõtete ulatuslike laiendamiste läbiviimiseks, kinnisvarade muretsemiseks ja uuteks ehitusteks ei jätkunud oma kapitalist ning sellele tuli hankida lisa laenu teel. Laenu dega olid koormatud kõik linnad ja 12 alevit. Völalumma suurenes võrreldes mullusega 7 linnal (Tallinn, Narva, Pärnu, Nõmme, Viljandi, Valga ja Tapa) ja 3 alevil (Mustvee, Mõisaküla ja Jõhvi) ning vähenes tagasihoidlikult 10 linnal ja 7 alevil. Kokkuvõttes kasvavad laenu linnul 1 668 tuh. kr, alevitel 1,3 tuh. kr võrra võrreldes 1935. a., ulatudes 31. III 1936 vastavalt 9 807 tuh. kr ja 487 tuh. kr, misjuures ei võetud arvesse laene kapitalest ja edasiantud riiklikku ehituslaenu. (Rehmisel aastal arvestati teiste hulgas ka edasiantud riikl. ehituslaenu.) Linnul oli 1 elaniku kohta tulev völalumma ja alevitel keskmine völgade

Linnade ja alevite völad 31. III 1936.
Dettes des villes et bourgs le 31 III 36.

	Völalumma		Völa % korral. tulust	Edasiant. riikl. ehitusl. 1 000 kr
	1 000 kr	1 elan. kohta senti		
	Linnad.			
Tallinn	5 474,7	3 973	56,8	1 238,1
Tartu	2 107,6	3 580	67,2	309,0
Narva	355,7	1 513	42,2	20,4
Narva-Jõesuu	15,6	954	40,1	—
Pärnu	594,7	2 925	49,2	61,0
Nõmme	258,5	1 098	51,4	187,9
Viljandi	310,3	2 632	57,4	92,4
Valga	47,4	437	14,7	10,2
Rakvere	83,7	835	16,6	54,3
Võru	52,1	977	22,7	50,7
Häapsalu	31,1	669	21,0	11,7
Kuressaare	49,8	1 112	28,8	—
Petseri	67,2	1 572	42,7	—
Tapa	53,6	1 420	59,8	26,3
Paide	111,9	3 406	86,8	30,6
Türi	34,2	1 178	39,6	21,0
Põltsamaa	77,1	2 955	86,6	—
Tõrva	73,7	2 836	97,0	22,4
Paldiski	10,3	1 210	44,0	23,3
Linnad kokku	9 807,2	3 021	54,7	2 168,3
1934/35	8 139,0	2 507	46,9	2 249,0
	Alevid.			
Mustvee	5,6	197	17,2	20,1
Mõisaküla	10,2	459	38,5	14,2
Jõhvi	119,8	5 864	278,0	2,0
Otepää	55,6	2 759	264,8	—
Kunda	105,3	5 052	287,7	26,8
Sindi	—	—	—	—
Elva	64,3	3 683	200,9	—
Kallaste	7,5	407	60,4	—
Antsla	39,2	2 510	181,5	30,6
Kärda	38,2	2 627	218,3	—
Kil-Nõmme	—	—	—	—
Jõgeva	13,8	1 200	68,2	—
S.-Jaani	—	—	—	—
Kella	22,7	2 343	88,7	—
Mustla	—	—	—	—
Võõpsu	4,6	1 020	50,0	—
Alevid kokku	486,8	1 933	128,6	93,7
1934/35	486,5	1 928	111,9	93,1

protsent korraliste tulude summast (ühes ettevõtete ja varade tuludega) suures ülekaalus. Pidades korralisi tulusid tähtsamaks kandejõu aluseks ja hinnates tulude ja võlgade vahelist suhtarvu täpsamaks võlakooormise näitajaks, tuleb pidada linnade võlakooormist üldiselt väiksemaks alevite omast. Võlajumma moodustas linnus keskmiselt 54,7% (üksikuis linnus 14,7%—97,0%) ja alevs 128,6% (0—287,7%) korralisest tulusummast. Raskemalt kooramatud linnuks olid Tõrva, Paide, Põltsamaa ja Tartu ning alevs Kunda, Jõhvi, Otepää, Kärdla, Elva ja Antsla. Linnade ja nende ettevõtete valduses olevate varade seis kujunes 31. III 1936 bilansside and-

meil järgmiseks: kassa 470 tuh. kr, hoiused 7 009 tuhat kr, väärtpaberid 2 585 tuh. kr (ilma obligatsioonideta), vallasvara 10 993 tuh. kr, kinnisvara 69 050 tuhat kr, materjalid ja kaubad 1 280 tuh. kr, mitmesugused deebitorid jne. 29 354 tuh. kr. Alevivalitsuste varade seis oli samal ajal: kassa 13 tuh. kr, üldised hoiused 35 tuh. kr, erikapitalide väärtpaberid ja hoiused 60 tuh. kr, kinnisvara 997 tuh. kr, vallasvara 215 tuh. kr, deebitorid jne. 172 tuh. kr. Varade seis üldiselt järgi püsis kasvu kalduvus, mis ka loomulik, arvestades linna- ja aleviomavalitsuste majapidamise tõususuunalist arengut tegevusaastal.

Linnade ja alevite tulude ja kulude kohta varem Keskbüroo väljaandets ilmunud:

Linnade ja alevite tulud ja kulud 1934/35. m.-a. — V. Feldman, Eesti Statistika nr. 181(12) 1936. a., lk. 626—638.
Linnade ja alevite tulud ja kulud 1933/34. m.-a. — V. Feldman, Eesti Statistika nr. 168(11) 1935. a., lk. 564—575.
Linnade ja alevite tulud ja kulud 1932/33. m.-a. — V. Feldman, Eesti Statistika nr. 155(10) 1934. a., lk. 493—497.
Linnade ja alevite tulud ja kulud 1931/32 — H. Neuhaus, Eesti Statistika nr. 139(6) 1933. a., lk. 297—305.
Linnade ja alevite tulud ja kulud 1930/31. m.-a. — H. Neuhaus, E. Statistika nr. 127(7)—129(8) 1932. a., lk. 441—450.
Linnade ja alevite tulud ja kulud 1929/30. m.-a. — H. Neuhaus, E. Statistika nr. 113(4) 1931. a., lk. 197—206.
Linnade ja alevite tulud ja kulud 1928/29. m.-a. — H. Neuhaus, E. Statistika nr. 100(3) 1930. a., lk. 157—168.

A. Lepp.

ALG- ja KESKKOOLID 1936/37. õ/a.

ÉCOLES PRIMAIRES et SECONDAIRES en 1936/37.

Sisu: I. Algkoolid. 1. Koolide, klasside, kl.-komplektide ja õpilaste arv ning koostis, lk. 637. 2. Õpilaste koostise moodustumine ja õppetöö korralikkus, lk. 640. 3. Õpilaste edasijõudmine, lk. 641. 4. Algkooli tulud-kulud, lk. 641. 5. Algkooli õppejõud, lk. 642.
II. Keskkoolid. A. Uued keskkoolid (1934. a. seaduse alusel). 6. Koolide, klasside ja õpilaste arv ning koostis, lk. 643. 7. Õpilaste koostise moodustumine ja õppetöö korralikkus, lk. 644. 8. Õpilaste edasijõudmine, lk. 644. 9. Õppejõud, lk. 644. B. Endised keskkoolid (1922. a. seaduse alusel). 10. Koolide, klasside ja õpilaste arv ning koostis, lk. 645. 11. Õpilaste koostise moodustumine ja õppetöö korralikkus, lk. 646. 12. Õpilaste edasijõudmine, lk. 647. 13. Keskkoolide tulud-kulud, lk. 647. 14. Õppejõud, lk. 648.

I. ALGKOOLID. — ÉCOLES PRIMAIRES.

I. Koolide, klasside, kl.-komplektide ja õpilaste arv ning koostis. Koolid. 1936/37. õ/a. lõpul (+24). Klasside üldarv üle riigi on peagu muutusetas (tõttas üle riigi avalikke algkooli 1 207 (1935/36 — 1 216), neist maal 1 102 (1935/36 — 1 108), linnus 105 (108). Eraalgkooli oli 1936/37. õ/a. 17 (+6 = 0,1%):

	1936/37	1935/36	+,-	%
I	1 190	1 214	-24	-2,0
II	1 220	1 203	+17	+1,4
III	1 215	1 216	-1	-0,1
IV	1 169	1 161	+8	+0,7
V	956	964	-8	-0,8
VI	916	901	+14	+1,6
Kokku	6 695	6 659	+36	+0,5

(1935/36 — 19), asukohaga peamiselt (14) linnus. Üldse on algkoolide arv eelmise aastaga võrreldes vähenenud 11 võrra — 1 235-lt 1 224-le. Maal töötavad ainult ühiskoolid (1 105), linnades oli ühiskooli 91, lahuskooli 28 (poeglasi 13, tütarlaste 15).

Klassid. Klasside arv on linnus langenud 845-lt 827-le (-18), maal suurenenud 5 814-lt 5 838-le

Klassikomplektid. Klassikomplektide arv on veidi vähenenud nii linnus (-9) kui maal (-4). Klassikomplekti keskm. koorraus on maal endine (31 õpil.), linnus tõusnud 1 punkti võrra (35).

Algkooli klasside arv — Nombre de classes des écoles primaires.

1.	Arv 1936/37 — Nombre de classes							Klasside arv 1935/36. õ/a. Arvonne de classes pendant l'an. scol. 1935/36	Klasside üldarv = 100 Nombre total de classes = 100					
	I	II	III	IV	V	VI	Kokku Total		I	II	III	IV	V	VI
	Linnad — Villes	145	148	147	148	121	118		827	846	17,5	17,0	17,8	17,9
Maad — Arrond.	1 045	1 072	1 098	1 021	885	797	5 898	5 814	17,9	18,4	18,8	17,5	14,8	18,0
Kokku — Total	1 190	1 220	1 245	1 169	956	915	6 665	6 659	17,9	18,3	18,2	17,5	14,4	13,7
1935/36	1 214	1 203	1 216	1 161	964	901	6 659	—	18,2	18,1	18,3	17,4	14,5	18,5
1934/35	1 192	1 209	1 201	1 185	962	927	6 676	—	17,8	18,1	18,0	17,8	14,4	13,9
1934/34	1 196	1 190	1 223	1 173	973	909	6 664	—	17,9	17,9	18,4	17,6	14,6	13,6
1932/33	1 184	1 224	1 226	1 166	948	885	6 628	—	17,9	18,5	18,5	17,6	14,2	13,3

Linnus teatavasti koosneb klassikomplekt suuremalt jaolt ühe õppeaasta õpilasist (1936/37. õ/a. 87,9%), maal aga töötab umbes 3/4 õpetajaist alatselt 2—3 õppeaastaga. Kõigis maades ja mõnes linnas leidub veel ka neljast õppeaastast koosnevaid klassikomplekte.

Kahel viimasel õ/a. oli klassikomplekte linnus ja maal (%):

	Linnus		Maal		Kokku	
	1936/37	1935/36	1936/37	1935/36	1936/37	1935/36
1 õ/a	87,9	87,6	10,6	20,6	34,1	35,0
2 „	8,7	8,3	45,9	45,1	38,1	37,2
3 „	2,8	3,7	28,8	23,7	23,3	23,3
4 „	0,6	0,4	5,2	5,2	4,2	4,2
5 „	—	—	0,3	0,3	0,2	0,2
6 „	—	—	0,2	0,1	0,1	0,1
Kokku %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
arv	713	723	2 641	2 645	3 354	3 367

Klassikomplektide koostis 1936/37. õ/a.
Composition de complets de classe.

2.	Koolide arv Nombre d'écoles	Klasside (õppea. arv) Nombre de classes	Klassikomplektide arv N. de complets de classes	Neist — Dont					
				1. õppeaastaga	2. annie scolaire	3. õppeaastaga	4. õppeaastaga	5. õppeaastaga	6. õppeaastaga
				Linnad — Villes	119	627	713	627	62
Tallinn	37	276	243	229	13	4	2	—	—
Häapsalu	2	13	13	10	1	—	—	—	—
Kuressaare	2	17	11	7	3	—	1	—	—
Narva	11	84	66	60	15	—	1	—	—
Nõmme	4	40	30	34	—	—	—	—	—
Otepää	1	6	6	—	—	—	—	—	—
Paide	2	14	10	8	—	—	—	—	—
Paldiski	1	6	4	2	2	—	—	—	—
Petseri	2	16	14	12	—	—	—	—	—
Pärnu	10	56	47	40	5	—	—	—	—
Põltsamaa	1	6	6	—	—	—	—	—	—
Rakvere	6	36	28	21	7	—	—	—	—
Tapa	1	11	11	11	—	—	—	—	—
Tartu	21	137	128	119	9	—	—	—	—
Tõrva	1	6	6	—	—	—	—	—	—
Türi	1	8	7	6	1	—	—	—	—
Valga	6	40	29	22	3	4	—	—	—
Viljandi	5	34	29	26	1	—	—	—	—
Võru	3	18	14	12	—	—	—	—	—
Maad — Arrond.	1 107	6 838	2 641	518	1 214	761	136	7	5
Viru	176	883	389	84	149	129	23	2	2
Järva	71	359	165	42	63	49	11	—	—
Härju	119	611	274	25	168	75	5	1	—
Lääne	102	520	226	30	96	86	7	—	1
Saare	77	414	182	30	84	58	9	—	1
Pärnu	97	529	241	61	87	79	13	1	—
Viljandi	73	382	169	34	71	50	14	—	—
Tartu	168	869	410	89	210	85	25	1	—
Valga	31	173	89	30	38	17	4	—	—
Võru	101	564	254	42	138	60	14	—	—
Petseri	90	544	242	45	110	73	11	2	1
Kokku — Total	1 224	6 665	3 354	1 145	1 276	781	140	7	5

Õpilaste arv. Õpilaste üldarv on peagu muutuseti — linnus veidi suurenenud (+112 õpil.), maal jälle natuke vähenenud (—84).

Üksikutes klassides toimus õpilaste liikumine üle riigi järgmiselt:

	1936/37	1935/36	+,—	%
I kl.	21 117	20 577	+540	+2,6
II „	20 140	20 213	—73	—0,4
III „	20 176	20 737	—561	—2,7
IV „	19 648	19 737	—89	—0,5
V „	14 627	14 973	—346	—2,3
VI „	11 298	10 741	+557	+5,2
Kokku	107 006	106 978	+28	+0,03

Õpilaste üleriiklik keskne arv I klassi kohta on muutuseti II, III, IV ja VI klassis, I punkti võrra tõusnud I ja langenud V klassis. Linnus tuli õpilasi 1936/37. õ/a. ühe klassi (õppeaasta) peale keskm. 30 (1935/36. õ/a. 29), maal 14 (14).

Algkooli õpilaste arv klasside järgi (õpilaste üldarv = 100).
Nombre d'élèves des écoles primaires d'après les classes (total des élèves = 100).

3.	I	II	III	IV	V	VI
Linnad — Villes	18,0	18,4	18,9	19,4	13,5	11,8
Maad — Arrond.	20,3	19,0	18,8	18,0	13,7	10,2
Kokku — Total	19,7	18,8	18,8	18,4	13,7	10,6
1935/36	19,2	18,0	19,4	18,5	14,0	10,0
1934/35	19,0	19,1	19,1	18,4	13,8	10,8
1933/34	18,3	18,3	18,8	18,3	15,6	10,7
1932/33	19,0	19,3	19,4	17,7	14,2	10,4
Keskne kl. kohta — Moyenne par classe:						
Linnad — Villes	31	31	32	33	27	25
Maad — Arrond.	16	16	15	15	14	11
Kokku — Total	18	17	17	17	15	12
1935/36	17	17	17	17	16	12
1934/35	17	17	17	17	16	12
1933/34	18	18	18	18	18	14
1932/33	18	18	18	17	17	18

Õpilaste sugu. Õpilaste sooline koostis nii maal kui linnas on jäänud endiseks:

	1936/37	1935/36
Maal { poeglapsi	51,4	51,4
{ tütarlapsi	48,6	48,6
Linnus { poeglapsi	50,8	50,8
{ tütarlapsi	49,2	49,2
Üle riigi { poeglapsi	51,3	51,2
{ tütarlapsi	48,7	48,8

Õpilaste vanus. Algkooli õpilased oma enamusel (1936/37. õ/a. 96,4%) kuuluvad 8—14 a. vanusrühma. Kuni 8 a. vanuseid oli linnus 3,4%, maal 1,0%, üle riigi 1,0% õpilaste üldarvust. 15 a. ja vanemad moodustasid õpilaskonnast linnus 2,0%, maal 1,7%, üle riigi 2%:

Algkooli õpilaste vanus (üldarv = 100).
Répartition des élèves des écoles primaires d'après l'âge (nombre total = 100).

4.	16 a. ja van. et plus				
	6 a.	7 a.	8—14 a.	15 a.	16 a. ja van. et plus
Linnad — Villes . . .	0,2	3,2	93,7	2,5	0,4
1935/36	0,2	3,2	94,8	1,9	0,4
1934/35	0,1	2,0	95,1	1,7	0,6
1933/34	0,1	2,0	93,6	3,1	0,6
Maad — Arrond. . . .	0,0	1,0	97,3	1,5	0,2
1935/36	0,0	1,0	97,8	1,0	0,2
1934/35	0,0	1,0	97,8	1,0	0,2
1933/34	0,0	0,0	94,7	4,0	0,4
Kokku — Total	0,0	1,6	96,4	1,7	0,3
1935/36	0,1	1,6	97,0	1,2	0,2
1934/35	0,0	1,4	97,1	1,2	0,3
1933/34	0,1	1,3	94,4	3,8	0,4

Koolikohustus. Koolikohustuse alla kuuluvad lapsed 7—8 a. van. alates kuni algkooli kursuse lõpetamiseni, või mitteloõpetamise korral kuni 14 a. vanuseeni. Linnus jäi 1936/37. õ/a. õpetuseta keskm. 0,6% koolikohustuse alla kuuluvaist lastest. Maal ulatub õpetuseta jäänud laste % keskm. 1,5-ni (ilma Põseteri-

maata 1,2%). ⁴/₅ kooliealiste laste puudumist koolist põhjustab haigus.

Jäi õpetuseta (%):

	1936/37	1933/34
Virumaa kooles	1,5	2,5
Järvamaa „	0,8	1,7
Harjumaa „	1,2	2,0
Läänemaa „	2,5	2,0
Saaremaa „	0,7	1,1
Pärnumaa „	1,1	1,7
Viljandimaa „	1,2	1,6
Tartumaa „	0,7	1,2
Valgamaa „	0,8	1,5
Võrumaa „	1,2	2,1
Põseterimaa „	4,1	10,0
Maades kokku	1,5	2,6
Ilmu Põseterimaata	1,2	1,8
Linnades kokku	0,6	0,8

Õpilaste rahvus ja kodakondsus. Algkooli õpilaste nimekirjus seisib üle riigi üldse 108 385 õpilast (aasta läbikäigu arv), neist eesti kodanikke 108 061. Viimaste hulgas oli rahvuselt eestlasi 88,1% (ka eelm. õ/a.), muulasi 11,9%.

Algkooli õpilaste rahvus % (õpilaste arv välismaalasteta = 100) — Nationalité ethnique des élèves des écoles primaires en %.

5.	Eestlased Estoniens												Venelased Russes			Sakslased Allemands			Rootslased Suédois			Lätlased Lettons			Juudid Juifs			Mnuid Autres			Kokku Total			Välismaalased Sujets étrangers		
	P.			T.			K.			G.			F.			T.			P.			T.			K.			P.			T.			K.		
	P.	T.	K.	G.	F.	T.	P.	T.	K.	P.	T.	K.	P.	T.	K.	P.	T.	K.	P.	T.	K.	P.	T.	K.	P.	T.	K.	P.	T.	K.						
Linnad — Villes . . .	87,2	80,8	87,0	7,5	7,0	7,0	3,2	3,0	3,4	0,0	0,1	0,1	0,3	0,3	0,3	1,3	1,2	1,2	0,5	0,4	0,4	100	100	100	0,9	1,2	1,0									
Maad — Arrondiss. . .	88,2	88,7	88,4	10,2	9,8	10,0	0,2	0,1	0,2	0,9	0,9	0,9	0,2	0,2	0,2	—	—	—	0,3	0,3	0,3	100	100	100	0,1	0,1	0,1									
Üldse — Total	88,0	88,2	88,1	9,6	9,3	9,4	0,8	1,0	0,9	0,7	0,7	0,7	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,4	100	100	100	0,3	0,3	0,3									
1935/36	88,0	88,1	88,1	9,5	9,2	9,3	0,9	0,9	0,9	0,7	0,8	0,8	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	100	100	100	0,5	0,4	0,4									
1934/35	88,0	88,4	88,2	9,1	8,7	8,9	1,2	1,1	1,1	0,7	0,8	0,8	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	100	100	100	0,7	0,7	0,7									
1933/34	87,8	88,1	87,0	9,4	9,1	9,3	1,2	1,1	1,2	0,7	0,8	0,7	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	100	100	100	1,0	0,9	1,0									
1932/33	87,8	88,1	88,0	9,4	9,0	9,2	1,2	1,2	1,2	0,7	0,8	0,7	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	100	100	100	1,1	1,1	1,1									

Välismaalasi oli algkooles 1936/37. õ/a. 324, neist linnus 259 (1% linna õpil. arvust) ja maal 65 (0,1% maaõpil. arvust). Välismaalast-õpilaste koostises omavad suuremat osatähtsust sakslased ja venelased. Viimased on peagu erandita kodakondsuseta isikud:

	%
Venelasi	105 (kodakondsuseta neist 100)
Sakslasi	112 („ „ 4)
Juute	26 („ „ 3)
Mnuid	81

Õppekeel. Algkooliõpilastest õppis 1936/37. õ/a. eesti õppekeelega kooles 87,4%, vene 7,3%, eesti-vene 3%, saksa 0,9%:

Õppekeel:	Õpil. arv	%
Eesti	94 712	87,4
Eesti-vene	3 187	3,0
Eesti-rootsi	480	0,4
Eesti-läti	31	0,03
Eesti-soome	117	0,1
Vene	7 857	7,3
Vene-läti	83	0,1
Saksa	1 023	0,9
Rootsi	568	0,5
Läti	139	0,1
Soome	17	0,01
Heebrea	22	0,02
Heebrea-juudi	190	0,2
Kokku	108 385	100,0

Eesti õppekeelega kooles moodustavad eestlased 1936/37. õ/a., nagu eelmiselgi, 98,5%, vene õppekeelega kooles—0,4% (eelm. õ/a. 1,1%). Saksa kooles eestlasi vaadeldaval õ/a. ei ole (1935/36. õ/a. 0,1%):

Eestlaste arv algkooles (% iga õppekeele rühma üldarvust).
Élèves de la nationalité estonienne dans les écoles primaires suivant la langue d'enseignement en %.

6.	Õppekeel — Langue d'enseignement		
	Eesti Estonienne	Vene Russe	Saksa Allemande
Linnad — Villes	97,7	1,4	—
Maad — Arrond.	98,7	0,1	—
Üldse — Total	98,5	0,4	—
1935/36	98,5	1,1	0,1
1934/35	98,7	3,8	0,8
1933/34	98,8	1,8	1,0
1932/33	98,8	1,7	0,6

Õpilaste päritolu. Vanemate alatise elukoha järgi jagunevad algkooliõpilased (% õpilaste üldarvust):

	1936/37	1935/36
a) Hanakoos: omast linnast	93,0	93,6
„ maakonnast	4,8	4,9
mujalt	1,6	1,5

	1936/37	1935/36
b) alevikooles: omast alevist	80,3	75,4
„ maakonnast	19,5	24,3
mujalt	0,2	0,3
d) maakooles: omast vallast	91,8	92,3
võõrast „	6,7	6,6
mujalt	1,5	1,1

2. **Õpilaste koostise moodustumine ja õppetöö korralikkus.** Eelmisest aastast pärit õpilased moodustavad 1936/37. õ/a. algkoolide õpilaste koostisest 76%, õppeaasta jooksul kooli astunud — 24%. Täpselt samas vahekorras (76:24) olid endised ja uued õpilased ka eelmisel õ/a.

Algkooli õpilaste klassitulek. <i>Formation de l'effectif des élèves des écoles primaires.</i>									
7.	Eelmisest aastast pärit õpilased (% õpil. üldarv.) <i>Élèves restés à l'école depuis l'année passée</i>			Õppeaasta jooksul kooli astunud õpilased (% õpilaste üldarvust) — <i>Élèv. entr. à l'écol. au cours de l'ann. scol. (% au nomb. total d'élèves)</i>			Sama klassi jäänud õpilased (% õpil. üldarv.) <i>Élèves restés en même classe</i>		
	P.	T.	K.	P.	T.	K.	P.	T.	K.
Linnad — Villes	61,4	64,1	62,7	12,6	10,1	11,4	26,0	25,8	25,9
1935/36	60,2	62,2	61,1	12,5	10,4	11,6	27,3	27,4	27,4
1934/35	66,0	67,4	66,9	12,1	9,6	10,8	22,9	23,0	22,9
1933/34	65,4	67,9	66,7	12,4	9,8	11,0	22,2	22,5	22,3
1932/33	63,1	66,2	64,1	11,8	8,9	10,4	25,1	25,9	25,6
Maad — Arrond.	62,0	65,5	63,7	14,7	11,0	12,9	23,3	23,5	23,4
1935/36	62,0	65,9	64,2	14,5	11,1	12,9	22,9	23,0	22,9
1934/35	68,7	67,2	65,4	14,0	10,2	12,2	22,3	22,6	22,4
1933/34	62,0	66,3	64,1	15,4	11,4	13,5	22,6	22,3	22,4
1932/33	61,7	64,9	63,2	15,0	11,4	13,3	23,3	23,7	23,5
Kokku — Total	61,9	65,2	63,5	14,2	10,7	12,5	23,9	24,1	24,0
1935/36	62,0	65,0	63,5	14,1	10,9	12,5	23,9	24,1	24,0
1934/35	64,0	67,2	65,9	13,6	10,1	11,9	22,4	22,7	22,5
1933/34	62,3	66,7	64,7	14,7	11,0	12,9	22,5	22,3	22,4
1932/33	62,0	65,0	63,6	14,2	10,8	12,5	23,8	24,2	24,0

Kirjaoskamatud kooliastujad. Analfabeete — ei oska lugeda ega kirjutada — oli algkooli I klassi astujate hulgas 1936/37. õ/a. üle riigi 45,8% (poisse 47,4%, tüdri. 44,1%), eelmisel õ/a. 45,8% (p. 46,0%, t. 43,9%):

Kirjaoskamatud kooliastujad (% I kl. õpilaste üldarvust).
Enfants entrés à l'école d'après savoir lire-écrire (% au total des élèves dans la I classe).

8.	Eelmise klassi koolist teatav andunud % <i>Nombre d'élèves ayant fourni des données en %</i>	Ei osanud lugeda ega kirjutada <i>Ne sachant ni lire ni écrire</i>			Oskasid ainult lugeda <i>Sachant lire seulement</i>		
		P.	T.	K.	G.	F.	T.
Linnad — Villes	100,0	50,3	46,2	48,3	18,3	33,0	29,6
1935/36	95,8	49,5	45,8	46,7	14,0	19,1	16,9
1934/35	90,7	50,5	46,2	48,4	20,9	21,5	21,2
1933/34	96,7	47,6	49,7	48,6	21,4	20,7	21,1
1932/33	96,8	49,3	50,2	49,7	16,8	22,1	19,5
Maad — Arrond.	99,1	46,6	43,5	45,1	19,2	21,2	20,1
1935/36	99,5	46,3	43,3	44,0	19,8	22,2	21,4
1934/35	99,8	47,3	43,8	45,8	19,4	22,4	20,0
1933/34	99,9	46,7	43,2	45,0	19,6	22,3	20,0
1932/33	99,8	45,4	43,0	44,5	20,4	22,0	21,4
Kokku — Total	99,2	47,4	44,1	45,8	19,0	21,6	20,2
1935/36	99,1	46,9	43,9	45,5	18,8	22,3	20,5
1934/35	99,6	47,9	44,3	46,2	19,7	22,2	20,9
1933/34	99,0	46,8	45,1	45,8	20,0	22,7	20,0
1932/33	99,4	46,2	44,9	46,0	19,7	22,5	21,0

Õppetöö korralikkus. Õppetöö korralikkus võrreldes eelmise õ/a. on paranenud: vähenenud on puudumispäevade, samuti õppetegevuse alul hiljem kooli ilmunute ja enne õppetegevuse lõppu ärajäänute arv.

Õppetegevuse alul kooli mitteilmunud ja õppetegevuse lõpu varem ärajäänud õpilased algkooles (% üldarvust).
Fréquentation irrégulière de l'école primaire (% au nombre total).

9.	Õppetegevuse alul ei ilmunud kooli <i>Nombre d'élèves ayant quitté l'année scolaire</i>			Enne õppetegevuse lõppu jäid koolist ära <i>Nombre d'élèves absents au commencement de l'année scolaire</i>		
	P.	T.	K.	G.	F.	T.
Linnad — Villes	9,4	5,8	7,7	8,0	5,5	6,7
1935/36	8,3	5,9	7,1	6,7	5,2	5,9
1934/35	6,7	4,8	5,8	6,1	2,4	5,5
1933/34	7,0	5,0	6,0	8,1	6,6	7,4
1932/33	7,3	6,9	6,0	7,0	5,8	6,4
Maad — Arrond.	12,0	9,4	10,7	6,3	5,3	5,8
1935/36	14,2	11,4	12,8	7,1	6,0	6,0
1934/35	10,9	8,5	9,8	6,5	5,9	6,2
1933/34	12,7	10,5	11,6	8,4	7,3	7,9
1932/33	13,6	11,3	12,5	7,8	6,6	7,2
Kokku — Total	11,4	8,6	10,0	6,7	5,4	6,0
1935/36	12,8	10,1	11,5	7,0	5,8	6,4
1934/35	9,0	7,0	8,8	6,4	5,7	6,0
1933/34	11,4	9,1	10,3	8,3	7,1	7,7
1932/33	12,1	10,0	11,1	7,6	6,4	7,0

Puudumiste tõttu kaotas 1936/37. õ/a. iga õpilane nii linna- kui maakooles keskm. 12,0 päeva.

Puudumist põhjustas (% puudumispäevade üldarvust):

	Linna- koolis	Maa- koolis	Üle riigi	1935/36
Haigus	83,8	61,4	66,6	69,0
Kodused olud	7,7	20,2	17,3	14,8
Töulistus	5,7	5,5	5,6	4,0
Vaesus	1,2	3,0	2,6	2,6
Halvad ilmud ja teed	1,5	0,8	7,8	8,6
Muud põhjused	0,1	0,1	0,1	0,1
Kokku	100,0	100,0	100,0	100,0

Algkooli õpilaste puudumispäevade arv.
Nombre des jours d'absence des élèves des écoles primaires.

10.	1936/37	1935/36	1934/35	1933/34	1932/33
Puudumispäevade üldarv <i>Nombre des jours d'absence</i>					
Linnad	317 240	396 785	497 503	345 836	382 238
Maad	1048 581	1330 962	1415 617	1224 526	1288 100
Üldse	1365 830	1727 747	1913 120	1570 361	1670 338
Iga õpilase peale tall puudumispäevi <i>Nombre des jours d'absence par élève</i>					
Villes	12,6	15,8	18,6	12,4	13,8
Arrondiss.	12,0	16,0	17,1	13,9	15,0
Total	12,6	16,9	17,6	13,5	14,7

3 viimase aasta keskm. alusel tuli iga õpilase peale aastas puudumispäevi linnus 15,7, maal 15,2. Tunduvalt kõrgem keskmisest on puudumispäevade arv Tõrva linnas ja Petsirmaal:

Püundamispäevi 1 õpilase peale:

Linnad:	1936/37	1935/36	1934/35	3 a. keskm.
Tallinn	12,4	17,4	20,3	16,8
Häapsalu	15,2	17,3	23,0	19,0
Kuressaare	11,6	14,8	22,9	16,9
Narva	13,2	15,2	20,1	16,3
Nõmme	12,7	16,8	21,3	16,9
Otepää	8,1	—	—	—
Paide	10,2	14,0	16,9	13,8
Paldiski	16,8	19,3	16,8	17,6
Petseri	12,7	17,0	18,7	16,1
Pärnu	10,1	10,7	13,1	11,3
Põltsamaa	7,8	13,1	16,6	12,5
Rakvere	12,8	14,4	19,8	15,0
Tapa	12,0	12,5	10,7	11,7
Tartu	13,1	14,6	15,2	14,3
Tõrva	20,6	21,0	22,0	21,6
Türi	12,6	14,1	16,2	14,3
Valga	15,5	17,4	18,9	17,1
Viljandi	11,3	14,8	20,4	15,4
Võru	12,9	15,9	14,1	14,3
Keskmiselt	12,6	15,8	18,6	15,7

Püundamispäevi 1 õpilase peale:

Maad:	1936/37	1935/36	1934/35	3 a. keskm.
Viru	10,9	14,3	16,7	13,0
Järva	12,0	10,1	16,0	15,0
Harju	11,6	14,5	15,6	13,9
Lääne	12,2	15,7	16,9	14,9
Saare	10,2	12,1	14,3	12,2
Pärnu	10,7	13,0	15,6	13,3
Viljandi	11,8	16,3	18,5	15,3
Tartu	11,7	14,4	17,3	14,5
Valga	13,4	17,6	16,9	15,9
Võru	13,4	16,9	15,2	15,2
Petseri	21,6	26,8	24,0	24,2
Keskmiselt	12,6	16,0	17,1	15,2

Kolmel viimasel aastal klassikursuse lõpetanuist annab linnade ja maade järgi ülevaate järgnev võrdlus:

Linnad:	Klassikursuse lõpetanud (% õpilaste üldarvust õ/a lõpul)			
	1936/37	1935/36	1934/35	3 a. keskm.
Tallinn	82,7	83,4	83,4	83,2
Häapsalu	81,6	77,4	78,0	79,0
Kuressaare	83,1	81,2	74,0	79,3
Narva	78,1	76,2	76,5	76,9
Nõmme	85,6	83,7	83,6	84,3
Otepää	75,6	—	—	—
Paide	83,6	78,3	76,0	79,1
Paldiski	77,9	81,3	85,1	81,6
Petseri	78,5	75,2	79,4	77,7
Pärnu	83,0	81,8	80,8	81,8
Põltsamaa	86,1	90,1	80,3	85,5
Rakvere	80,5	80,1	78,2	79,6
Tapa	87,3	80,4	76,9	81,6
Tartu	80,8	80,2	74,9	78,5
Tõrva	86,0	86,0	74,7	81,0
Türi	81,8	76,8	81,1	80,0
Valga	81,7	79,0	82,3	81,0
Viljandi	81,0	80,8	80,2	80,7
Võru	77,8	79,6	82,7	80,0
Keskmiselt	81,8	81,3	80,1	81,0

Maad:	1936/37	1935/36	1934/35	3 a. keskm.
Viru	80,0	79,0	78,2	79,3
Järva	82,0	81,6	82,3	82,0
Harju	85,5	85,1	84,9	85,2
Lääne	84,7	84,4	86,1	85,1
Saare	83,5	83,5	83,7	83,6
Pärnu	80,0	80,0	79,8	80,2
Viljandi	81,8	82,1	82,0	82,0
Tartu	77,6	76,0	77,0	76,9
Valga	80,5	80,0	79,7	80,1
Võru	76,0	76,3	76,7	76,3
Petseri	76,0	77,3	76,4	76,0
Keskmiselt	80,4	80,1	80,1	80,2

3. Õpilaste edasijõudmine.

Progrès des élèves.

Õpilaste edasijõudmine üle riigi, võttes aluseks lõpetanute kevadist arvu, pole vaadeldaval

õ/a. muutunud: 1936/37. õ/a. oli klassikursuse lõpetanuid 80,7%, eelm. õ/a. 80,4%. Samasse klassi teiseks aastaks jäänuid oli 1936/37. õ/a. 14,4%, eelmisel õ/a. 14,7% ja järelkatsete saajaid nii 1936/37. õ/a. kui ka eelmisel 4,9%.

Algkooli õpilaste edasijõudmine õppimises (õpilaste üldarv õppenaista lõpul = 100) — *Progrès des élèves des écoles primaires (nombre total d'élèves à la fin de l'année scolaire = 100).*

11.	Klassikursuse lõpetanud õpilased			Teiseks aastaks sama klassi jätud			Järelkatset määratud		
	<i>Élèves ayant passé le cours de la classe</i>			<i>Élèves restés en même classe</i>			<i>Examens supplémentaires</i>		
	P.	T.	K.	G.	F.	T.	P.	T.	K.
Linnad — Villes	79,8	83,8	81,8	12,9	10,9	12,4	6,3	5,3	5,8
1935/36	79,2	83,9	81,3	14,4	11,2	12,8	6,4	5,5	5,9
1934/35	78,0	82,2	80,1	15,2	12,1	13,7	6,8	5,7	6,2
1933/34	77,4	81,6	79,4	15,8	12,3	14,1	6,8	6,1	6,5
1932/33	82,0	86,1	84,0	16,9	12,3	14,1	2,1	1,6	1,9
Maad — Arrond.	77,7	83,2	80,4	17,2	12,7	15,0	5,1	4,1	4,6
1935/36	77,6	82,7	80,1	17,5	12,9	15,3	4,9	4,4	4,6
1934/35	77,7	82,7	80,1	17,3	13,1	15,3	5,0	4,2	4,6
1933/34	77,0	82,3	79,5	18,7	14,1	16,5	4,3	3,6	4,0
1932/33	79,9	84,8	82,8	19,3	14,4	16,9	0,8	0,8	0,8
Üldse — Gr. total	78,1	83,3	80,7	16,5	12,3	14,4	5,4	4,4	4,9
1935/36	78,0	82,9	80,4	16,8	12,5	14,7	5,2	4,6	4,9
1934/35	77,8	82,5	80,1	16,8	12,0	14,9	5,4	4,6	5,0
1933/34	77,1	82,1	79,5	18,0	13,7	15,9	4,9	4,2	4,6
1932/33	80,4	85,1	82,7	18,5	13,9	16,2	1,1	1,0	1,1

Vaadeldes edasijõudmist klasside järgi näeme, et kevadel klassikursuse lõpetanute % kahel viimasel aastal üksikuis klassides on peagu muutusetu, arvatud välja vaid lõpuklass, milles lõpetanute % on tõusnud mõne punkti võrra:

Edasijõudmine klasside järgi algkoolis (klassikursuse lõpetanute % vastava klassi õpilaste üldarvust). *Progrès des élèves des écoles primaires d'après les classes (élèves ayant passé le cours de la classe en % au nombre total des élèves de la classe correspondante).*

12.	Klassid — Classes					
	I	II	III	IV	V	VI
Linnad — Villes	89,6	87,9	85,1	75,0	72,1	77,4
1935/36	89,9	87,0	84,8	73,0	71,8	76,9
1934/35	87,8	87,0	85,7	72,5	68,1	77,5
1933/34	89,3	87,0	85,7	72,7	68,7	73,9
1932/33	88,4	87,3	85,5	83,9	80,7	76,7
Maad — Arrond.	83,4	83,9	81,1	73,6	70,9	81,2
1935/36	82,5	83,6	81,7	73,9	71,6	81,1
1934/35	82,5	84,0	81,8	73,9	70,9	81,5
1933/34	82,7	84,2	81,9	74,5	69,6	84,2
1932/33	82,3	84,1	82,9	81,2	77,0	86,4
Üldse — Gr. total	84,7	84,8	82,1	73,9	71,1	81,6
1935/36	84,1	84,5	82,4	73,7	71,7	81,5
1934/35	83,6	84,7	82,7	73,5	70,2	81,3
1933/34	84,0	84,8	82,8	74,0	69,4	81,0
1932/33	83,6	84,8	83,5	81,9	78,1	83,5

4. Algkooli tulud-kulud.

Recettes et dépenses des écoles primaires.

Tulud. Algkoolide tulud koosnevad peamiselt riigi ja omavalitsuste toetustist. Linnal-alkoolis on riigi ja omavalit- suste toetussummade osatähtsus viimasel aastal

peagu võrdne, kuna maal riigi poolt algkoolide ülalpidamiseks antavad summad moodustavad kooli tuludest suurema osa — ümarguselt kaks kolmandikku:

	1936/37	1935/36	kr	%
Maakooles . . .	59,9	54,6	+5,3	+9,7
Linnakooles . .	77,7	74,7	+3,0	+4,0
Kokku	63,9	59,2	+4,7	+7,9

Algkoolide tulud — Ressources des écoles primaires.

13.	Kooli ülalpidamiseks saadud (%) Subventions et autres ressources en %		
	Riigilt Subventions de l'Etat	Oma- valitsusilt Subventions des admini- strations autonomes	Mujalt Autres ressources
Linnad — Villes:			
1936/37	47,4	44,0	8,6
1935/36	50,3	41,1	8,6
1934/35	46,8	42,6	10,6
1933/34	46,3	42,2	11,5
1932/33	45,4	43,4	11,2
Maad — Arrond.:			
1936/37	66,4	31,4	2,2
1935/36	69,5	27,0	2,6
1934/35	71,5	26,0	2,5
1933/34	72,7	25,7	1,6
1932/33	72,6	26,0	1,4
Üldse — Gr. total:			
1936/37	61,1	34,9	4,0
1935/36	64,0	31,7	4,3
1934/35	63,9	31,1	5,0
1933/34	64,5	30,8	4,7
1932/33	64,4	31,3	4,3

Algkoolide kulud (%) — Dépenses des écoles primaires en (%).

14.	Algkoolide kulud (%) — Dépenses des écoles primaires en (%).				
	Palkadeks juhatajale ja õpetajale — Salaires du directeur et du personnel enseignant	Palkadeks ametnikule ja teenijale — Salaires des employés et du service	Majanduse (hüür, kütte, valgustus) kuludeks — Dépenses écon. (loger, chauffage, éclairage)	Õpilaste toetusteks — Secours aux élèves	Muud kulud — Autres dépenses
Linnad — Villes:					
1936/37	62,6	7,4	10,8	7,4	11,8
1935/36	64,8	7,5	10,2	6,1	11,4
1934/35	64,5	7,6	12,4	6,2	9,3
1933/34	64,8	7,4	13,0	6,2	8,6
1932/33	64,5	7,3	12,7	5,8	9,7
Maad — Arrond.:					
1936/37	70,6	2,6	7,7	2,7	16,4
1935/36	73,0	2,6	6,0	3,1	18,8
1934/35	74,3	2,8	7,3	3,7	11,9
1933/34	74,6	2,7	7,7	3,6	11,4
1932/33	78,8	2,5	7,6	3,3	12,8
Üldse — Gr. total:					
1936/37	68,4	3,9	8,6	4,0	15,1
1935/36	71,1	4,0	7,8	4,0	13,1
1934/35	71,3	4,2	8,0	4,4	11,2
1933/34	71,5	4,2	8,0	4,4	10,6
1932/33	71,0	4,0	9,2	4,0	11,8

Kulud. Algkoolide kulud on viimase aasta jooksul suurenenud üle riigi 480 301 kr ehk 7,6% võrra peamiselt maa-alkgoolide arvel:

	1936/37	1935/36	+,—	%
Maakooles	4 914 634	4 467 715	+446 919	+10,0
Linnakooles	1 864 049	1 820 687	+43 362	+1,8
Kokku 8 788 683	8 288 392	+480 301	+7,6	

Algkooli kuludest moodustavad palgad 3/4, kõik muud kulud kokku 1/4.

Kulud on, nagu nägime, tõusnud ja kuna õpilaste arv ei näita vastavat tõusu, on suurenenud ka keskm. kulutus 1 õpilasele.

Üldse on 1936/37. õ/a. kulutatud 1 õpilasele üle riigi keskm. 63,9 kr ehk 7,9% rohkem kui eelmisel õ/a.:

5. Algkooli õppejõud. Õpetajaid oli 1936/37. õ/a. algkoolis koolinimekirjade järgi üldse 3 807 (mchi 1 873, naisi 1 934) ehk 51 võrra vähem kui eelmisel õ/a.:

	1936/37	1935/36	+,—
Linnus	1 060	1 077	—8
Maal	2 738	2 781	—43
Kokku 3 807	3 858	—51	

Kutsega õpetajate % on maakooles suurem kui linnakooles:

	1936/37	1935/36	1934/35
Linnakooles	94,0	93,4	92,1
Maakooles	98,0	98,7	98,4
Kokku	96,9	97,2	96,5

3 807 õpetajast töötas 1936/37. õ/a. (%):

	Maal	Linnus	Üle riigi
Ainult ühes koolis	96,0	71,2	89,0
Mitmes koolis	4,0	28,8	11,0

Algkooli õpetajad — Personnel enseignant.

15.	Õpetajate arv 1935/36 tegeliku õppetöö lõpul Nombre des instituteurs à la fin de l'année scolaire 1935/36	Aasta jooksul lahkunud Ont quitté l'école au cours de l'année scolaire	Aasta jooksul tulnud Institueurs engagés pendant l'année scolaire	Õpetajate arv 1936/37 tegeliku õppetöö lõpul Nombre des instituteurs à la fin de l'année scolaire 1936/37	Õpetajate koostis 1936/37. õ/a. alul % Effect. du pers. enseign. au commenc. de l'an. scol.					
					Kutsega Ayanz diplôme d'instituteur	Nelst samal. hard Donc avec en- seign. de l'école normale d'instit.	Kutseta Sans diplôme d'instituteur	Kokku Total	Ainult ühes koolis — à une seule école	Mitmes koolis — à plusieurs écoles
Linnad — Villes:										
1935/36	100	11,9	12,6	100,8	94,0	34,8	6,0	100	71,2	28,8
1934/35	100	23,2	12,8	89,8	93,4	31,1	6,6	100	71,4	28,6
1933/34	100	14,0	13,3	99,3	92,1	30,8	7,9	100	70,1	29,9
1932/33	100	10,3	11,2	100,9	91,1	25,8	8,9	100	68,2	31,8
1932/33	100	21,9	20,4	98,5	89,8	25,4	10,2	100	67,3	32,7
Maad — Arrondiss.										
1935/36	100	16,3	15,7	99,4	98,0	54,3	2,0	100	96,0	4,0
1934/35	100	18,6	18,8	100,2	98,7	51,7	1,3	100	97,0	3,0
1933/34	100	14,5	17,0	102,5	98,4	50,5	1,0	100	97,1	2,9
1932/33	100	13,1	13,2	100,1	98,8	46,3	3,2	100	97,0	3,0
1932/33	100	19,1	19,5	100,4	96,4	42,8	3,6	100	96,8	3,2
Üldse — Total:										
1935/36	100	15,1	14,8	99,7	96,9	49,0	3,1	100	89,0	11,0
1934/35	100	20,0	17,0	97,0	97,2	46,9	2,8	100	89,9	10,1
1933/34	100	14,4	15,0	101,5	96,5	44,6	3,5	100	88,9	11,1
1932/33	100	12,3	12,6	100,3	95,0	38,9	5,0	100	88,2	11,8
1932/33	100	19,9	19,7	99,8	94,4	37,7	5,6	100	87,8	12,2

II. KESKKOOLID. — ÉCOLES SECONDAIRES.

1934. a. seaduse alusel töötava keskkooli (5—9 õ/a.) ja endise keskkooli (7—11 õ/a.) õppetegevust 1936/37 õ/a. vaatlusele lahus. Uued keskkoolid on tegelikult ühendatud end. kesk-

koolega, kellega neil ühised juhatajad ja ka ühine majandus, arvatud välja vaid neli iseseisvat keskkooli: Raplas (Harjumaal), Kärdlas (Läänemaal), Mustvees (Tartumaal) ja Otepääl.

A. UUED KESKKOOLID (1934. a. seaduse alusel). ÉCOLES SECONDAIRES (d'après la loi de 1934).

6. Koolide, klasside ja õpilaste arv ning koostis. 1936/37. õ/a. töötas üle riigi 62 uut keskkooli (eelmisel õ/a. 60), neist linnus 56, maal 6. Koolivõrku kuuluvaid avalikke ja õigustega erakoole oli üle riigi 45 (linnus 39, maal 6), õigusteta erakoole 17 (koik linnus). Linnakoolide hulgas (56) oli ühiskooli 33, lahuskoole 23 (poeglase 11, tütarlaste 12), maal töötasid ainult ühiskoolid (6).

Klasside ja õpilaste arv. 1936/37. õ/a. töötasid uuel keskkoolil juba kõik 5 klassi: I—V = 5—9 õ/a.

Üldse oli üle riigi uue keskkooli klasse 330 (eelms. õ/a. 249), neist linnus 306 (227), maal 24 (22):

Keskkoolide klasside arv — Nombre de classes des écoles secondaires.

16.	Arv 1936/37 Nombre de classes					Kokku Total	Klasside üldarv = 100 — Nombre total des classes = 100				
	I	II	III	IV	V		I	II	III	IV	V
Linnad — Villes . . .	47	50	70	78	66	306	15,4	16,3	22,9	23,8	21,0
Maad — Ar- rond. . .	4	4	6	6	4	24	16,7	16,7	25,0	25,0	16,6
Kokku — Total . . .	51	54	76	79	70	330	15,5	16,4	23,0	23,9	21,2

Õpilasi oli uues keskkoolis 1936/37. õ/a. üle riigi 12 551, neist linnus 93%, maal 7%:

	Linnus	Maal	Kokku	%
I	1 918	139	2 057	16,4
II	2 108	166	2 274	18,1
III	2 798	233	3 031	24,2
IV	2 725	230	2 955	23,5
V	2 118	116	2 234	17,8
Kokku	11 687	884	12 551	100,0
%	93,0	7,0	100,0	—

Ühe klassi kohta tuli õpilasi keskmiselt:

	Linnus	Maal	Kokku
I	40,8	34,8	40,3
II	42,2	41,5	42,1
III	40,0	38,8	39,9
IV	37,3	38,3	37,4
V	32,1	29,0	31,0
Kokku	38,1	36,8	38,0

Õpilaste sugu. Tütarlapsed on uues kesk-
koolis ülekaalus:

	1936/37	1935/36
Poeglasi	48,5%	48,9%
Tütarlasi	51,5,,	51,1,,

Õpilaste vanus. Uue keskkooli õpilaskond kuulub peamiselt 12—17 a. vanusrühma:

Keskkooli õpilaste vanus (üldarv = 100) — Répartition des élèves des écoles secondaires d'après l'âge (nombre total = 100).

17.	Alla moins de 12 a.	12—14 a.	15—17 a.	18 a. ja üle et plus
Poisid — Garçons . .	4,0	50,7	40,1	5,2
Tüdrukud — Filles .	3,9	52,0	41,7	2,4
Kokku — Total	4,0	51,3	40,9	3,8

Õpilaste rahvus ja kodakondsus. Uue keskkooli nimekirjus seisid 1936/37. õ/a. üldse 12 786 õpilast (aasta läbikäigu arv), neist eesti kodanikke 12 624. Õpilasi-välismaalasi oli samal ajal 162, nendest rahvuselt:

venelasi	17 (neist kodakondsuseta 13)
sakslasi	73 („ „ 3)
juute	5 („ „ 1)
muid	67

Besti kodanike hulgas oli rahvuselt eestlasi 87,7%, venelasi 4,7%, sakslasi 5,2%, juute 1,3%.

**Keskkooli õpilaste rahvus % (õpilaste arv välismaalasteta = 100).
Nationalité ethnique des élèves des écoles secondaires en %.**

18.	Besti kodanikud — Sujets estons										Välismaalased Sujets étrangers.
	Eestlased Estoniens	Venelased Russes	Sakslased Allemands	Rootslased Suédois	Lätlased Létons	Soomlased Finnois	Juudid Juifs	Muud Autres			
Poisid — Garçons . .	87,0	4,5	6,1	0,5	0,3	0,1	1,3	0,2			1,3
Tüdrukud — Filles .	88,5	4,9	4,3	0,3	0,3	0,1	1,4	0,2			1,2
Kokku — Total 1935/36	87,7	4,7	5,2	0,4	0,3	0,1	1,3	0,3			1,3
	87,5	4,7	5,5	0,4	0,3	0,1	1,3	0,2			1,5

Õppekeel. Uue keskkooli õpilasiat õppis eesti õppekeelega kooles 86,7%, vene — 3,8%, eesti-vene — 2,4%, saksa — 6%:

Õppekeel:	arv	%	Noist	
			estl.	venel.
Besti	11 081	86,7	10 838	73, juute 92
Besti-vene	301	2,4	208	87
Vene	490	3,8	482	estl. 28
Saksa	773	6,0	705	venel. 9, estl. 1
Rootsi	40	0,3	38	
Läti	22	0,2	10	estl. 3
Heebren- juudi	79	0,6	79	
Kokku	12 786	100,0		

Bestlasi oli eesti õppekeelega kooles 97,8%, vene — 5,7%.

Eestlaste arv keskkoolis keelte järgi (% iga õppekoole rühma üldarvust) — *Élèves de la nationalité estonienne dans les écoles secondaires suivant la langue d'enseignement.*

19.	Kooli õppekeel — <i>Langue d'enseignement</i>								
	Eesti <i>Estonienne</i>			Vene <i>Russe</i>			Saksa <i>Allemande</i>		
	P.	T.	K.	G.	F.	T.	P.	T.	K.
1936/37	98,2	97,5	97,8	6,0	5,5	5,7	0,2	—	0,1
1935/36	97,9	97,7	97,8	4,8	4,0	4,4	—	—	—
1934/35	98,1	98,3	98,2	3,3	5,3	4,3	—	1,2	0,4

Õpilaste päritolu. Vanemate alatise elukoha järgi jagunevad uue keskkooli õpilased %:

a) linnakoolis: omast linnast	64,8
„ maakonnast	23,9
„ mujalt	11,3
b) alevikoolis: omast alevist	27,2
„ maakonnast	67,9
„ mujalt	4,9
d) maakoolis: omast vallast	29,6
„ võõrast „	48,7
„ mujalt	21,7

7. Õpilaste koostise moodustumine ja õppetöö korralikkus.

Composition de l'effectif des écoliers et régularité de l'enseignement.

Üldse oli 1936/37. õ/a. untes keskkoolis eelmisest aastast pärit õpilasi 68% (eelmisest klassist üleviiduid 61%, sama klassi teiseks aastaks jäänuid

7%) ja uusi, teisist koolist tulnud õpilasi 32%.

Võrreldes eelmise õ/a. on õppetegevus muutunud veelgi korralikumaks — on vähenenud õppetegevuse alul hiljem kooliilmunute ja enne õppetegevuse lõppu ärajäänute %, samuti puudumistundide arv:

Õppetegevuse alul kooli mitteliinunud ja õppetegevuse lõpul varem ärajäänud õpilased (% üldarvust).
Fréquentation irrégulière de l'école (% au nombre total).

20.	Õppetegevuse alul ei liinunud kooli <i>Nombre d'élèves absents au commencement de l'année scolaire</i>			Enne õppetegevuse lõppu jäid koolist ära <i>Nombre d'élèves ayant quitté l'école avant la fin de l'année scolaire</i>			Puudumistundide arv 1 õpilase peale <i>Nombre des heures d'absence par élève</i>		
	P.	T.	K.	G.	F.	T.	P.	T.	K.
	1936/37	1,7	1,5	1,6	5,4	3,7	4,5	39,5	43,6
1935/36	2,4	2,1	2,3	5,8	3,5	4,7	40,9	54,9	52,4
1934/35	4,0	2,7	3,4	7,0	5,9	6,4	61,7	61,0	61,3

Puudumiste tõttu kaotas 1936/37. õ/a. iga õpilane keskm. 41,6 tundi (eelm. õ/a. 52,4):

Tallinna keskkoolis	46,2	Tõrva keskkoolis	41,8
Haapsalu „	38,4	Türi „	37,7
Kuressaare „	40,6	Valga „	41,7
Narva „	40,6	Viljandi „	37,4
Nõmme „	39,8	Võru „	31,9
Otepää „	30,2	Keskm. linnakoolis	42,1
Paide „	41,6	Virumaa keskkoolis	40,0
Petseri „	50,4	Harjumaa „	33,0
Pärnu „	34,1	Läänemaa „	46,2
Põltsamaa „	38,2	Pärnumaa „	30,4
Rakvere „	37,1	Tartumaa „	32,0
Tapa „	45,3	Keskm. maakoolis	36,2
Tartu „	40,2	Üldine keskmine	41,6

Õpilaste puudumist põhjustas peamiselt haigus (% puudumistundide üldarvust):

	1936/37	1935/36
Haigus	86,8%	89,0%
Kodused olud	7,3 „	6,9 „
Muud põhjused	5,9 „	4,1 „

Keskkooli õpilaste edasijõudmine õppimises — *Progrès des élèves des écoles secondaires.*

21.	Klassikursuse lõpetanud õpil. <i>Élèves ayant passé le cours de la classe</i>	Klassikursust mittelõpetanud õpilased <i>Élèves n'ayant pas passé le cours de la classe</i>			Klassikursuse lõpetanud (õpil. arv õ/a. lõpul = 100) <i>Élèves ayant passé le cours de la classe (nombre des élèves à la fin de l'an. scol. = 100)</i>				
		Teiseks aast. sama kl. jäet. Restés en même classe	Järealkatsed määratud <i>Examens supplém.</i>	I kl.	II kl.	III kl.	IV kl.	V kl.	
Poisid — Garçons	64,4	8,9	26,7	70,8	65,3	55,8	60,5	74,7	
1936/36	58,7	12,1	20,2	65,2	60,2	57,0	64,1	—	
1934/35	54,6	17,3	28,1	63,3	—	49,0	—	—	
Tüdrukud — Filles	71,8	6,4	21,8	76,8	73,8	71,1	64,2	75,9	
1936/36	60,0	8,0	23,0	74,2	71,9	68,5	63,4	—	
1934/35	69,1	10,0	20,9	76,9	—	65,7	—	—	
Kokku — Total	68,3	7,6	24,1	73,9	69,7	63,7	62,4	75,4	
1936/36	64,0	10,0	26,0	69,8	66,2	62,9	59,1	—	
1934/35	61,7	13,7	24,6	69,4	—	58,0	—	—	

8. Õpilaste edasijõudmine.

Progrès des élèves.

Õppetöö edukus on vaadeldaval aastal tõusnud kõigis klassides, kusjuures tüdrukud on poistest ees.

Lõpetas klassikursuse kevadel 68,3% õpilasist (eelm. õ/a. 64%), järealkatsed stügiesks sai 24,1% (26%) ja teiseks aastaks sama klassi jäeti 7,6% (eelm. õ/a. 10%).

9. Õppejõud.

Personnel enseignant.

Urtes keskkoolis oli tegeliku õppetöö alul kooli nimekirjade järgi õpetajaid üldse 1 073, neist mehi 595 (55,5%), naisi 478 (44,5%). Uue keskkooli õppepersonaal töötab enamikus ka end. keskkoolis (gümnaasiumis). Ainult ühes koolis — uues keskkoolis — töötajaid oli vaadeldaval õ/a. 12,9%. Kutseta õpetajad moodustavad õpetajate üldarvust 8,8% (eelm. õ/a. 8%):

Keskkooli õpetajad % — Personnel enseignant des écoles secondaires en %.

22.	Õpetajate arv 1935/36 tesgelm õppetöö lõpul Nombre des instituteurs à la fin de l'année scolaire 1935/36	Aasta jooksul lahkanud Ont quitté l'école au cours de l'année	Aasta jooksul järele tulnud — Engagés au cours de l'année	Õpetajate arv 1936/37 tegel õppetöö lõpul Nombre des instituteurs à la fin de l'année scolaire 1936/37	Õpetajate koostis 1936/37. 6/a. alul % Effect. du pers. enseign. au commenc. de l'année scolaire					
					Kutsesga Ayanz diplôme d'instituteur	Kutseska Sans diplôme d'instituteur	Kokku Total	Neist töötas — Dont occup.		
								Ainult ühes koolis à une seule école	Mitmes koolis ans pluss. ans écoles	
1936/37	100	13,1	24,1	111,0	91,4	9,6	100	12,9	87,1	
1935/36	100	17,0	39,6	121,6	92,0	9,0	100	12,2	87,8	
1934/35	—	—	—	—	91,9	9,1	100	6,0	94,0	

B. ENDISED KESKKOOLID (1922. a. seaduse alusel).
ÉCOLES SECONDAIRES (d'après la loi de 1922).

10. Koolide, klasside ja õpilaste arv ning koostis.

Nombre des classes et d'élèves des écoles secondaires.

1936/37. 6/a. lõpul töötas üle riigi 58 end. keskkooli. Linnus asus neist 55 (avalikke ja õigustega erakooli 37, õigusteta 18), maal 3 (2 avalikku ja 1 õigusteta erakool). Linnakoolide hulgas oli ühis-

koole 33, lahuskoole 22 (poeglaste 10, tütarlaste 12); maal töötavad ainult ühiskoolid.

Klasside ja õpilaste arv. Ühe klassi (III = 9 6/a.) järjekordne likvideerimine on klasside arvu vähendanud 228-lt 1935/36. 6/a. 148-le 1936/37. 6/a. (—80):

Keskkooli klasside arv — Nombre de classes des écoles secondaires.

23.	Arv 1936/37 — Nombre des classes							Klasside arv 1935/36 Nombre de classes pendant l'année scol. 1935/36	Klasside üldarv = 100 Nombre total des classes = 100					
	I	II	III	IV	V	VI	Kokku Total		I	II	III	IV	V	VI
	Linnad — Villes	—	—	—	71	70	1		142	216	—	—	—	50,0
Maad — Arrond.	—	—	—	3	3	—	6	12	—	—	—	50,0	50,0	—
Kokku — Total	—	—	—	74	73	1	148	228	—	—	—	50,0	49,3	0,7
1935/36	—	—	77	74	76	1	228	—	—	33,8	32,5	33,3	0,4	—
1934/35	—	76	75	77	79	4	311	—	—	24,4	24,1	24,8	25,4	1,3
1933/34	76	70	80	80	84	4	400	—	19,0	19,0	20,0	20,0	21,0	1,0
1932/33	77	77	85	86	93	4	422	—	18,3	18,3	20,1	20,4	22,0	0,9

Ühes klasside arvu vähenemisega on läinud tagasi ka õpilaste arv 34,6%:

	1936/37	1935/36	arv	+	%
I kl.	—	—	—	—	—
II „	—	—	—	—	—
III „	—	2 430	—2 430	—	—100,0
IV „	2 167	1 762	+405	+	+23,0
V „	1 872	1 990	—118	—	—5,0
VI „	25	23	+2	+	+8,7
Kokku	4 064	6 214	—2 150	—	—34,6

Linnus tuli 1 klassi kohta 1936/37. 6/a. keskm. 28 õpilast, maal 20, üle riigi 27 (ka eelm. 6/a.).

Järgnev tabel selgitab keskmist klassikoormust ja õpilaste suhtelist jaotust klasside järgi.

Õpilaste sugu. Poeglapsi on end. keskkoolis, samuti kui algkoolis, praegu rohkem kui tütarlapsi:

	1936/37	1935/36	1934/35
tüdrukuid	48,8	49,8	50,6
poisse	51,2	50,2	49,5

Keskkooli õpilaste arv klasside järgi (õpilaste üldarv = 100).
Nombre d'élèves des écoles secondaires d'après les classes (total des élèves = 100).

24.	I	II	III	IV	V	VI
Linnad — Villes	—	—	—	52,9	46,5	0,6
Maad — Arrond.	—	—	—	66,7	33,3	—
Kokku — Total	—	—	—	53,3	46,1	0,6
1935/36	—	—	—	39,2	28,4	32,0
1934/35	—	29,0	24,5	21,2	24,0	1,3
1933/34	23,4	18,9	19,5	17,5	19,7	1,0
1932/33	21,5	18,5	20,2	18,2	20,5	1,1
Keskmine klassi kohta — Moyenne par classe:						
Linnad — Villes	—	—	—	29	26	25
Maad — Arrond.	—	—	—	27	19	—
Kokku — Total	—	—	—	29	26	25
1935/36	—	—	—	32	24	23
1934/35	—	33	29	24	27	29
1933/34	37	30	29	26	28	29
1932/33	34	29	29	26	27	35

Õpilaste vanus. Kolme noorema (I, II, III) klassi sulgemise tõttu on likvideerunud ka nooremate kuni 15 a. van. õpilaste rühm. Praegu koosneb end. keskkoolide õpilaskond peamiselt 15—20 a. vanustest.

Keskkooli õpilaste vanus (üldarv 100).
Répartition des élèves des écoles secondaires d'après l'âge (nombre total = 100).

25.	Alla 14 a. moins de	14 a.	15—17	18—20	21—25	26 a. ja üle et plus
Poisid — Garçons	—	0,2	40,8	42,3	8,9	7,8
1935/36	0,1	1,7	52,9	30,5	7,2	7,6
1934/35	1,2	7,6	51,3	23,3	6,0	7,0
1933/34	7,2	12,0	43,0	25,4	5,4	6,1
Tüdrukud — Filles	—	0,2	51,4	44,3	2,9	1,2
1935/36	0,1	1,4	63,3	30,9	3,4	0,9
1934/35	1,2	8,0	59,5	26,5	3,2	1,6
1933/34	6,6	13,4	49,8	25,9	3,1	1,2
Kokku — Total	—	0,2	46,0	43,3	5,9	4,6
1935/36	0,1	1,6	58,1	30,7	5,3	4,3
1934/35	1,2	7,7	55,5	26,4	4,0	4,3
1933/34	6,9	12,7	46,9	25,7	4,2	3,6

Õpilaste rahvus ja kodakondsus. End. keskkoolide õpilaste nimekirjus seisis 1936/37. õ/a. üldse 4 104 õpilast (aasta läbikäigu arv), neist eesti kodanikke 4 045. Õpilasi-välismaalasi oli keskkooles 59 (1,4%), neist rahvuselt:

venelasi	11 (kodakondsuseta 7)
sakslasi	21 („ 2)
juute	3 („ 1)
muid	24

Besti kodanike hulgas oli rahvuselt eestlasi 82,6%, venelasi 6,5%, sakslasi 7,7%, juute 1,9%:

Keskkooli õpilaste rahvus % (õpilaste arv välismaalasteta = 100).
Nationalité ethnique des élèves des écoles secondaires en %.

26.	Besti kodanikud — Sujets estons								Välismaalased Sujets étrangers
	Eestlased Estoniens	Venelased Russes	Sakslased Allemands	Rootslased Suédois	Lätlased Lettions	Soomlased Finnois	Juudid Juifs	Muid Autres	
Poisid — Garçons	82,3	6,1	8,1	0,6	0,5	0,1	1,9	0,4	1,7
1935/36	82,6	5,4	8,3	0,8	0,5	0,1	1,8	0,5	1,7
1934/35	81,7	5,8	8,0	0,7	0,4	0,1	2,1	0,6	2,0
1933/34	84,3	5,1	7,2	0,7	0,4	0,1	1,7	0,5	2,4
1932/33	83,6	5,0	8,0	0,7	0,4	0,1	1,7	0,5	2,6
Tüdrukud — Filles	83,8	7,0	7,3	0,3	0,4	—	1,9	0,3	1,2
1935/36	82,6	6,5	7,3	0,4	0,7	0,1	2,0	0,4	1,4
1934/35	83,2	6,0	7,3	0,4	0,8	0,1	1,9	0,3	2,4
1933/34	84,4	5,7	6,6	0,4	0,7	0,1	1,7	0,4	2,7
1932/33	84,3	5,5	7,0	0,5	0,6	0,1	1,5	0,5	2,6
Kokku — Total	82,6	6,5	7,7	0,5	0,5	0,0	1,9	0,3	1,4
1935/36	82,6	6,0	7,8	0,6	0,6	0,1	1,9	0,4	1,6
1934/35	82,5	5,9	7,9	0,6	0,6	0,1	2,0	0,4	2,5
1933/34	84,4	5,4	6,9	0,5	0,6	0,1	1,7	0,5	2,5
1932/33	84,0	5,3	7,4	0,6	0,5	0,1	1,8	0,5	2,6

Õppekeel. End. keskkooli õpilastest õppis eesti õppekeelega kooles 80,8%, vene — 6,8%, eesti-vene — 2%, saksa — 9,2%:

Õppekeel:	Õpilaste		Netist	
	arv	%		
Eesti	3 214	80,8	eestl. 3 251,	venel. 25
Eesti-vene	82	2,0	„ 44,	venel. 33
Vene	280	6,8	venel. 210,	eestl. 37
Saksa	376	9,2	saksl. 323,	venel. 7, eestl. 6
Rootsi	14	0,3	rootsl. 12	
Läti	10	0,2	lätl. 7	
Heebrea-vene	28	0,7	juute 28	
Kokku	4 104	100		

Õpilaste päritolu. Vanemate alatise elukoha järgi jagunevad end. keskkooli õpilased (% õpilaste üldarvust):

	1930/37	1935/30
a) linnakooles: omast linnast	66,9	67,2
„ maakonnast	19,5	20,8
„ mujalt	13,6	12,0
b) alevikooles: omast alevist	36,9	32,6
„ maakonnast	60,5	44,9
„ mujalt	2,6	22,5
d) maakooles: omast vallast	27,9	31,1
võerast „	42,7	39,4
„ mujalt	30,3	29,5

II. Õpilaste koostise moodustumine ja õppetöö korralikkus. *Composition de l'effectif des écoliers et régularité de l'enseignement.* Eelmisest aastast pärit õpilased moodustavad 1936/37. õ/a. 94,7% (1935/36. õ/a. 93,7%), neist klassist klassi üleviidrid 89,7% ja sama klassi istumajäänuid 5%. Uusi, teistest koolest sisseastunud õpilasi oli 5,3% (eelm. õ/a. 6,3%).

Õppetegevus on eelmise aastaga võrreldes muutunud korralikumaks: vähenenud on sügisene hilinemine ja kevadine koolist varem ärajäämine, samuti on langenud puudumistundide arv:

Õppetegevuse ajal kooli mitteilmunud ja õppetegevuse lõpul varem ärajäänud õpilased (% üldarvust).
Fréquentation irrégulière de l'école (% au nombre total).

27.	Õppetegevuse ajal ei ilmunud kooli Nombre d'élèves absents au commen. de l'année scolaire			Enno õppetegevuse lõppu jäid koolist ära Nombre d'élèves ayant quitté l'école avant la fin de l'année scolaire			Puudumistundide arv 1 õpilase peale Nombre des heures d'absence par élève		
	P.	T.	K.	G.	F.	T.	P.	T.	K.
1936/37	3,4	1,8	2,6	4,4	2,4	3,4	58	67	63
1935/36	3,2	2,6	2,8	4,0	4,5	4,7	68	75	72
1934/35	6,9	2,8	3,8	7,1	6,3	6,1	76	78	77
1933/34	4,1	2,7	3,4	6,9	5,7	6,3	48	54	52
1932/33	4,3	2,8	3,5	5,7	4,8	5,2	54	62	58

Iga õpilase kohta tuli keskm. puudumistunde viimase kahe aasta jooksul:

Linnad:	1936/37	1935/36	2 a. keskm.
Tallinn	60,9	80,5	76,1
Haapsalu	45,7	55,5	52,0
Kuressaare	62,0	57,5	59,2
Narva	87,8	88,8	88,4
Nõmme	69,2	66,7	67,5
Paide	47,7	74,6	64,5
Petseri	69,5	67,2	68,1
Pärnu	50,7	55,2	63,8
Põltsamaa	42,5	83,5	63,1
Rakvere	47,6	77,8	60,4
Tapa	80,0	65,9	71,3
Tartu	59,1	65,3	62,0
Tõrva	55,4	24,8	36,3
Tõri	64,2	80,0	74,1
Valga	63,0	69,0	66,5
Viljandi	54,7	74,0	67,0
Võru	64,3	65,8	65,2
Keskmiselt	62,8	72,5	68,7

Maad:			
Viru	59,6	78,1	70,8
Pärnu	51,3	59,9	56,4
Tartu	—	40,2	40,2
Keskmiselt	56,4	67,2	63,3
Üldse keskmiselt	62,5	72,3	68,5

Puudumist põhjustas (% puudumistundide üld-
arvust):

	Linnakooles	Maakooles
Halgus	82,4	82,8
Kodused olud	9,2	11,4
Teenistus	3,1	1,7
Muud põhjused	5,3	4,1

12. Õpilaste edasi- jõudmine.

Progrès des élèves.

Eelmise aastaga võrreldes on
õpilaste edasijõudmine para-
nenud:

	1936/37	1935/36
klassikursuse lõpetas kevadel	73,1%	65,9%
määrati järelkatsed sügiseks	24,8,,	20,3,,
jäteti teiseks aastaks	2,1,,	8,4,,

Keskkooli õpilaste edasijõudmine õppimises — *Progrès des élèves des écoles secondaires.*

28.	Klassikursuse lõpe- tanud õpil. <i>Élèves ayant passé le cours de la classe</i>	Klassikursust mittelõpe- tanud õpilased — <i>Élèves n'ayant pas passé le cours de la classe</i>		Klassikursuse lõpetanud (õpil. arv 3/a. lõpul = 100) <i>Élèves ayant passé le cours de la classe (nombre des élèves à la fin de l'an. scol. = 100)</i>					
		Teiseks aast. sama kl. jätet. <i>Restés en même classe</i>	Järelkatsed määratud <i>Examens supplém.</i>	I kl.	II kl.	III kl.	IV kl.	V kl.	VI kl.
Poisid — Garçons	71,9	1,2	26,9	—	—	—	62,7	83,5	87,5
1935/36	61,3	9,2	29,5	—	—	52,3	57,2	77,1	95,7
1934/35	56,0	13,0	31,0	—	—	51,3	50,2	71,7	98,6
1933/34	56,0	12,9	30,5	54,4	—	52,3	49,9	73,9	100,0
1932/33	66,5	10,8	22,7	68,5	—	62,5	60,9	64,7	97,4
Tüdrukud — Filles	74,3	2,9	22,9	—	—	—	63,1	88,8	—
1935/36	69,0	7,7	23,3	—	—	61,5	63,3	84,4	—
1934/35	67,5	7,7	24,8	—	—	65,0	60,2	81,3	100,0
1933/34	66,7	9,1	24,2	66,8	—	60,7	61,5	83,6	100,0
1932/33	73,0	8,0	18,1	72,0	—	71,6	67,2	70,0	98,3
Kokku — Total	73,1	2,1	24,8	—	—	—	62,9	86,2	87,5
1935/36	65,3	8,4	26,3	—	—	57,0	60,4	81,1	95,7
1934/35	62,1	10,2	27,7	—	—	58,5	57,1	77,1	99,1
1933/34	61,9	10,9	27,2	60,6	—	56,5	57,0	79,2	100,0
1932/33	70,5	9,3	20,2	68,1	—	67,4	64,3	67,0	97,8

1936/37. 5/a. kevadel lõpetas end. keskkooli
täie kursuse üle riigi — ilma Tallinna Kolledžita —
1 324 isikut, neist $\frac{2}{3}$ humanitaarharus:

		% lõppklassi õpilasist	% lõpetanute üldarvust
Humanitaarharus	877	86,3	66,2
Reaalharus	107	87,0	8,1
Kommertsharus	170	89,5	12,9
Majapidamisharus	81	89,0	6,1
Muudes harudes	89	76,7	6,7
Kokku 1 324	86,2	100,0	

Järelkatsete saajaid oli 1936/37. 5/a. end. keskkoolide lõppklassis üle riigi 194. Eelmiste aastate kogemuste põhjal võis neist järelkatsed öiendada sügisel ümarguselt 80% ehk 155 isikut. Seega lõpetas keskkooli (ilma Tallinna Kolledžita) 1936/37. 5/a. üldse 1 479 isikut.

13. Keskkoollide tulud-kulud.

*Recettes et dépenses des
écoles secondaires.*

Tulud. Õppemaks ja riigi toetus moodustavad keskkoolide tuludes umbes $\frac{4}{5}$, mujalt saadud summad $\frac{1}{5}$. Õppemaksu osatähtsus on nelja viimase aasta jooksul (1932/33—1936/37) suurenenud 36,9%-lt 42,4%-le, riigi toetussummad 44,5%-lt vähenenud 36,2%-le:

Ühise majanduse tõttu uued keskkoolid on järgnevalt arvestatud koos endiste keskkoolidega.

Keskkoollide tulud % — *Recettes des écoles secondaires.*

29.	Riigilt <i>Subvention de l'État</i>	Omavalitsusilt <i>Subvention des administrations locales aut.</i>	Seisakaitse ja erasit- kult — <i>Subventions des sociétés et per- sonnes privées</i>	Õppemaksust <i>Rétribution scolaire</i>	Mujalt <i>Autres ressources</i>
Linnad — Villes:					
1936/37	36,0	9,6	9,7	43,0	1,7
1935/36	34,1	9,1	10,3	48,3	2,7
1934/35	40,3	9,2	8,4	38,9	3,2
1933/34	44,8	8,1	7,1	37,3	2,7
1932/33	44,5	8,8	7,5	37,2	2,0
Maad — Arrond.:					
1936/37	39,6	21,9	2,9	32,9	2,7
1935/36	35,0	21,4	2,5	35,9	5,2
1934/35	35,0	19,2	5,7	34,3	5,8
1933/34	39,7	16,9	0,0	28,7	5,7
1932/33	46,1	12,1	10,2	26,0	5,6
Üldse — Gr. total:					
1936/37	36,2	10,3	9,3	42,4	1,8
1935/36	34,1	9,8	9,0	48,3	2,9
1934/35	40,1	9,6	8,3	38,7	3,3
1933/34	44,6	8,3	7,2	37,1	2,8
1932/33	44,5	8,9	7,6	36,9	2,1

Kulud. 1936/37. 5/a. on kulutatud keskkoolide (endised + uued) ülalpidamiseks üle riigi 2 107 449 kr ehk 155 125 kr (+7,9%) rohkem kui eelm. 5/a.:

	1936/37	1935/36	Suurenemine
Kulu:	kr	kr	kr %
Linnus	1 989 117	1 847 964	141 153 7,6
Maal	118 332	104 300	18 072 13,4
Kokku 2 107 449	1 962 324	166 125	7,9

Palgakulu omab suuremat osatähtsust keskkoolide väljaminekuis, moodustades viimasel aastal ümarguselt $\frac{3}{4}$ kuludest.

Keskkoollide kulud % — Dépenses des écoles secondaires en %.

	Palkadeks juhatajale ja õpetajale — Salaires au directeur et au personnel enseignant	Palkadeks ametnikete ja teenijale — Salaires des employés et du service	Majanduse (üür, kütte, valgustus) kuludeks — Dépenses économiques (loyer, chauffage, éclairage)	Õpilaste toetusmaks — Secours aux élèves	Muud kulud — Autres dépenses
Linnad — Villes:					
1936/37	66,9	8,3	9,0	1,8	14,0
1935/36	67,7	8,7	9,3	2,5	11,8
1934/35	67,5	9,7	10,6	1,4	10,8
1933/34	66,6	10,0	11,6	1,7	10,1
1932/33	67,3	9,6	10,0	2,0	11,1
Maad — Arrond.:					
1936/37	64,1	7,4	8,2	2,0	15,3
1935/36	67,4	6,7	8,6	2,0	16,3
1934/35	66,6	7,0	9,6	0,4	16,4
1933/34	68,7	8,2	9,9	1,5	11,7
1932/33	69,8	7,1	9,1	1,5	12,5
Üldse — Gr. total:					
1936/37	66,7	8,3	9,0	1,8	14,2
1935/36	67,7	8,5	9,3	2,4	12,1
1934/35	67,4	9,7	10,6	1,3	11,0
1933/34	66,6	9,9	11,6	1,7	10,2
1932/33	67,4	9,5	9,9	2,0	11,2

Õpilase maksumus on vaadeldaval õ/a. üle riigi veidi (+2,1 kr) tõusnud. Kulutati 1 õpilasele kr:

	1936/37	1935/36	+ —
Linnas	120,1	118,3	+1,8
Maal	117,9	111,5	+6,4
Üle riigi	120,0	117,9	+2,1

Endisis keskkoolis oli 1936/37.

14. Õppejõud.

Personnel enseignant.

õ/a. tegeliku õppetöö alul kooli-nimekirjade järgi õpetajaid 928, ehk 81 võrra (8%) vähem kui eelmisel õ/a. Mehed moodustavad $\frac{3}{5}$ õppejõudude koguarvust:

	Mehi	Naisi	Kokku	M.	%	K.
1936/37	571	357	928	61,5	38,5	100,0
1935/36	611	398	1 009	60,6	39,4	100,0
+, —	-40	-41	-81	-0,5	-10,3	-8,0

Kutsega õppejõude oli kahel viimasel õ/a. 90%. Enamik end. keskkooli õppejõududest annab tunde ka uues keskkoolis, seetõttu on ainult end. keskkoolis (gümnaasiumis) töötajate arv väike, alla 10%:

	1936/37	1935/36
töötas ainult ühes koolis	9,3%	13,0%
„ mitmes koolis	90,7 „	87,0 „

Keskkooll õpetajad % — Personnel enseignant des écoles secondaires en %.

31.	Õpetajate arv 1935/36 tegeliku õppetöö lõpul à la fin de l'année scolaire 1935/36	Aasta jooksul lahkunud Ont quitté l'école au cours de l'année	Aasta jooksul juurde tulnud — Engagés au cours de l'année	Õpetajate arv 1936/37 tegel. õppetöö lõpul à la fin de l'année scolaire 1936/37	Õpetajate koostis 1936/37. õ/a. alul % Effect. du pers. enseign. au commenc. de l'année scolaire			Neist töötas — Dont occup.	
					Kutsega ayant diplôme d'instituteur	Kutseta Sans diplôme d'instituteur	Kokku Total	Ainult ühes koolis à une seule école	Mitmes koolis aux plusieurs écoles
1936/37	100	16,9	12,4	95,6	90,3	9,7	100	9,3	90,7
1935/36	100	23,8	15,3	91,5	90,1	9,9	100	13,0	87,0
1934/35	100	16,1	15,8	99,7	88,4	11,6	100	10,5	89,5
1933/34	100	16,0	13,8	97,8	78,4	21,6	100	40,1	59,9
1932/33	100	35,0	25,7	90,7	74,1	25,9	100	39,6	60,4

Eelmiste aastate eeskujul tekstilisele tulevatele järgnevad standard-tabelid absoluutarvudes linnade ja maade järgi. Ära on jäetud tab. 5 (Kooliskäimise

korralikkus) ja tab. 6 (Õppejõud), et võimaldada ruumi tulude-kulude tabelitele (nr. 7, 8), milliseid kahel eelneval aastal ei ole avaldatud.

Alg- ja keskkoolide kohta Keskbüroo väljaandis varem ilmunud artiklid ja andmed:

- Alg- ja keskkoolid 1935/36. õ/a. A. Lepp, Eesti Statistika 1936. a., lk. 638—662.
 Alg- ja keskkoolid 1934/35. õ/a. A. Lepp, Eesti Statistika 1935. a., lk. 601—626.
 Alg- ja keskkoolid 1933/34. õ/a. A. Lepp, Eesti Statistika 1934. a., lk. 634—656.
 Alg- ja keskkoolid 1932/33. õ/a. A. Lepp, Eesti Statistika 1934. a., lk. 57—78.
 Alg- ja keskkoolid 1931/32. õ/a. A. Lepp, Eesti Statistika 1933. a., lk. 86—100.

Progrès des élèves des écoles primaires et secondaires en 1936/37 (suite).

Table showing the progress of students in primary and secondary schools for 1936/37. It is divided into four main columns for classes IV, V, VI, and Kolkku (Total). Each column contains sub-columns for 'Klassikursuse lõpetanud õpilased' and 'Teiseks aastaks klassi jäetud', with further sub-categories for 'Järelekatset määratud' and 'Õpilaste üldarv õppeaasta lõpul'. Rows list various schools and regions, ending with total counts for each category.

Composition de l'effectif des élèves des écoles primaires et secondaires en 1936/37.

Detailed table showing the composition of the student body in primary and secondary schools for 1936/37. It compares the 1934-35 school year (labeled 'b) Keskkoolid (1934. a. seaduse alusel)') with the 1922-23 school year (labeled 'd) Keskkoolid (1922. a. seaduse alusel)'). The table compares 'Beimiseast nastast pärit õpilased' (students from the previous year) with 'Teisest koolist ja kodust sisseastunud' (students from other schools and at home) across various regions like Linnad, Maad, and total counts (Kokku). It includes data for cities like Tallinn, Haapsalu, and Pärnu, and regions like Viru, Harju, and Pärnu. Total counts are provided for both years at the bottom.

*) Tallinna Kõledži keskk. kursuse (1934. a.) 147 õpil. ja keskk. kursuse (1922. a.) 422 õpil. kohta andmed puuduvad. *) Tallinna Kõledži keskk. kursuse (1934. a.) 45 õpil. ja keskk. kursuse (1922. a.) 488 õpil. kohta andmed puuduvad.

Tab. 4. Üplaste rahvus ja kooli tüppekeel alg- ja keskkooles 1936/37. a. (aasta lõplikult arvud) (järg. — Nationalité ethnique des élèves et la langue d'enseignement en 1936/37 (suite)).

Koolide nimed	Eesti kodanikud — <i>Sujels estons</i>												Valismaalased <i>Sujels étrangers</i>						Üldse <i>Grand total</i>											
	Eestlased <i>Estoniens</i>			Venelased <i>Russes</i>			Sakslased <i>Allemands</i>			Rootslased <i>Suédais</i>			Lätlased <i>Lettons</i>			Juudid <i>Juifs</i>			Muulased <i>Autres</i>			Kokku <i>Total</i>								
	P.	T.	K.	G.	F.	T.	P.	T.	K.	P.	T.	K.	P.	T.	K.	P.	T.	K.	P.	T.	K.	P.	T.	K.	P.	T.	K.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
6	429	472	901	3	10	13	3	2	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	436	485	921	1	1	2	432	486	923
6	429	472	901	3	10	13	3	2	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	436	485	921	1	1	2	437	486	923
62	5 351	5 727	11 078	275	314	589	374	280	654	29	19	48	17	23	39	81	88	169	25	22	47	6 152	6 472	12 624	82	80	162	6 234	6 552	12 786
45	5 227	5 611	10 838	25	42	74	7	9	16	2	6	8	4	8	12	40	50	90	11	12	28	5 316	5 745	11 061	9	11	20	5 325	5 756	11 081
1	108	100	208	41	46	87	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	153	148	301	10	11	21	158	148	306
4	14	14	28	204	218	422	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	224	243	469	10	11	21	234	246	480
8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	383	274	657	59	57	116	442	331	773
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27	11	38	1	1	2	38	12	50
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	12	22	—	—	—	10	12	22
2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	39	37	76	—	—	—	42	37	79
60	4 125	4 852	8 477	218	238	456	291	244	535	27	9	36	10	16	26	61	68	124	19	14	33	4 751	4 936	9 687	71	75	146	4 822	5 011	9 833
54	1 895	1 943	3 838	119	120	289	112	63	175	2	1	3	5	7	12	29	40	60	13	5	18	2 275	2 179	4 454	41	37	78	2 316	2 216	4 532
55	1 646	1 577	3 223	123	138	263	167	143	310	13	6	19	11	8	19	40	38	78	10	6	16	2 012	1 906	3 918	36	23	59	2 048	1 929	3 977
36	1 598	1 527	3 125	12	10	22	2	2	4	2	4	6	3	2	4	12	8	20	3	1	4	1 632	1 533	3 165	2	—	2	1 634	1 533	3 167
1	26	18	44	20	13	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49	33	82	9	5	14	49	33	82
5	21	16	37	87	114	201	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	119	147	266	9	—	9	128	152	280
10	1	5	6	—	6	7	163	139	302	11	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	181	156	337	22	17	39	203	173	376
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	11	22	—	—	—	13	13	26
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	6	9	—	—	—	3	7	10
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	10	27	—	—	—	18	10	28
3	56	68	126	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	59	68	127	—	—	—	59	68	127
3	58	68	126	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	59	68	127	—	—	—	59	68	127
55	1 704	1 635	3 339	126	138	264	167	143	310	13	6	19	11	8	19	40	38	78	10	6	16	2 071	1 974	4 045	36	23	59	2 107	1 997	4 104
39	1 656	1 585	3 251	13	10	23	2	2	4	2	4	6	3	1	4	12	8	20	3	1	4	1 691	1 621	3 312	2	—	2	1 693	1 621	3 314
1	26	18	44	20	13	33	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49	33	82	9	5	14	49	33	82
5	21	16	37	87	114	201	2	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	119	147	266	9	—	9	128	152	280
10	1	5	6	—	6	7	163	139	302	11	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	181	156	337	22	17	39	203	173	376
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	11	22	—	—	—	13	13	26
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	6	9	—	—	—	3	7	10
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	17	10	27	—	—	—	18	10	28
60	2 577	2 561	5 138	169	203	372	261	226	487	24	14	38	15	22	37	55	61	116	18	13	31	3 119	3 100	6 219	59	44	97	3 172	3 144	6 316
63	3 164	3 588	6 752	225	260	485	334	313	647	28	17	48	17	33	50	80	81	161	24	18	42	3 872	4 310	8 182	104	107	211	3 976	4 417	8 393
67	4 917	5 400	10 017	295	342	637	418	399	817	39	26	65	25	41	66	103	105	208	34	30	64	5 831	6 043	11 874	145	165	310	5 976	6 208	12 184
66	4 915	5 303	10 218	296	345	641	469	439	908	41	33	74	23	40	63	100	92	192	32	34	66	5 876	6 286	12 162	156	167	323	6 032	6 453	12 485

d) Keskkoolid (1922. a. seaduse alusel) — *Écoles secondaires (d'après la loi de 1922)*.

1) Muulaste seas soomlasi: algkooles 61 (lõpus 15, maal 43); viites (1934. a.) keskkooles 15 (kõik linnas) ja endisid (1922. a.) keskkooles 2 õpilast (kõik linnas).

PÖLLUMAJANDUSE TASUVUS 1936/37. p.-a.

EELKOKKUVÕTE TALURAAMATUPIDAMISE ANDMEIL.

RENTABILITÉ des EXPLOITATIONS AGRICOLES en 1936/37.

DONNÉES PRELIMINAIRES de COMPTABILITÉ AGRICOLE.

Sisu: 1. Vaatlustalundid, lk. 662. 2. Talundite kapitalid, lk. 662. 3. Kogusaak, lk. 663. 4. Käitiskulutus, lk. 666. 5. Tasuvus, lk. 668. 6. Tulu, lk. 669. 7. Ettevõtja tööpalk, lk. 670.

I. Vaatlustalundid.
Exploitations observées.

Eelkokkuvõtte põllumajanduse tasuvus- ja tuludest 1936/37. põllumajandus- aastal on koostatud 150 raamatupidamistalundi andmeil.

Vaatlustalundid on jaotatud nelja rühma tulundusmaa järgi, milleks arvati põllu-, aia-, heina-, karja- ja metsamaa.

Väiketalundid — alla 20 ha tulundusmaaga
Normaalitalundid — 20—30 „ „
Täistalundid — 30—50 „ „
Suurtalundid — üle 50 „ „

Lisadena on toodud andmed rühmitatult P.-Eesti (Viru-, Järva-, Harju-, Lääne- ja Saaremaa) ja L.-Eesti (Pärnu-, Viljandi- Tartu-, Valga- ja Võru-Petsrimaa) kohta.

1936/37. a. eelkokkuvõttes on vaatlustalundi keskmine suurus 36,97 ha, seega 0,11 ha suurem kui eelmisel aastal. Keskmine suurus on täis- ja suurtalundis veidi kõrgem eelmise aasta tasemest, kuna väike- ja normaalitalundite rühmas on see vähe madalam.

P.-Eestis on 67 vaatlustalundit keskmise suurusiga 33,6 ha ja Lõuna-Eestis 83 vaatlustalundit keskmise suurusiga 39,7 ha.

Talundite arv ja keskmine suurus — Les exploitations observées.

1.	Eelkokkuvõte, 1936/37. arveaast. — Données prélim. pour 1936/37		1935/36 arveaasta lõpl. andmed Données définitives p. 1935/36	
	Vaadlustalundite arv	Tulundusmaad keskmiselt talundile	Nombre des exploitations observées	Moyenne de la superficie exploitée par exploitation en ha
Kuni 20 ha	33	13,04	67	13,63
20—30 „	33	24,45	64	25,02
30—50 „	53	30,98	104	30,00
50 ha ja üle	31	70,82	65	70,06
Kokku ja keskmiselt — Total et moyenne	150	36,97	300	37,08
Põhja-Eesti	67	33,60		
Lõuna-Eesti	83	39,99		

2. Talundite kapitalid.

Capitaux des exploitations.

Raamatupidamistalundite kapitalid on hinnatud (seisuga

I. V 36) üksikasjaliselt igas

vaatlustalundis soetamisväärtuse järgi, s. o. kas kohalike turuhindade või valmistuskulude alusel.

Kapitalid — Capitaux.

2.	Keskmiselt kr tulundusmaa ha kohta 1. V 1936 <i>Moyenne pour ha de superficie exploitée</i>							Keskml. kr tul.-m. ha kohta 1935 (lõpl. andmed) <i>Moyenne kr par ha de superf. expl. en 1935 (don. définitives)</i>	
	Talundkapital <i>Capital domaine</i>	Loomkapital <i>Trétail du capit. d'animaux</i>	Masin-rüüst. kapital <i>Capit. de mach. et outillage</i>	Jooksva käituskapital <i>Capital d'exploitation courante</i>	Kokku: aktiivkapital <i>Capital actif</i>	Passiivkapital <i>Capital passif</i>	Puhvarandus <i>Forcane nettes</i>	Aktiivkapital <i>Capital actif</i>	Passiivkapital <i>Capital passif</i>
Väiketalundid (kuni 20 ha)	371,00	40,08	45,43	49,72	515,32	91,70	423,02	503,82	103,95
Normaalitalundid (20—30 ha)	270,11	38,12	30,09	30,36	377,68	60,78	316,90	394,30	63,27
Täistalundid (30—50 ha)	253,17	20,95	27,74	37,17	348,03	20,81	318,22	330,17	30,00
Suurtalundid (50 ha ja üle)	200,78	23,34	18,95	27,45	270,52	17,20	253,23	308,25	23,97
Keskmiselt — Moyenne 1936/37	272,01	34,59	30,34	38,40	375,34	47,65	327,69	—	—
1935/36	278,08	33,05	30,87	30,61	—	—	—	381,11	53,99
Põhja-Eesti 1936/37	246,08	31,18	28,65	31,92	337,83	46,46	291,37		
Lõuna-Eesti 1936/37	202,95	37,34	31,70	43,64	405,68	48,62	357,01		

Aktiivkapitali tuli 375 kr tulundusmaa ha kohta, P.-Eestis 338 kr ja L.-Eestis 406 kr.

Talundkapitali oli vaatlustalundite keskmiselt 272 kr tulundusmaa ha le ehk 72% aktiivkapitalist,

L.-Eestis 293 kr ja P.-Eestis 246 kr. Talundkapital on langenud nii L.- kui P.-Eestis. L.-Eesti vaatlustalundis on talundkapital üldiselt kõrgem, käesoleval aastal 19%. Rentnikukapital on vaatlustalundis

keskmiselt 103 kr tulundusmaa ha kohta ehk 28% aktiivkapitalist.

Loomkapital on tõusnud eelmise aastaga võrreldes 33 kr pealt 35 kr peale tulundusmaa ha kohta ehk 6%. Loomade hinnad viimasel aastal näitavad väikest tõusu. Loomkapitali seis on toodud 1. V 1936. Loomkapitali oli tulundusmaa ha'le P.-Eestis 31 kr ja L.-Eestis 37 kr.

Masin-riistkapitali on 30 kr tulundusmaa ha'le, see on jäänud eelmise aasta tasemele. Kuigi arve-aastal oli uute masinate juurdesoetamine hoogus ja süin oleks pidanud ilmema väike tõus, kuid talundite koosseisu muutudes on see jäänud eelmise aasta kõrgusele.

Jooksvat käitus- ehk talituskapitali oli keskmiselt 38 kr tulundusmaa ha'le, eelmisel aastal 39,6 kr, P.-Eestis 32 kr ja L.-Eestis 44 kr.

Jooksev käituskapital on hinnatud turuväärtuse järgi ning selle langus on tingitud vaatlustalundite tagavarade koguste vähenemisest, kuna hinnad jäid väikse tõusuga eelmise aasta tasemele.

Võla- ehk passivkapitali oli 1933/37. a. 48 kr tulundusmaa ha kohta ehk 13% aktiivkapitalist. Võlakapitali hulgas on ka rendi- ja asundustalundite maaväärtus ja renditalundite hoonete ning muude varandusosade hinnatud väärtus, mis antud talundi väljarentimisel rentniku — raamatupidaja kasustada. Passiivkapital on summalt kui ka osatähtsusest vähenenud — võlad on vähenenud. Võlakapital on aktiivkapitalist protsentides: väike- 18% (eelmisel aastal 20%), normaal- 16% (16%), täis- 9% (9%) ja suur- talundis 6% (9%).

Raamatupidamistalundite võlakoormis ei ole kõrge ja selline stabiilne olukord püsib, kui talundite tasuvus jääb edaspidi nüüdsele tasemele. Vaatlustalundite keskmiselt tuleb omakapitale, s. o. puhtvarandust 87% aktiivkapitalist ehk 328 kr tulundusmaa ha kohta, P.-Eestis 86% ehk 291 kr ja L.-Eestis 88% ehk 357 kr.

3. Kogusaak. Rendement brut.

Kogusaagi alla on koondatud ainete väärtus, mis müüdüd, või mis antud naturas talukäitises välja talukäitises kasutatavate kapitalide väärtuse suurendamiseks, teenijate palgaks ja võlgade tasumiseks. Üksikute harude kogusaagi hulgas ei ole majapidamises töötletud osa. Kogusaagi suurus oleneb saakide suuruselt ja saagi realiseerimis-, s. o. turuhinnast.

1936. a. teraviljade kasvupind vähenes 1,4%, toiduteraviljadel 2,4% ja söödateraviljadel 0,7%. Toiduteraviljade kasvupindadest vähenes rukkil 5,9%, talinisul 17,5%, suurenes suinisu kasvupind 12,8% ja muude viljade kasvupind 1,9%. Söödateraviljade pindadest vähenes odra 3,2% ja kaera 0,4%, suurenes segavilja kasvupind 1,9%. Vastavalt rukki kasvupinna ja ha-saagi vähenemisele vähenes rukki kogusaak 12,6%; üleriikliku statistika andmeil oli rukkisaak ha'lt 1933. a. 14,68 kv, 1934. a. 15,64 kv,

1935. a. 11,95 kv ja 1936. a. 11,23 kv, s. o. 6,41% madalam eelmisest aastast. Ka talinisu kogusaak vähenes 11,5%, vähenemine toimus kasvupinna vähenemise tõttu, kuna ha-saak oli 12,69 kv, eelmisel aastal 12,03 kv, s. o. 5,2% kõrgem. Suinisu kogutoodang suurenes 16,4%, suurenemine on tingitud pinna ja ha-saagi suurenemisest. 1935. a. oli ha-saak 8,76 kv, 1936. a. aga 9,14 kv, s. o. 4,2% kõrgem. Odra kogutoodang vähenes 5,7%, see on tingitud pinna ja ha-saagi vähenemisest, saak ha'lt langes 8,78 kv-lt 8,58 kv'le, s. o. 2,3%. Kaera kogutoodang vähenes 18,1%, vähenemine toimus samuti pinna ja ha-saakide vähenemise tõttu; ha-saak langes 9,70 kv'lt 8,25 kv'le, s. o. 17,6%. Kuigi segavilja kasvupind suurenes, kujunes kogutoodang 9,7% madalamaks, väike pinna suurenemine ei suutnud kompenseerida kogutoodangu tagasiminekut, kuna ha-saak langes 10,72 kv-lt 9,6 kv'le.

Kartuli kogusaak suurenes 13,4% võrreldes 1935. a. Suurenemise põhjustas kasvupinna ja ha-saagi suurenemine. 1935. a. ulatus kartulisaa 121,31 kv-le ha'lt, 1936. a. aga 139,23 kv, mis 12,9% kõrgem eelmisest aastast. Kuna söödajuurikate pind ja ha-saak eelmise aastaga võrreldes suurenes, suurenes kogutoodang ümarguselt 16%. Lina kasvupind vähenes 29 343 ha'lt 28 360 ha-le, s. o. 3,5%. Ka kiusaak ha'lt langes 3,57 kv'lt 3,07 kv'le, s. o. 16,29%, sellest tingituna vähenes kiutoodang 1750 tn ehk 20%. Lina-seemnensaagi võrreldes kiusaagiga osutus kõrgeks, nii saadi linaseemest 3,95 kv ha'lt eelmise aasta 3,20 kv vastu, s. o. 19% enam. Põldheina kogusaak kujunes 6,4% kõrgemaks eelmisest aastast, see suurenemine oli tingitud kasvupinna suurenemisest, kuna ha-saak jäi eelmise aasta tasemele. Niitheina kogusaak samuti osutus suuremaks eelmisest aastast 4%. See suurenemine on peamiselt tingitud ha-saagi suurenemisest, nii saadi 1935. a. 9,41 kv ha'lt, 1936. a. 9,88 kv, s. o. 4,8% enam. Kuigi oma majapidamise söödabaas jäi söödaviljade osatähtsuse poolest nõrgemaks eelmisest aastast, aitas söödaolude korraldamisele kaasa põld- ja niitheina suurem kogus ja parem kvaliteet. Puuduvat valgutarvet rahuldati riigi jõusöödaga, mille juurest osutus võimalikuks jõusööda ja piimahinna soodsa vahekorra tõttu.

Teiseks oluliseks teguiks rahalise kogusaagi moodustumisel on saaduste realiseerimishinnad, millega toodang läheb talukäitises välja.

Rukkihinna määrajaks on 1930. a. peale riik. See hind on langenud kuni 1934/35. a., siit peale hakkab rukkiahind vähehaaval tõusma. Nii oli 1935/36. p.-a. riigi poolt kindlustatud hind 12 s kg ja 1936/37. p.-a. 13 s kg, s. o. 8,3% kõrgem eelmisest aastast. Rööbiti hinnatõusuga kõvenes ka kvaliteedinõue. 1935. a. ostis riik kõik põllumeeste poolt müüa pakutava rukki, selle tagajärjel kujunes vabaturul rukki suurmüügi hind kõrgemaks riigi hinnast ja 1936. a. ei saanud riik osta kuigi suuri koguseid esiteks seetõttu, et vabaturu hind oli kõrgem ja teiseks olid põllumehed müükidega tagasihoidlikud, sest toidu- ja

söödaviiljade kogusaagid osutusid madalamaiks eelmisest aastast.

Nisu on viimasel aastal põllumehele andnud tunduvalt rahalist sissetulekut. 1936. a. oli nisusaak

62200 tn, seega meie nisutarvitamise piires, mis on ümarguselt 60000 tn. Nisu pakkumise nõrgenemisega kõvenes hind ja 1936. a. nisuhind oli keskmiselt 22,3 kr kv, seega 32% kõrgem eelmise aasta omast.

Tähtsamate mitugiisaaduste hinnad börsikomitee koteerimisel raamatupidamis-aastate keskmiselt 100 kg kohta kr.
Prix de gros d'après les données du Comité de bourse de Tallinn en kr.

	1927/28	1928/29	1929/30	1930/31	1931/32	1932/33	1933/34	1934/35	1935/36	1936/37	Tõus + langus 1927/28—1936/37 %
Rukis — <i>Seigle</i>	20,6	10,7	13,8	13,8	15,4	14,1	12,0	11,4	12,3	13,6	+10,0
Rukis — riigi ostuhinna j. — <i>Seigle — prix de l'Etat</i>	—	—	—	16,04 ¹⁾	15,00	14,00	13,00	11,0 ²⁾	12,0 ⁰⁾	13,0 ⁰⁾	+8,3
Nisu — <i>Froment</i>	26,4	24,1	23,1	19,4	10,8	10,4	19,1	15,4	16,0	22,3	+32,0
Kartul, piirituse — <i>Pommes de terre pour alcool</i>	4,0	4,5	3,0	1,0	1,0	1,3	1,5	1,8	2,1	2,0	—4,8
Oder, sööda — <i>Orge pour fourrage</i>	19,8	20,4	15,8	15,0	14,2	11,0	15,0	11,1	12,1	16,8	+38,8
Kaer, sööda — <i>Avoine pour fourrage</i>	16,7	17,8	12,9	0,6	9,8	9,8	10,0	8,3	9,3	13,2	+41,9
Linaseemne, õli — <i>Graines de lin</i>	22,7	27,8	25,0	12,0	11,5	14,1	18,5	—	19,5	17,9	—8,2
Linaseemne, külvi — <i>Graines de lin pour semence</i>	25,4	34,6	27,7	14,7	12,6	14,6	19,5	—	27,5	24,6	—10,5
Linaküü (Liivi R) — <i>Filasse de lin</i>	152,7	132,6	96,6	58,5	43,9	40,0	73,0 ¹⁾	109,0	116,6	100,8	—5,0
Linaküü (Petersi) — <i>Filasse de lin (Petersi)</i>	160,2	141,5	103,7	67,4	48,9	52,9	77,0 ⁰⁾	111,4	117,4	111,5	—5,0
Või, eksport — <i>Beurre d'export</i>	278,6	295,0	260,0	202,3 ²⁾	151,5	106,8	145,2	128,5	146,7	105,0	+12,5
Sealiha I s. — <i>Viande de porc I s.</i>	87,5	107,0	116,0	81,0	51,0	50,3	61,7	42,8	48,2	79,3	+64,5
Sualiha I s., peekon — <i>Viande de porc I s., bacon</i>	—	—	—	—	54,9 ³⁾	53,9	69,3	62,0	63,3	85,9	+35,7
Loomaliha I s. — <i>Viande de boeuf I s.</i>	54,4	58,5	62,0	51,0	30,0	26,9	30,8	35,8	33,0	40,7	+23,3
Lambaliha I s., nuum — <i>Viande de mouton I s.</i>	—	—	—	—	—	—	40,8 ⁴⁾	47,2	48,0	61,5	+26,5
Lambaliha I s., eksport — <i>Viande de mouton I s., d'export</i>	—	—	—	—	—	—	65,9	73,0	87,8	87,0	—0,9
Kanamunad, eksport, 10 tk. à 60 gr, senti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>Oeufs d'export 10 pièces à 60 gr en sent</i>	—	—	—	—	47,8	30,1	37,6	34,0	43,5	47,7	+9,7
Kanamunad, väikemüük Tallinna turul, paari hind, senti — <i>Oeufs en détail à Tallinn paire en sent</i>	17	18	16	16	12	9	10	9,5	10,3	11,8	+14,6

Märkus: ¹⁾—1930/31. ja 1931/32. nõutav hollandi kaalu alamäär 118 naela, 1932/33. ja 1933/34. — 120 naela, ²⁾—alates 1930/31. a. on toodud eksportvõi kohta noteeritud hinnad, ³⁾—peekoni kohta on toodud keskmine väljamaksuhind, ⁴⁾—mujal Eestis makstud hind ristna sordi alusel, ⁵⁾—Petersi- ja Võrumaa makstud hind ristna sordi alusel, ⁶⁾—loomalaada noteeringu alusel, ⁷⁾—1934/35. a. nõutav hollandi kaalu alamäär 122 naela, ⁸⁾—1935/36. a. nõutava litri kaalu alamäär 725 gr, ⁹⁾—1936/37. a. nõutav litri kaalu alamäär 720 gr.

Kuigi eksport-kartuli hind kõvenes eelmise aastaga võrreldes ja ka tööstuskartuli järgi nõudmine suurenes, odavnes kartulite hind. 1936/37. a. suuremaste saagist tingitud suurema pakkumise tõttu 20—21 kr kv kohta, s. o. 4,8%. 1936/37. p.-a. odrasaak oli väiksem eelmise aasta omast, selle tagajärjel oli odra pakkumine siseturul nõrgem, ning ühenduses sellega hinnad paranesid. Õlleodra hind, mis oli eelmisel aastal keskmiselt 15,1 s kg, tõusis 17,6 s kg, s. o. 25,7%. Söödaodra hinnatõus oli veelgi suurem — 12,1 s kg'lt eelmisel aastal 16,8 s kg-le arveaastal, tõus 38,8%. Kaerahind oli arveaastal 13,2 s kg eelmise aasta 9,3 s kg vastu, tõus 41,9%.

Taimesaaduste-teraviljade hinnad olid 1936/37. a. 21% kõrgemad eelmiste aastate omadest, ainult tööstuskartuli hind odavnes 4,8%. Parem hindade seis, võrreldes eelmise aastaga, põhjustas tera- ja kaunviljade kogusaagi suurenemise, ka suurenes kartulite kogusaak, kuid see suurenemine toimus suurema saagi arvel. Linaseemnehind oli üldisemnel 17,9 kr kv ja külvisemnel 24,0 kr kv, csimene langes 8,2%, teine — 10,5%. Linakiu hind langes 5% võrreldes eelmise aastaga. 1936/37. a. võihind, mis oli ka sel aastal kindlustatud, oli kõrgem eelmise aasta hinnast, eksportvõi aasta keskmine hind oli 1,65 kr kg, s. o. 12,5% kõrgem kui eelmisel aastal. Sealiha

I sordi hind on näidatud börsikomitee koteerimisandmeid ja see oli 1936/37. a. keskmiselt 79,3 s kg, seega tõus 64,5%, peekoni I sordi hind oli 1936/37. a. 85,9 s kg, ehk eelmise aastaga võrreldes 35,7% tõusnud. Loomaliha hinnad kõvenesid, I s. lomalaha hind oli 1936/37. a. 40,7 s kg eelmise aasta 33 s vastu, tõus 23,3%. Eksportlambaliha hind I s. kohta tõusis 61,5 s kg eelmise aasta 48,0 s vastu, s. o. 26,5%; siseturu lambaliha hind jäi enam-vähem eelmise aasta tasemele.

Kogusaak tulundusmaa ha kohta kujunes 99,02 kr. Sellest on 21% põllu- ja heinasaaduste, 29% veisepidamissaaduste, 17% seapidamise ja 33% muu kogusaak. Eelmise aastaga võrreldes kogusaak tõusis 14%. Riigi poolt võihinna kõrgemale tasemele kindlustamise tagajärjel veisepidamise osatähtsus kogusaagis tõusis. Samuti tõusis ka seapidamise osa eelmise aastaga võrreldes. Põllu- ja heinasaaduste osatähtsus kogusaagis on jäänud püsima eelmise aasta tasemele.

Taimekasvatussaadused on suuremal määral läinud siseturu varustamiseks, loomapidamissaadused moodustavad aga põllumajanduse peaeksportala. Et eksportsaaduste hinnad 1936/37. a. olid paremad eelmise aasta omadest, siis seetõttu suudeti väiksema

maaviljuse toodangu juures kogusaaki isegi tõsta võrreldes eelmise aastaga.

Kõigis suurusrühmades, arvatud välja suurtalundite rühm, oli kogusaak kõrgem eelmisest aastast — suurtalundite rühma kogusaagi tagasimineku on tingitud eelkõikuvõttes kasustatud talundite koosseisu muutusest, lõplikes andmeis suureneb kogusaak tõenäoselt ka selles rühmas.

Põllu- ja heinasaaduste kogusaak oli 1936/37. a. 20,79 kr, s. o. 1,95 kr kõrgem kui eelmisel aastal. Põllu- ja heinasaaduste hinnad olid 1936/37. a. kõrgemad kui eelmisel aastal, kuigi realiseeritud kogused mõne artikli juures osutusid väiksemaiks, suutsid paranenud hinnad kompenseerida koguste tagasiminekuist tingitud vahesid ja lõpptulemusena suurenes kogusaak eelmise aastaga võrreldes.

Kogusaak — Rendement brut.
(Keskmiselt tulundusmaa ha kohta kr — Moyenne par ha de superficie exploitée en kr.)

3.	Põllu- ja heinasaadused Débit des produits de champs et herbacés				Veisepidam. — Rendement brut de l'élev. du gros bétail		Seepidamise kogusaak Rendement brut de l'élevage des porcs	Muu kogusaak — Autres	Kokku Total	
	Põllu- ja heinasaadused — Débit des produits de champs et herbacés	Sellest — Dont			Kokku — Total	Sellest piim ja pinnasaadused — Dont lait et prod. laitiers			1936/37	1935/36
		Tera- ja kaunviljad — Débit des légum. à cosses	Kartulite miinim — Débit des pommes de terre	Kiudtaimede miinim — Débit des plantes fibreuses						
Väiketalundid (kuni 20 ha)	23,25	10,28	6,40	1,97	42,06	36,23	25,38	54,36	150,05	128,93
Normaaltalundid (20—30 ha)	21,53	14,02	3,05	2,91	52,44	20,05	12,12	33,71	105,80	91,17
Talundid (30—50 ha)	19,80	13,43	3,32	2,60	24,87	10,58	13,54	27,50	85,60	72,40
Suurtalundid (50 ha ja üle)	13,58	8,25	0,93	3,96	16,32	12,74	10,40	20,11	60,41	61,73
Keskm. 150 talundis 1936/37 — Moy. pour 150 exploit. en 1936/37	20,79	13,91	3,47	2,78	28,48	23,25	16,51	33,24	99,02	—
Keskm. 800 talund. 1935/36	18,84	12,92	2,87	2,35	24,87	19,98	12,11	30,90	89,20	86,72
Põhja-Eesti 1936/37	19,85	12,60	5,42	0,46	26,87	22,34	11,05	31,42	—	—
Lõuna-Eesti 1936/37	21,95	14,89	1,88	4,65	20,78	23,90	20,42	34,73	106,88	—

P.-Eestis on põllu- ja heinasaaduste kogusaak arveaastal 19,35 kr ja L.-Eestis 21,95 kr tulundusmaa ha'le. L.-Eestis on põllu- ja heinasaaduste kogusaagis aastast aastasse kasvanud teraviljade, eriti rukki ja nisu osatähtsus, arveaastal andis ka lina L.-Eestis kõrgema kogusaagi ja seda peamiselt suurenenud müügiloguste arvel.

Tera- ja kaunvilja kogusaak on tulundusmaa ha kohta 13,91 kr, sellest on vaatlustalundite keskmiselt ümarguselt 57% omatarvitus ja 43% turutoodang.

P.-Eesti talundeis on tera- ja kaunviljade kogusaak 12,60 kr, sellest omatarvitus 61% ja turutoodang 39%. L.-Eestis on vaatrusaastal tera- ja kaunviljade kogusaak 14,80 kr tulundusmaa ha'le, sellest 54% omatarvituseks ja 46% turutoodanguks. Turutoodangu arvestamisel on osa aineid näidatud turutoodanguna, mis tegelikult raha eest ei ole realiseeritud, seetõttu ei vasta turutoodangu osa täpsalt rahalistele sissetulekutele. Turutoodangu osa on 1936/37. a. vähenenud ja eriti tera- ning kaunviljade osas; väiksema naturaalsaagi tagajärjel on turutoodangu osa tõmbunud tagasi. 1936/37. a. puhtrahaline sissetulek teradest vaatlustalundite keskmiselt oli 5,26 kr, P.-Eestis 4,76 kr ja L.-Eestis 5,65 kr. Rukis andis L.-Eesti talundeis suuremat sissetulekut kui nisu. P.-Eestis andis aga nisu suurema sissetuleku. Kartulite kogusaak oli 1936/37. a. 3,47 kr tulundusmaa ha'le eelmise aasta 2,87 kr vastu. Kartul on P.-Eesti rahatsim, siin on kogusaak 5,42 kr, samal

ajal aga saavutati L.-Eestis kõigest 1,88 kr kogusaaki. P.-Eestis on kartulite kogusaagist 30% omatarvitus ja 70% turutoodang, samal ajal oli aga L.-Eestis kartul 81% omatarvitus ja 19% turutoodang. 1936/37. a. andis kartul P.-Eesti talundeis puhtrahalisi sissetulekuid 3,09 kr tulundusmaa ha'le, samal ajal aga L.-Eesti puhtrahalist sissetulekuid kartulist olid 0,33 kr tulundusmaa ha'le.

Kiudtaimede kogusaak on arveaastal tulundusmaa ha kohta 2,78 kr eelmise aasta 2,35 kr vastu. Kiudtaimede kogusaagist on 7% omatarvitus ja 93% turutoodang. Kiudtaimede all on peamiselt lina ja linaseemnete toodangu väärtus. Linakasvatamine toimub peamiselt L.-Eesti maades, seetõttu on ka vaatlustalundite andmeis L.-Eestis kiudtaimede kogusaak 4,65 kr tulundusmaa ha kohta, see on tunduvalt suurem P.-Eesti omast, mis on 0,46 kr. P.-Eestis läks lina vaatlustalundite keskmiselt väga suurel määral omatarvituseks, L.-Eestis vastupidi kasustati kiudtaimede kogusaagist 5% omatarvituseks ja 95% turutoodanguks. Puhtrahalisi sissetulekuid oli kiudtaimedest 1936/37. a. 2,52 kr tulundusmaa ha kohta. L.-Eesti vaatlustalundeis andsid kiudtaimed 4,37 kr tulundusmaa ha kohta rahalisi sissetulekuid ja P.-Eestis 0,24 kr.

Tähtsama osana talundi kogusaagis esineb loomapidamissaaduste, eriti aga veisepidamise kogusaak. Viimane oli arveaastal vaatlustalundite keskmiselt 28,48 kr tulundusmaa ha kohta, eelmise aastaga võrreldes on see 15% kõrgem. Veisepidamise kogusaagi

suurenemine on peamiselt tingitud suuremate koguste müügist kui ka asjaolust, et võihind kindlustati valituse poolt kõrgemale tasemele kui eelmisel aastal.

Veisepidamise kogusaagist langeb 82% piimasaaduste arvele. Piimasaaduste kogusaak oli arveaastal 23,25 *kr* tulundusmaa *ha*'le. Veisepidamisaadused on kasustatud enam-vähem ühtlaselt üle

riigi omatarvituseks ja turutoodanguks, piirkonnalise erinevused on siin väikesed. Juurdekasvust on kasustatud 21% omatarvituseks ja 79% turutoodanguna, samal ajal kasustati aga piimasaadusi 85% turutoodanguna ja 15% omatarvituseks. Veisepidamine andis vaatlusalundite keskmiselt tulundusmaa *ha* kohta 23,37 *kr* puhtrahalisi sissetulekuid, sellest on

Veisepidamise kogusaak kroonides 1 *ha* tulundusmaa kohta — Rendement brut de l'élevage du gros bétail.

4.	1936/37	1935/36	1934/35	1933/34	1932/33	1931/32	1930/31	1929/30	1928/29	1927/28	1926/27
Väiketalundid	42,06	34,72	31,26	23,70	25,85	41,82	60,61	57,88	61,20	61,70	58,27
Normaalitalundid	32,44	25,98	23,10	21,24	17,00	23,06	36,93	46,25	46,60	42,95	37,79
Täistalundid	24,67	21,74	19,10	17,79	15,08	22,18	31,06	40,21	30,29	35,88	32,08
Suurtalundid	16,32	18,61	16,32	16,23	12,01	16,86	27,28	28,53	29,52	30,62	29,93
Keskmiselt	23,48	24,87	22,12	20,64	17,35	21,40	35,05	42,24	41,88	39,21	36,46

piimasaaduste osa 19,40 *kr*. Puhtrahaline sissetulek veisepidamisest suurenes arveaastal 15% eelmise aastaga võrreldes.

Veisepidamisega rööbiti andis seapidamine arveaastal rahuldavat kogusaaki. Seapidamise kogusaak oli 16,51 *kr* tulundusmaa *ha* kohta eelmise aasta 12,11 *kr* vastu. Seapidamise kogusaagist on realiseeritud 38% omatarvituseks ja 62% turutoodanguna. Seapidamisaaduste hinna paranemise tagajärjel suurenes ka seapidamise turutoodangu osa kogusaagis. Seapidamise kogusaagi kasutamises on väike erinevus P. ja L.-Eesti talundeis. P.-Eesti vaatlusalundite keskmiselt andis seapidamine 11,66 *kr* kogusaaki tulundusmaa *ha* kohta, sellest läks 42% omatarvituseks ja 58% turutoodanguks. L.-Eesti vaatlusalundite keskmiselt saadi seapidamisest 20,42 *kr* kogusaaki, sellest realiseeriti 36% omatarvituseks ja 64% turutoodanguna. Puhtrahaline sissetulek seapidamisest oli 1936/37. a. 8,60 *kr*, P.-Eestis 5,88 *kr*, L.-Eestis 10,79 *kr* tulundusmaa *ha* kohta. Puhtrahaline sissetulek seapidamisest suurenes tunduvalt võrreldes eelmise aastaga. Veise- ja seapidamise kogusaagid moodustavad 45% talundite lõppkogusaagist.

Muu kogusaagi all on aia-, metsa-, hobusepidamis-, sulgloomapidamis-, muude koduloomade jne. kogusaagid, mis on 33,24 *kr* tulundusmaa *ha*'le ja 34% talundi lõppkogusaagist.

Ühenduses kõrgemate hindadega näitas ka talundite rahaline sissetulek suurenemist. Käitississetulek oli 1936/37. a. 51,35 *kr* eelmise aasta 45,14 *kr* vastu, s. o. 14% suurenenud. Talundeis leidub peale puhtalukäitise veel teisi majapidamisharusid, kust saavutatakse sissetulekuid. Tabelis on toodud 1936/37. a. eelkokkuvõtte andmeil kogu talu rahaline läbikäik, sissetulek talukäitise, — siin on nii käitis- (jooksev) kui mittikäitississetulekud (erakorralised sissetulekud), ühisest kodumajandusest, kõrvaltööstusest ja era-

tarvitusest päritolevad sissetulekud ja väljaminekud. 1936/37. a. keskmine vaatlusalundi sissetulek oli 2196 *kr*, mille hulgas sissetulek kõrvaltööstusest 242 *kr* ja ühisest kodumajandusest ja eratarvitusest 33 *kr* suuruses. P.-Eestis oli sissetulek talundi kohta 1680 *kr*, L.-Eestis 2612 *kr*. Võrreldes eelmise aastaga on sissetulek talundi kohta 188 *kr* võrra suurenenud.

4. Käitiskulutus.

Frais d'exploitation.

Käitiskulutus näitab talundite rahalisi ja ainelisi kulutusi kogusaagi saavutamiseks, arvatud välja võlaprotsendid ja maarent ning kapitalide protsendinõudlus. Käitiskulutuse kokkutõmbamisega on põllumajandusel raskesti, kuna seda viimastel aastatel tuli teha järjekindlalt. 1936/37. a. oli käitiskulutus, s. t. kulud, mida tuleb igas talundis teha, et eelpool näidatud kogusaaki saada, 84,07 *kr* tulundusmaa *ha*'le eelmise aasta 75,60 *kr* vastu, seega suurenenud 11%.

P.-Eestis on käitiskulutus 73,00 *kr* ja L.-Eestis 92,22 *kr*. Suuremaks kulutuseks osutub töökulu, vaatlusalundite keskmiselt oli see 53,29 *kr* tulundusmaa *ha*'le ehk 63% käitiskulutusest. Töökulud on tõusnud eelmise aastaga võrreldes üle 14%. Andmeist selgub, et 1936/37. a. kuludes on töökulud eriti suurenenud ja järgneval 1937/38. a. suurenevad need veelgi. Töökulu on suurenenud 6,65 *kr* tulundusmaa *ha* kohta ehk 14% eelmise aastaga võrreldes kuna käitiskulutus üldsummas suurenes 11%, kulude suurenemist tingis peamiselt töökulude tõus, kuna teistes kulupostides tõusis vaid jõusõotade juureost. Ettevõtja palganõudlus, mis liigub tehtud töö ja teenijatele makstava palga kõrgusega ühes suunas, on arveaastal 39,01 *kr* tulundusmaa *ha* kohta, see näitab eelmise aastaga võrreldes väikest tõusu. Teenijate tööpalk on 13,38 *kr* tulundusmaa *ha* kohta eelmise aasta 13,12 *kr* vastu. Nagu nähtub, on teenijale makstud palga tõus tulundusmaa *ha*'le väike,

Käitiskulutus — Frais d'exploitation.
(Keskmiselt tulundusmaa ha kohta kr — Moyenne par ha de superficie exploitée en kr.)

5.	Töökulud Frais de travail					Kokku — Total	
	Ettev. pe- rek. palga- nõudlus Salaires présentés de la famill. de l'explo.	Teenijate töopalk Salaires de service	Kunstväetised Engrais artific.	Jõusöödad Fourn. concentré	Muud kulud Autres frais	1936/37	1935/36
Väiketalundid (kuni 20 ha)	89,15	13,52	3,18	9,27	34,57	129,09	113,03
Normaaltalundid (20—30 ha)	44,03	11,87	3,07	6,97	23,56	89,50	79,60
Täistalundid (30—50 ha)	32,18	13,64	2,06	5,13	18,31	71,32	63,18
Suurtalundid (50 ha ja üle)	17,59	14,41	1,53	2,90	14,25	50,68	53,38
Keskmiselt 150 talundis 1936/37 — Moy. par 150 exploiti. 1936/37	39,91	13,38	2,42	5,98	32,38	84,07	—
Keskmiselt 300 talundis 1935/36	33,52	13,12	2,30	4,18	22,57	—	75,69
Põhja-Eesti 1936/37	36,85	10,31	2,18	5,14	19,51	73,99	.
Lõuna-Eesti 1936/37	42,37	15,86	2,62	6,67	24,70	92,22	.

kuid samal ajal töölistele lepingu järgi makstud palk tõusis üle 17%. Palga hoogus tõus on tingitud teravast tööjõu puudusest põllumajanduses, mistõttu oldi sunnitud võõrast tööjõudu tarvitama vähem; töökatte puudusest tekkinud pinge tööjõudu saadavuse alal põhjustas põllutööliste palkade erakordset suurt tõusu.

Võõra tööjõu tarvitust tuli asendada muidugi ettevõtja perekonna liikmete tööga, viimased töötasid suurema pingega, et töid õigeaegselt lõpetada. Lisaks ettevõtja perekonna liikmete suuremale töökogusele, aitas põllutööde läbiviimisele suuresti kaasa 1936. a. ilmastik. Kevadest kuni sügiseni töötati vahetpidamata, ilmastiku tõttu ei läinud päevagi kaotsi. Takistanuks ilmastik töid, ei oleks saadud läbi sellise väikese arvu võõra tööjõuga.

Ettevõtja perekond on talukäitises töötanud keskmiselt 174 töötundi tulundusmaa ha kohta, eelmisel aastal oli ettevõtja perekond töötanud 164 tundi tulundusmaa ha kohta. Palganõudlus ettevõtja perekonnaliikmeile, kus raamatupidamist teostati esimest aastat, määrati kindlaks alatistele palgalistele makstavate summade suuruses ja alusel ning järjekindlalt taluraamatuid pidajatele eelmisel aastal määratud palganõudluse ulatuses.

Produktiiv-kulutuste postides suurenes kunstväetiste ja jõusöödade juureost. 1935/36. a. oli kunst-

väetiste juureost tulundusmaa ha kohta 2,30 kr, arveaastal aga 2,42 kr, suurenemine 5%. Teraviljakasvatuse kujunemisega talundite sissetulekuallikaks ja uudismaade harimise laienemisega suureneb pidevalt ka kunstväetiste juureost. Kunstväetiste kulu on valdavas osas puhtrahaline, sellega on 1936/37. a. rahalised kulud kunstväetiste osas suurenenud 2,27 kr pealt 2,40 kr peale tulundusmaa ha-le, s. o. 6%. P.-Eestis on kunstväetiste kulu 2,18 kr, sellest puhtrahaline väljaminek 2,16 kr, L.-Eestis 2,62 kr, sellest puhtrahaline kulu 2,59 kr.

Peale kunstväetiste ostukulu on tähtsamaks tootvaks kuluks jõusöödade juureostu kulu. Meie talundis loomasöödade toodang on munavalge-kehv, suuremate lüpside ja paremate karjade juures nende söödatarbe otstarbekamaks rahuldamiseks tuleb muretseda paratamatult väljaspoolt munavalgerikkaid jõusööte lisaks põhisöödale. Madala võihinna seisu juures ei ole see mõeldav, kuid võihinna kindlustamise tagajärjel põllumeestel tekkis uuesti huvi piimakarja vastu ja, et riigi poolt lasti müügile odav jõusööt, siis elavnes uuesti ostujõusöödade juureost. 1936/37. a. oli jõusöödade juureost 5,98 kr tulundusmaa ha kohta eelmise aasta 4,18 kr vastu, suurenemine 43%. P.-Eestis oli jõusöödade juureost tul.-maa ha le 5,14 kr, L.-Eestis 6,67 kr. Puhtrahaline jõusööda juureostu kulu on 4,01 kr eelmise aasta 2,42 kr vastu tulundus-

Rahalised sissetulekud ja väljaminekud talundi kohta 1936/37. p.-a.

	Sissetulekud kr					Väljaminekud kr				
	Talukäitises	Ühises kodumajand.	Kõrvaltöõnduses	Eratarvituses	Kokku talundis	Talukäitises	Ühises kodumajand.	Kõrvaltöõnduses	Eratarvituses	Kokku talundis
Väiketalundid	1 047,72	8,67	226,06	18,49	1 300,94	765,68	124,88	34,06	361,55	1 287,07
Normaaltalundid	1 631,40	15,31	204,20	12,65	1 863,65	1 201,60	133,20	67,95	390,36	1 802,61
Täistalundid	2 059,47	16,03	244,89	13,17	2 333,66	1 461,84	134,94	129,33	571,24	2 297,35
Suurtalundid	2 917,48	27,59	296,42	24,32	3 265,81	2 205,98	183,90	139,52	693,34	3 222,74
Keskmiselt 1936/37	1 920,03	16,64	242,47	16,53	2 195,67	1 405,22	142,46	97,17	512,64	2 157,49
Põhja-Eesti	1 452,80	11,16	199,06	16,88	1 679,90	984,34	135,59	47,32	443,22	1 610,97
Lõuna-Eesti	2 297,20	21,06	277,51	16,24	2 612,01	1 744,98	148,01	137,01	568,67	2 598,67
Keskmiselt 1935/36	1 720,49	15,78	251,12	20,04	2 007,43	1 247,42	124,24	120,44	471,25	1 963,35

maa ha kohta, seega puhtrahaline väljaminek on suurenenud 66%. Selline jõusõotade kuluposti suurenenud oli tingitud 1936. a. madalatest söödaviljade saakidest ja võihinna kõvenemisest, mistõttu jõusõotade ja piimasaaduste vahekorid kujunes soodsaks ja jõusõotade juurdeost paremate karjade juures hakkas tasuma. Muude kuludena on arvestatud amortisatsioonid, seemnete juurdeostad, masin-riistade, ehitiste ja maaparanduste paranduskulud, masinajõukulu, maksud, kindlustused jne. Muud kuludid oli 1936/37. a. 22,38 kr tulundusmaa ha kohta eelmise aasta 22,57 kr vastu.

Talundite jooksev rahaline väljaminek 1936/37. a. oli 25,55 kr tulundusmaa ha kohta, seega suurenes eelmise aastaga võrreldes 12%. Jooksvate rahaliste kulutuste suurenenud oli tingitud peamiselt jõusõotade enam-juurdeostu ning teenijate rahapalkade osatähtsuse suurenenemisest, teiste rahaliste väljaminekute postid jäid väheste muudatustega eelmise aasta tasemele. 1936/37. a. suurenesid ka erakorralised väljaminekud (mittekäitiseväljaminekud), mis olid arveaastal 18,39 kr tulundusmaa ha kohta 15,38 kr vastu eelmisel aastal, sellega olid mittekäitiseväljaminekud, s. o. võlgade ja protsentide maksmine, raha hoiulepanek ja võlgu välja laenamine 1936/37. a. suurenenud. Suurenenud rahaliste sissetulekutega avanes ka võimalus teha suuremaid väljaminekuid ning põllumehed said jätkata korralikult oma makskohustuste täitmisega. Kogu talukäitise väljaminek,

s. o. jooksev kui ka erakorraline kokku, olid arveaastal tulundusmaa ha kohta 43,94 kr 38,25 kr vastu eelmisel aastal, s. o. 15% suurenenud.

Kui talu vaadata majandusliku tervikuna, siis on peale talukäitise osa veel inimeste toitlusega (toitlusmajanduse) kõrvaltegevõtetega (kõrvaltõenduse) ja peremehe ning perekonna isikliku tarvitamisega (eatarvitusega) seotud kulud ja kogu talu väljaminek kujuneb tunduvalt kõrgemaks talukäitise omast, mis moodustab ainult ühe osa kogu talu väljaminekuist. Kogu talu väljaminek 1936/37. a. oli ühe keskmise vaatlustalu kohta 2157 kr, sellest talukäitise väljaminek 1405 kr, toitlusmajanduse väljaminek 142 kr, kõrvaltõenduse 97 kr ja eatarvituse väljaminek 513 kr ühe talundi või perekonna kohta. Eelmisel aastal oli kogu väljaminek 1963 kr, s. o. 194 kr võrra väiksem.

5. Tasuvus.

Rentabiliteet.

Talundite kapitalide tasuvuse näitajaks on puhtsaak — ülejääk, mis võlavabana mõeldud ettevõtte — talund — jätab arveaasta tegevuse tagajärjel. Puhtsaak saadakse, kui kogusaagist arvame maha käitiskulutuse.

Tab. 6 näidatud puhtsaak vaatlustalundeis 1936/37. a. on tuletatud tulundusmaa ha kohta relatiivruude aritmeetilise keskmisena ning arvatud selle alusel protsendiliselt aktiivkapitalist. Nagu eelpool tähendatud, suurenes kogusaak tulundusmaa ha'le 12,30 kr võrra ja käitiskulutus 8,38 kr võrra. Kogusaak suurenes tulundusmaa ha'le 3,92 kr võrra enam kui käitiskulutus ja sama summa võrra suurenes ka

Puhtsaak — Rendement net.

6.	1936/37						1935/36		
	1 ha tulundusmaale — Par ha de superficie exploitée						Puhtsaak — Rendement net		
	Aktiivkapital kr Capital actif en kr	Kogusaak kr Rendement brut en kr	Käitiskulutus kr Frais d'exploitation en kr	Puhtsaak kr Rendement net en kr	Keskmine % aktiivkapitalist		1 ha tulundus- maale kr	Moyenne en % du capital actif	
					Võrdka- hustatud	Lühne		Pondere	Simple
Väiketalundid	515,32	150,06	129,09	20,36	3,95	3,83	15,90	3,13	3,28
Normaalitalundid	377,68	105,80	89,50	16,30	4,32	3,95	11,57	2,95	2,82
Täistalundid	348,03	85,60	71,82	13,78	3,96	4,00	9,22	2,71	2,40
Suuritalundid	270,52	60,41	50,68	9,73	3,60	3,01	8,35	2,01	2,40
Keskmiselt — Moyenne	375,34	99,02	84,07	14,95	3,98	3,87	11,03	2,76	2,70
Põhja-Eesti	337,83	89,20	73,99	15,30	4,53	4,18	.	.	.
Lõuna-Eesti	405,63	108,88	92,22	14,66	3,61	3,62	.	.	.

puhtsaak tulundusmaa ha'lt. Eelmisel, s. o. 1935/36. a. oli puhtsaak tulundusmaa ha'lt 11,03 kr, arvates siia juurde kogusaagi ja käitiskulutuse suurenemise vahe 3,92 kr, ulatub puhtsaak 1936/37. a. 14,95 kr, seega saavutati vaatlusaastal kõrgeim puhtsaak, millist meil alates 1925/26. a., mil hakati teostama talundite tasuvuse uurimist, kunagi 12 aasta jooksul ei ole olnud. Parema tasuvusega aasta oli 1927/28, siis oli puhtsaak 14,00 kr ehk 3,45%.

1936/37. a. saavutati talundisse investeeritud kapitalilt keskmiselt 3,98%, eelmise aasta 2,70% vastu. P.-Eestis saavutati tulundusmaa ha kohta puhtsaaki 15,30 kr ehk 4,53% ja L.-Eestis 14,66 kr ehk 3,61%. Kui maaviljuse toodang 1936/37. a. osutus madalamaks peamiselt teraviljade osas, suudeti koguslikult kui ka kvaliteeditult parema heinasaagiga ja jõusõotade juurdeostuga tösta veisepidamise toodangut. Suurem kartulisaa võimaldas ka seakasvatuse laiendamist.

Lisaks nimetatud tegureile aitasid tasuvuse tõusule väga suurel määral kaasa valitsuse agraripoliitilised sammud, eriti aga hinnapoliitika.

Talundite omakapitali või puhtvaranduse tasuvust näitab puhtvaranduse rent, mis on puhtsaagist makstud võlaprotsentide võrra väiksem.

Vaatlustalundite keskmiselt on puhtvaranduse tasuvus 3,78%. P.-Eestis jäi puhtvaranduse tasuvuseks talundi kohta 395 kr ehk 4,5% kapitalist ja

L.-Eestis 436 kr ehk 3,4% kapitalist. Vaatlustalundid olid võlaga koormatud keskmiselt 13% talundite raamatupidamise hindamise väärtusest, nende võlgade hulgas on asunikkuide riiklikud võlad, vanapõllumeeste riiklikud ja püüandusvõlad, juurerenditud võõraste kapitalide väärtused jne. Osa nendest kohustest on madalaprotsendilised ja teine osa koguni protsendivaba, kuid 1936/37. a. oli vaatlustalundite keskmiselt võlgade pealt väljamakstud protsendimäär kõrgem

Puhtvaranduse tasuvus (absoluutarvude keskmiselt) — *Rente de la fortune nette (moyenne)*.

7.	1936/37			1935/36	
	Talundile			Par exploitation	
	Puhtvarandus kr Fort. nette en kr	Puhtvaranduse tasuvus kr Rente de la fortune nette en kr	Puhtvaranduse tasuvuse % puhtvarandusest Rente de la fortune nette en % à la fortune nette	Puhtvaranduse tasuvus kr Rente de la fortune nette en kr	Puhtvaranduse tasuvuse % puhtvarandusest Rente de la fortune nette en % à la fortune nette
Väiketalundid (alla 20 ha)	5 263	225,70	4,29	169,80	3,31
Normaaltalundid (20—30 ha)	7 788	340,18	4,37	245,70	2,96
Tüüstalundid (30—50 ha)	12 700	507,90	4,00	331,22	2,75
Suurtalundid (üle 50 ha)	17 820	556,55	3,09	516,21	2,64
Keskmiselt — Moyenne	11 041	417,73	3,78	317,01	2,80
Põhja-Eesti 1936/37	8 698	394,96	4,54	.	.
Lõuna-Eesti 1936/37	12 933	436,11	3,37	.	.

kui oli sel aastal kapitalide tasuvus põllumajanduses (3,98%), selle tagajärjel on arveaastal võlgadeta varanduse osa tasuvus madalam kui kogu aktivakapitali (investeeritud kapitali) tasuvus. Üksikute suurusrühmade järgi on väike-, normaal- ja tüüstalundis arveaastal võlgade pealt väljamakstud protsendimäär madalam kui kapitalide tasuvus, seetõttu näeme, et neis suurusrühmades keskmiselt on puhtvaranduse tasuvus protsendiliselt kõrgem kui aktivakapitali tasuvus.

6. Tulu.

Revenu agricole.

Maatulunduslik tulu koosneb omakapitali ja perekonnaliikmete töötulust. Tulu talumajapidamisest oli 1936/37. a. vaatlusmajapidamiste keskmiselt 1 520 kr ühe perekonna kohta eelmise aasta 1 268 kr vastu, P.-Eestis oli vaatlustalundite keskmiselt 1 413 kr ja L.-Eestis 1 607 kr tulu ühe perekonna kohta.

Tulusummas on aasta kestel saavutatud majanduslik tagajärg — ülejääk, mida ettevõtja võib tarvitada ära ilma, et sealjuures varandus väheneks.

Maatulunduslik tulu — *Revenu agricole.*

8.	Keskmiselt talundile kr <i>Moyenne par exploitation en kr</i>		Keskmiselt talundusmaa ha-le kr <i>Moyenne par ha de superf. expl. en kr</i>		Keskmiselt ettevõtja tööpäevale kr <i>Moyenne par journée de travail de l'entrepreneur en kr</i>	
	1936/37	1935/36	1936/37	1935/36	1936/37	1935/36
	võrdknaal. keskm. — moy. pond.					
Väiketalundid (alla 20 ha)	1 033,79	889,38	79,66	65,25	2,07	1,73
Normaaltalundid (20—30 ha)	1 396,98	1 161,44	57,14	46,42	2,12	1,80
Tüüstalundid (30—50 ha)	1 771,51	1 358,50	44,31	34,83	2,20	1,88
Suurtalundid (üle 50 ha)	1 735,21	1 616,95	24,57	23,08	2,60	2,48
Keskmiselt — Moyenne	1 520,42	1 267,69	41,13	34,19	2,29	1,96
Põhja-Eesti 1936/37	1 412,95	.	42,05	.	2,20	.
Lõuna-Eesti 1936/37	1 607,16	.	40,49	.	2,36	.

See ei ole harilikult põllumehe sularahana käes kasutada ja suurem osa sellest on aasta jooksul ühel või teisel kujul investeeritud talundisse, kuid selle summa võrra võib ettevõtja kasutada talumajapidamisest

oma isiklikuks otstarbeks saadusi ja mitmesuguseid väärtusi, ilma et sealjuures puhtvarandus väheneks. Tulu on ettevõtja tegelik teenistus töö ja kapitali arvel aasta jooksul. Seetõttu ongi tarvitatud tulu

möödupuuna veel ettevõtja tööpäevade arvu, näidates kui palju maatulunduslikku tulu tuleb ettevõtja 1 tööpäeva kohta. Harilikuks nähtuseks on, et talundite suurenedes suureneb ka tulu tööpäeva kohta, sest nii suures kui väikeses majapidamises töötab kogu perekond kaasa ja töötalundus on enam-vähem võrdne, kuid suurmajapidamistes tuleb ühe ettevõtja perekonna liikme kohta rohkem puhtvarandust kui väikemajapidamistes ja seetõttu on kapitalitulu tööpäeva kohta seal suurem. Väiketalundis oli tulu ettevõtja tööpäeva kohta 2,07 kr, normaaltalundis 2,12 kr, täistalundis 2,29 kr ja suurtalundis 2,66 kr.

Meie vaatlustalundite seisukohalt, eriti aga väiketalundite seisukohalt, kes töötavad ilma võõra tööjõuta, või tarvitavad võõrast tööjõudu vähe, on maatulunduslik tulu tähtsamaks tasuvuse möödupuuks kui puhtsaak, mis näitab ainult kapitali tasuvust, kuna aga „äraelatamistalundis“ perekonna töö-

jõn osatähtsus on suurem kapitali osatähtsusest, siis loomulikult väiketalundid on huvitatud töö tasuvusest.

Kui asetada rööbiti maatulundusliku tuluga ettevõtja perekonna palganõudlus, siis selgub, et arveaastal on maatulunduslik tulu tööpäeva kohta suurem palganõudlusest — väiketalundis 0,45 kr, normaaltalundis 0,51 kr, täistalundis 0,66 kr ja suurtalundis 0,84 kr, keskmiselt 0,63 kr. Need arvud näitavad palju 1936/37. a. tulu 1 tööpäeva kohta meie põllumajanduses kapitali tulu.

7. Ettevõtja tööpalk.

Produit de travail.

Ettevõtja tööpalk (millist ei tule segada tuluga, ega ka palganõudlusega) näitab, kui palju tulust jääb ettevõtja töötasuks, kui omakapitalid (puhtvarandus) on rahuldatud normaal-protsendinõudlusega (5%). Ettevõtja tööpalga arvutamise juures on oletatud, et omakapital (puhtvarandus) on kandnud normaalprotsendi — 5%, ealdades selle tu-

Ettevõtja tööpalk — *Produit du travail.*

9.	Keskmiselt talundile kr <i>Moyenne par exploitation en kr</i>		Keskmiselt tulundusmaa ha-le kr <i>Moyenne par ha de superf. expl. en kr</i>		Keskmiselt ettevõtja tööpäevale kr <i>Moyenne par journée de travail de l'entrepreneur en kr</i>	
	1936/37	1935/36	1936/37	1935/36	1936/37	1935/36
	Väiketalundid (alla 20 ha) . . .	775,65	632,08	59,48	46,42	1,54
Normaaltalundid (20—30 ha) . . .	1 007,57	740,40	41,21	20,83	1,53	1,10
Täistalundid (30—50 ha) . . .	1 129,74	756,81	28,26	19,40	1,46	1,05
Suurtalundid (üle 50 ha) . . .	844,23	639,70	11,95	9,13	1,30	0,98
Keskmiselt — Moyenne	965,96	701,50	26,13	18,92	1,46	1,09
Põhja-Eesti 1936/37	976,57	.	29,06	.	1,52	.
Lõuna-Eesti 1936/37	967,39	.	24,12	.	1,41	.

lust jääb ülejääk, mis loetakse talundis kindla palgalepinguta töötajate, s. t. ettevõtja ja tema perekonna töötasuks.

Kui tulust arvata maha kapitali protsendinõudlus, siis jääb ettevõtja perekonna töötasuks vaatlustalundite keskmiselt ühe perekonna kohta 966 kr, P.-Eestis 977 kr ja L.-Eestis 957 kr. Talundite suurenedes väheneb ettevõtja tööpalk tulundusmaa ha, kui ka ühe ettevõtja tööpäeva kohta, mis tingitud kapitalide

suurenemisest ja sellega vastavalt protsendinõudluse suurenemisest ühelt poolt ja teiselt poolt osalisest tulundusmaa ekstensiivsemast kasutamisest talundite suurenedes ning puhtvaranduse tasuvusest, mis madalam kui protsendinõudlus. Ettevõtja perekonnale jääb töötasuks, kui omakapitali pealt arvata 5% ja võlgade pealt tarviline protsent maksta välja, ühe tööpäeva kohta väiketalundis 1,54 kr, normaaltalundis 1,53 kr, täistalundis 1,46 kr ja suurtalundis

Ettevõtja perekonna palganõudlus — *Rétribution équitable de l'exploitant et des membres de sa famille.*

10.	Keskmiselt talundile kr <i>Moyenne par exploitation en kr</i>		Keskmiselt tulundusmaa ha-le kr <i>Moyenne par ha de superf. expl. en kr</i>		Keskmiselt ettevõtja tööpäevale kr <i>Moyenne par journée de travail de l'entrepreneur en kr</i>	
	1936/37	1935/36	1936/37	1935/36	1936/37	1935/36
	Väiketalundid (alla 20 ha) . . .	813,09	710,58	62,35	52,79	1,62
Normaaltalundid (20—30 ha) . . .	1 050,80	915,74	43,22	30,00	1,61	1,42
Täistalundid (30—50 ha) . . .	1 263,01	1 027,28	31,61	26,34	1,63	1,42
Suurtalundid (üle 50 ha) . . .	1 184,06	1 100,74	16,78	15,71	1,82	1,69
Keskmiselt — Moyenne	1 102,69	950,68	29,83	25,64	1,66	1,47
Põhja-Eesti 1936/37	1 017,99	.	30,30	.	1,60	.
Lõuna-Eesti 1936/37	1 171,05	.	29,50	.	1,72	.

¹⁾ Arveaasta ettevõtja tööpalka võrreldes eelmiste aastatega, tuleb panna tähele, et 1931/32., 1930/31., 1929/30. ja 1928/29. a. andmetes arvestati protsendinõudlust 6%, kuna 1927/28., 1926/27. ja 1925/26. a. oli see võetud 7%, alates 1932/33. a. on protsendinõudlus arvestatud 5%-ga.

1,30 kr ning vaatlustalundite keskmiselt 1,46 kr. P.-Eestis jääb ettevõtja töötasuks 1,52 kr, L.-Eestis 1,41 kr. 1936/37. a. talundite tasuvus, mis ulatus 3,98%, on lähedane normaal-protsendinõudluse 5%-le, mistõttu läheneb ka ettevõtja saavutatud tööpalk perekonnaliikmete kehalise töö eest õigustatud palganõudlusele, olles ühe 10-tunnise tööpäeva kohta vaid 20 s madalam. See on soodsam vahekord saavutatud tööpalka ja kehalise töö eest õigustatud palganõudluse vahel. Viimase 10 aasta jooksul on saavutatud palk olnud ühe 10-tunnise tööpäeva kohta 43 — 158 senti võrra madalam õigustatud palganõudlusest. Nii võib 1936/37. a. põllumajandusaastat pidada paremaks seni olnuist, põllumehele jäi rahuldav kapi-

tali- ja töötasu, mis omakord süvendas kindlustunnet ja andis uut hoogu tootmisalade korrastamiseks.

Kuna hinnad jäid 1937. a. püsima vähese tõusuga eelmise aasta tasemele ja maaviljuse toodang kujunes kvaliteedilt kui ka koguselt paremaks, võib loota, vaatamata tööpalkade, masin-riistade ja ehitusmaterjalide hindade tõusule, et tasuvus ka 1937/38. a. jääb püsima enam-vähem rahuldavale tasemele. Mõõdunud ja käesolev suvi ilmastiku poolest oli haruldalt soodus põllutõõde läbiviimiseks, seetõttu saadi väiksema tööõudlusega kõik tööd õigeaegselt lõpetada, mis aitas kindlasti pehmeneda teravaks kujunenud tööjõupuudust, vähendada kulupostides töökulu osa ning tõsta tasuvust.

Talumajanduse tasuvuse kohta ennem ilmunud artiklid ja andmed:

Põllumajanduse tasuvus 1935/36. a.,	Eesti Statistika 1936. a., lk. 663—671.
Põllumajanduse tasuvus 1934/35. a.,	Eesti Statistika 1936. a., lk. 40—48.
Põllumajanduse tasuvus 1933/34. a.,	Eesti Statistika 1935. a., lk. 15—24.
Põllumajanduse tasuvus 1932/33. a.,	Eesti Statistika 1933. a., lk. 635—643.
Põllumajanduse tasuvus 1931/32. a.,	Eesti Statistika 1932. a., lk. 734—742.
Põllumajanduse tasuvus 1930/31. a.,	Eesti Statistika 1931. a., lk. 730—748.
Põllumajanduse tasuvus 1929/30. a.,	Eesti Statistika 1930. a., lk. 720—728.
Põllumajanduse tasuvus 1928/29. a.,	Eesti Statistika 1929. a., lk. 720—726.
Põllumajanduse tasuvus 1927/28. a.,	Eesti Statistika 1928. a., lk. 741—749.
Põllumajanduse tasuvus 1926/27. a.,	Eesti Statistika 1927. a., lk. 679—683.

K. Rumma.

SURMAPÕHJUSED 1936. a. CAUSES de DÉCÈS en 1936.

Sisust: 1. Üldine suremus ja tähtsamad surmapõhjused, lk. 671. 2. Tähtsamad surmapõhjused linnades ja maal, lk. 673. 3. Täiendavaid andmeid, lk. 674.

1. Üldine suremus ja tähtsamad surmapõhjused.

Mortalité générale et causes principales de décès.

1936. a. kestel oli üle riigi 17 594 surmajuhtu ja võrreldes eelmise aastaga näeme suremuse suurenemist 730 juhuga ehk 10 000 elaniku suhtes 6,3 võrra, kuna 1935. a. suremus ületas eelmise aasta, s. o. 1934. a. suremuse 8,6 võrra. Üleriiklik suremuskoeffitsient arvatud 10 000 elaniku kohta oli 1936. a. 155,7, linnades 143,2 ja maades 162,0. Seega on suremuskoeffitsiendid suurenenud aastaga linnades 2,7 ja maades 8,1 võrra. Suremuskoeff. suurenemine linnades meeste seas oli 1,9 ja naiste hulgas 3,3 võrra, kuna maades suremuskoeffitsient suurenes meeste seas 6,5 ja naiste seas 9,5 võrra. Suremuskoeffitsiente võrreldes meeste ja naiste suhtes, näeme linnades suuremat

meeste suremuse osatähtsust naistest 34,6 võrra ja maades 26,1 võrra. 1936. a. suremuskoeffitsient Tallinnas oli üldse 127,3, meeste seas 146,2 ning naiste seas 112,3; seega suurenemine üldse eelmisest aastast 2,7 võrra. Suremuse suurenemise Tallinnas 1936. a. peab kandma peamiselt naiste arvele, kuna meeste seas see vähenes.

Käsitades 1936. a. surmapõhjusi, peab esmalt vaatlema nende määramise moodust. Nii näeme, et 1936. a. kestel surnud kodanikkude surmapõhjused olid tehtud kindlaks arstilt 7 018 juhul ehk 45,0%, politsei teadaandel 94 juhul ehk 0,5%, omaste ja registreerija üteluse järgi 8 720 juhul ehk 48,6% ning märkimata, kellelt surmapõhjus kindlaks tehtud, 853 juhul ehk 4,9%. Linnades oli 1936. a. 4 824 surmajuhtu, neist määrati surmapõhjus ravijalt arstilt 3 802 juhul ehk 78,9%, lahkamiskambri andmeil oli surmapõhjus määratud 362 juhul ehk 7,5%, surma konstateerijalt arstilt

2. Tähtsamaid surmapõhjusi linnades ja maal.

Causes principales de décès dans les villes et arrondissements.

Suremus linnades oli 1936. a. kõige suurem vereringe-elundite haigusisse (koefitsient 27,9), siis nakkus- ja parasitaarsesse haigusisse (25,8), sellest tuberkuloos 19,1⁰/₀₀₀ ja vähktõbi ning teised kasvavad 18,3⁰/₀₀₀, milledest suurima osa moodustab suurem vähktõppe ja teisisse pahaloomulisse kasva-

jausse (16,9). Erkkonna- ja meelte-elundite haigusisse suri 1936. a. aga linnades 16,4⁰/₀₀₀, siis hingamis-elundkonna haigusisse 16,0⁰/₀₀₀ ja raukusnõtrusse 11,5⁰/₀₀₀, ning vägivaldset ja õnnetusjuhuslikult surma sai 10,2⁰/₀₀₀.

1936. a. surmapõhjusi linnades võrreldes 1935. a. nähtub, et suurimal määral suurem suurenes just vägivaldsesse ja õnnetusjuhuslikult surma, nimelt

Tuberkuloos ja vähk ning teised pahaloomused kasvavad surmapõhjustena 10 000 elan. kohta 1935. ja 1936. a.
Décès causés par tuberculose et cancer et autres tumeurs malignes pour 10 000 habitants en 1935 et 1936.

2.	1936						1935					
	Tuberkuloos			Vähk ja teised pahaloomused kasvavad			Tuberculosis			Cancer et autres tumeurs malignes		
	M.	N.	K.	M.	N.	K.	H.	F.	T.	H.	F.	T.
Linnad — Villes	26,34	13,48	19,12	15,44	18,03	16,89	28,73	14,22	20,58	15,72	15,85	15,79
Tallinn	30,09	11,75	19,89	12,18	17,63	15,19	27,76	12,17	19,07	14,85	14,61	14,72
Haapsalu	23,55	17,09	19,81	14,13	23,92	19,81	19,11	17,34	18,09	23,89	20,81	22,11
Kuressaare	24,81	7,52	14,97	19,85	18,80	19,25	20,84	15,23	17,42	6,08	26,66	17,42
Narva	32,18	20,73	25,55	22,71	18,66	20,37	37,93	8,24	20,89	12,95	19,23	16,55
<i>Set.: N.-Jõesuu</i>	<i>31,09</i>	<i>13,61</i>	<i>29,53</i>	<i>19,36</i>	<i>27,21</i>	<i>20,53</i>	<i>30,00</i>	<i>21,23</i>	<i>25,17</i>	—	<i>14,15</i>	<i>8,39</i>
Nõmme	23,92	18,38	20,86	17,62	20,43	19,17	32,51	23,81	27,67	12,19	15,16	13,84
Otepää	12,14	26,55	20,47	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pakle	53,14	16,24	32,88	20,03	10,83	14,95	6,73	22,04	15,15	6,73	16,53	12,12
Paldiski	17,68	20,74	45,94	—	—	—	20,15	23,02	26,28	—	23,92	13,14
Petseri	37,14	20,03	28,62	9,29	8,37	8,80	9,04	23,40	18,40	24,11	13,20	18,40
Pärnu	21,90	3,80	11,27	9,85	23,12	17,38	25,57	10,88	17,19	10,00	15,07	12,89
Põltsamaa	—	12,80	7,15	16,19	12,80	14,80	42,03	6,66	22,43	42,63	13,32	26,17
Rakvere	25,87	21,44	23,35	14,11	19,65	17,26	42,52	10,87	24,60	35,44	12,68	22,55
Tapa	10,83	10,39	10,61	27,09	25,97	26,52	26,88	15,32	20,95	21,51	25,54	23,57
Tartu	22,94	15,55	18,73	18,19	16,75	17,37	20,40	18,70	23,28	16,51	17,49	17,07
Tõrva	23,31	—	10,42	15,54	25,03	20,85	25,58	18,26	18,65	—	—	7,46
Tõrri	14,10	30,36	22,84	21,16	24,29	22,84	14,89	12,38	13,31	35,97	6,19	19,07
Valga	21,81	15,85	18,51	39,25	15,85	20,31	20,25	12,28	18,50	17,50	15,79	16,55
Viljandi	14,85	8,34	11,13	12,99	16,08	15,10	39,73	20,05	29,02	11,92	14,96	13,66
Võru	8,62	7,01	7,73	12,93	10,52	11,60	12,72	10,55	11,54	10,96	21,10	19,23
Maad — Arrondissements	21,76	11,86	16,59	8,87	10,40	9,67	20,40	10,61	15,28	8,44	8,79	8,63
Viru	27,19	13,76	20,33	12,86	12,87	12,87	25,72	11,82	18,62	9,74	8,99	9,36
Järva	26,35	11,15	18,57	9,20	12,75	11,02	18,32	12,96	15,51	10,45	11,95	11,22
Harju	24,04	11,61	17,57	11,20	12,68	11,97	20,77	9,46	14,88	12,84	12,25	12,53
Lääne	18,94	8,35	13,35	9,32	12,93	11,22	14,43	10,77	12,50	6,02	9,69	8,24
Saare	20,57	8,06	13,63	4,81	7,01	6,03	27,14	11,22	18,30	2,63	7,36	5,26
Pärnu	18,06	7,20	12,38	8,47	5,91	7,13	15,52	9,26	12,24	7,90	6,17	7,00
Viljandi	17,14	12,18	14,52	6,30	12,18	9,41	20,04	10,62	15,35	9,80	10,31	10,07
Tartu	21,19	18,10	10,93	8,93	10,73	9,88	18,47	11,94	15,03	8,81	8,53	8,66
Valga	15,46	5,91	10,45	6,70	11,07	8,51	10,58	6,64	8,51	9,76	8,86	9,29
Võru	21,76	16,75	19,15	9,40	7,39	8,35	25,79	10,10	17,61	7,52	8,13	7,84
Petseri	19,87	14,49	17,04	3,14	5,99	4,63	19,87	8,82	14,06	8,83	8,78	8,81
Üldse — Gr. total	22,67	12,37	17,21	10,54	12,81	11,74	22,32	11,72	16,70	10,27	10,96	10,64

3 punkti võrra, siis hingamis-elundkonna haigusisse 2,4 punkti võrra, raukusnõtrusse 1,3 punkti võrra, vähktõppe ja teisisse kasvavasse 1 punkti võrra.

1936. a. surmapõhjustest maades olid suuruselt esikohal raukusnõtrus (koefitsient 40), nakkus- ja parasitaarsed haigused (23,5), vereringeelundite haigused (17,1), siis erkkonna- ja meelte-elundite haigused (15,9) ja hingamis-elundkonna haigused (12,9) ja pea võrdset seedimiselundkonna haigused (11,2) ning vähk ja teised kasvavad (11,0). Maal 1936. a. surma põhjustanud haiguste rühmi võrreldes eelmise aastaga, näitab suuremat suurenemist pea võrdset hingamis- ja seedimisorganite haiguste rühm, esimene 2,6 punktiga, teine 2,5 punktiga, samuti olid pea võrdsed vereringe-elundite ja nakkus- ja parasitaarsete haiguste rühm, esimeses suurem suurenes 2,1 punkti võrra, teises 1,9 punkti võrra. Neile järgnesid raukusnõtrus ning erkkonna ja meelte-elundite haigused 1,7 punktiga

ja lõpuks vägivaldne ja õnnetusjuhuslik surm ning vähk ja teised kasvavad 1 punktiga. 1936. a. asetleidnud suurem suurenemist põhjustavad eelmisele aastale sarnaselt imikuid ja vanu inimesi ohustavad haigusrühmad. Nii näeme, et imikute seas suurel arvul surma põhjustasid just seedimisorganite haigused, vanemate inimeste hulgas aga hingamisorganite haigused. Eelmisest aastast enam põhjustasid surma, nii imikuid kui ka vanema inimesil, gripp ja sellega seoses olevad haigused. Eelmisest aastast suurenenud on ka suurem, mida põhjustasid õnnetusjuhud, vähktõbi ja teised pahaloomulised kasvavad. Pea võrdset eelmisele aastale 1936. a. nõudis surm ohvreid südame sisekesta ja südamelihaste põletiku ja pärgarterite haiguste näol, samuti suurel määral kopsupõletik, mis oli levinud rohkesti koos gripiga. Suurem suurenenemist võime nentida üksikute nakkushaiguste juures, mis on kaunis märgatav, näiteks kõhu- ja paratüüfuse, leetrite, sarlakite ja läkakõha juures.

3. Täiendavaid andmeid.

Quelques données supplémentaires.

Suremus tuberkuloosi on 1936. a. üle riigi võrreldes 1935. a. suurenenud 10 000 elaniku kohta 0,5 juhu võrra ja seda rohkem naiste arvel. Linnades on suremus tuberkuloosi nimetatud aastal vähenenud 1,5 juhu

võrra ja peamiselt meeste arvel (2,4), kuna naiste arvel vähenemine oli 0,7 juhtu.

Maades on 1936. a. suremus tuberkuloosi eelmisest aastast suurenenud 1,3 juhuga, seejuures meeste seas 1,4 juhuga, ja naiste seas 1,3 juhuga. Suurema suremusega tuberkuloosi esinevad linnust 1936. a. Pal-

Tähtsamad nakkushaigused surmapõhjusedena 1935. ja 1936. a.
Décès causés par les principales maladies contagieuses en 1935 et 1936.

3.	Kõhutõbi ja paratüüfus	Rõuged	Leetrid	Sarlakid	Läkakõha	Difteeria	Influentse	100 000 elaniku kohta — Pour 100 000 habitants						
								Typhus abdominalis et paratyph.	Varõta	Morõlli	Sarlatina	Fertussis	Diphtheria	Griip
1936.														
Linnad — Villes	13	—	—	13	4	26	96	3,86	—	—	3,96	1,19	7,79	28,50
<i>Sel.: Tallinn — D. Tallinn</i>	6	—	—	4	2	15	32	4,18	—	—	2,79	1,39	10,45	22,30
Maad — Arrondiss.	26	5	17	45	20	49	289	3,32	0,64	2,17	5,74	2,55	6,25	30,43
Üldse — Gr. total	39	5	17	58	24	75	335	3,45	0,44	1,50	5,13	2,12	6,64	29,65
1935.														
Linnad — Villes	52	—	3	28	8	22	46	15,85	—	0,01	8,54	0,01	6,71	14,02
<i>Sel.: Tallinn — D. Tallinn</i>	28	—	2	4	7	10	23	20,00	—	1,43	2,86	0,71	7,14	16,43
Maad — Arrondiss.	22	5	83	90	43	48	40	2,78	0,63	10,48	11,37	5,43	6,06	5,05
Üldse — Gr. total	74	5	86	118	46	70	86	6,56	0,44	7,62	10,45	4,07	6,20	7,62

diski (koeff. 45,9) ja Paide (32,9) ning väiksema suremusega Põltsamaa (7,1) ja Võru (7,7). Maades oli nimetatud aastal suremus tuberkuloosi suurim Viru- (koeff. 20,3) ja Võrumaal (19,1), väiksem Valga- (10,4) ja Pärnumaal (12,4).

Suremuskoefitsient vähktõppe ja teisisse pahaloolumulisse kasvajaisse 1936. a. kõrvutatud 1935. a. ja arvutatud 10 000 elaniku suhtes näitab suurenemist 1,1 võrra, meeste seas 0,2 võrra ja naiste seas 1,8 võrra. Nimetatud surmapõhjuse rühma levi linnades oli suurenenud 1936. a. eelmisest aastast 10 000 elaniku suhtes 1,1 surmajuhu võrra ja seda naiste arvel, kuna meeste seas võib konstateerida õige väikest tagasiminekut. Maades peab selle surmapõhjuse rühma suurenemist konstateerima nii meeste kui naiste seas, eriti aga naiste seas, kuna meeste seas esines see vaid 0,5 juhu võrra.

Vähktõbi ja teised pahaloolumused kasvavad esinesid surmapõhjusedena 1936. a. linnadest kõige sagedamini ja pea võrdselt Tapal (koeff. 26,5) ja Valgas (26,9), kõige vähem Petseris (8,8) ja Võrus (11,0). Maades esines nimetatud surmapõhjuse rühm mainitud aastal sagedamini Viru- (12,0) ja Harjumaal (12,0) ja kõige harvemini Petseri- (4,0) ja Saaremaal (6,0).

Kui vaadelda 1936. a. kestel surma põhjustanud tähtsamaid nakkushaigusi, siis ilmneb, et nendesse suremus võrreldud eelmise aastaga ja arvatud 100 000 elaniku kohta, on läinud tagasi. Nii vähenes suremuskoefitsient kõhutõppe ja paratüüfusse 3,1, leetritesse 6,1, sarlakitesse 5,3 ja läkakõhasse 2 võrra, kuna suremus difteeriasse suurenes 0,4 võrra. Suurt suremuse suurenemist näeme aga gripi juures, nimelt

22 võrra. Eelmise aasta tasemel püsis suremus rõugeisse. Eelpool nimetatud surma põhjustanud nakkushaiguste vähenemist 1936. a. oleme kohustatud kandma nende vähenemise arvele peamiselt linnades. Nii näeme, et 1935. a. esinesid linnades suurel määral surmapõhjusedena kõhutõbi- ja paratüüfus ning sarlakid, kuid 1936. a. vähenes esimeste koefitsient 12 võrra ja teiste 4,6 võrra. Maades näeme nimetatud aastal suremuskoefitsiendi vähenemist leetritesse 8,3, sarlakitesse 5,7 võrra ja läkakõhasse 2,3 võrra. Suremus suurenenud grippi 1936. a. peame konstateerima linnades, eriti aga maades. Nii ületas grippi suremuskoefitsient linnades 1936. a. eelmise aasta 14,5 võrra ja maades 25,4 võrra. Kuna väikest suremuse suurenemist võime konstateerida difteeriasse nii linnades kui maades; linnades suurenes nimetatud haiguste suremuskoefitsient 1,1 võrra ja maades 0,2 võrra.

Beltodust näeme, et 1936. a. nakkushaigused surmapõhjusedena esinesid eelmisest aastast märksa väiksemal määral, arvatud välja gripp, mis on nõudnud ohvreid viimasel aastal peagu 4 korda enam.

1936. a. suremuse suurenemine kõrvutatud eelmise aastaga ja vaadatud vanuse ning surmapõhjuse järgi näitab, et suurenemist kuni tiheda aasta vanuste hulgas mõjustas peamiselt kõhulahtisus ja soolte-põletik. Suremuse suurenemist 15—19 a. vanuste seas oleme sunnitud kandma just peamiselt tuberkuloosi arvele. Suremuse suurenemine nimetatud vanusrühmas on tõusnud eelmisest aastast just meeste arvel, kuna naiste seas näitab see vähenemist. Suremuse suurenemist tuberkuloosi nimetatud vanusrüh-

mas soodustavad näiliselt murdeaastad. 25—49 a. vanuste rühmas suurenenud suremuse kanname osalt õnnetusjuhtude arvele, mis viimasel aastal on märksa tõusnud. 40 a. ja vanemate seas viimasel aastal, võrreldud eelmise aastaga, tõstsid suremuse suurene-

mist enam-vähem vähk ja teised pahaloomused kasvavad ja vereringe-organite haigused, siis gripp ning raukusnõtrus.

Suremuskoefitsient 1936. a. üle riigi, võrreldud eelmise aastaga, näitab 10 000 elaniku suhtes suure-

Surm enesetapmistest, tapmistest ja õnnetusjuhtude läbi 1935. ja 1936. a.
Suicides, homicides et décès causés par accidents en 1935 et 1936.

4.	1936									1935								
	Enesetapmised			Tapmised			Õnnetusjuhud			Suicides			Homicides			Accidents		
	M.	N.	K.	M.	N.	K.	M.	N.	K.	H.	F.	T.	H.	F.	T.	H.	F.	T.
Linnad — Villes	89	31	120	3	3	0	177	42	219	84	25	109	2	8	10	91	25	116
S. Tallinn — D. Tallinn	33	14	47	—	1	1	91	16	107	43	13	56	2	3	5	44	12	56
Maad — Arrondiss.	116	39	155	26	6	32	265	90	355	103	38	141	14	7	21	229	80	309
Üldse — Gr. total	205	70	275	29	9	32	442	132	574	187	63	250	16	15	31	320	105	425
100 000 el. kohta — Pour 100 000 habitants.																		
Linnad — Villes	60,26	16,39	85,62	2,03	1,59	1,78	110,85	22,20	65,01	53,44	13,57	33,23	1,39	4,34	3,05	63,31	13,57	85,36
S. Tallinn — D. Tallinn	51,98	17,50	32,76	—	1,25	0,70	143,34	20,0	74,57	69,41	16,66	40,00	3,23	3,84	3,57	71,02	15,33	40,00
Maad — Arrondiss.	30,98	9,52	19,77	6,94	1,46	4,08	70,77	21,97	45,28	27,26	9,18	17,81	3,70	1,69	2,65	60,80	19,33	39,02
Üldse — Gr. total	33,60	11,69	24,34	5,46	1,50	3,36	83,23	23,04	50,30	35,25	10,53	22,15	3,02	2,51	2,75	60,31	17,55	37,65

nemist just hingamiselukonna haigusisse, nimelt 2,6 võrra. Kuna pea ühel ja samal tasemel on püsinud suremus seedimiselukonna ja vereringelukundite haigusisse, samuti ka vägivaldne ja õnnetusjuhtuline surm. Kõigis eelpool mainitud suremuse rühmades oli suremuskoefitsiendi suurenemine 1,6 võrra. Suremuskoefitsient raukusnõtrusse suures 1,4 võrra, vähk ja teised kasvavad 1,0 võrra ning nakkus- ja parasitaarhaigused ning erkkonna- ja meelte-elundite haigused 0,9 võrra. Suremuskoefitsient 1936. a. näitab üle riigi 100 000 elaniku suhtes cel-

misest aastast suurenemist enesetapmistes 2,2 võrra, tapmistes 0,6 võrra ja eriti suuresti õnnetusjuhtudes 13,2 võrra ehk absoluutarvudes 574 juhuga 425 juhu vastu. Kõigis nimetatud kolmes surmapõhjuse rühmas on mehed naistest suures ülekaalus. Linnades esinesid 1936. a. enesetapmised eelmisest aastast enam 2,4 võrra ja õnnetusjuhud 29,6 võrra ning tapmisi vähem 1,3 võrra; maades enam enesetappeid 2 võrra, tapmisi 1,4 võrra ja õnnetusjuhte 6,3 võrra. Seega on 1936. a. õnnetusjuhtude arv, mis lõppenud surmaga, suurenenud just linnade arvel.

Surmapõhjuse kohta ennem Keskbüroo väljaandeks ilmunud artiklid ja andmed:

- Surmapõhjused 1935. a., K. Rumma, Eesti Statistika nr. 183(2), lk. 81—90.
 Surmapõhjused 1934. a., K. Rumma, Eesti Statistika nr. 170(1), lk. 30—39.
 Surmapõhjused 1933. a., K. Rumma, Eesti Statistika nr. 160(3), lk. 130—139.
 Surmapõhjused 1932. a., K. Rumma, Eesti Statistika nr. 147(2), lk. 91—99.
 Surmapõhjused 1931. a., E. Lasberg, Eesti Statistika nr. 134(1), lk. 42—50.
 Surmapõhjused 1930. a., E. Lasberg, Eesti Statistika nr. 123(2), lk. 94—103.
 Eriväljaanne: Surmapõhjuse registreerimiskord ja rahvusvaheline surmapõhjuse nomenklatuur 1931. a.

Surnapõhjused 1936. a. rahvusvahelise surnapõhjuste täieliku nomenklatuuri kohaselt (järg).
Causes de décès en 1936 classées d'après la nomenclature internationale détaillée (suite).

Täiel. nomen. jär. nr. N°mbr. de la nom. dét.	Surnapõhjused Causes de décès	Linnades Villes		Maal Arrondissements		Üldse Total			Täiel. nomen. jär. nr. N°mbr. de la nom. dét.	Surnapõhjused Causes de décès	Linnades Villes		Maal Arrondissements		Üldse Total		
		M.	N.	H.	F.	M.	N.	K.			M.	N.	H.	F.	M.	N.	K.
179	Muud ägedad õnnetusjuhtumid, mürgist. kaasa arvatud gaasimürgistused	2	2	0	2	2	4	12	192	Valk	—	—	6	4	6	4	10
180	Tulekahjude tagajärjed	2	1	4	2	6	3	9	193	Õnnetusjuhtulised elektrivigastused	1	—	—	—	1	—	1
181	Muud õnnetusjuhtumid, põletised (kaasa arvatud tulekahju tagajärjed)	2	2	11	6	13	8	21	194	Muud õnnetusjuhtumid: a) võrkehad	50	15	10	6	60	21	90
182	Õnnetusjuhtuline lämbumine mehaanilise vahendi toimel	—	—	—	—	—	—	—	195	b) muud	—	—	—	—	—	—	—
183	Õnnetusjuhtuline uppumine	—	—	—	—	—	—	—	196	Teadm. iseloom. vägivaldne surm (õnnetusjuht, tapmine, enesetapp)	—	—	—	—	—	—	—
184	Õnnetusjuhtulised laskevigastused (kaasa arvatud sõjas saadud vigastused)	42	7	95	22	137	29	166	197	Sõjas saadud vigastused	3	3	14	4	17	7	24
185	Õnnetusjuhtulised haavamis- ja teraristatage (kaasa arvatud sõjas saadud vigastused)	3	—	0	2	2	2	14	198	Õnnetusjuhtulised vigastused	—	—	—	—	—	—	—
186	Õnnetusjuhtulised vigastused kukkumisel, mürgist. misel, sissetangemisel	—	—	1	—	1	—	1	199	Õnnetusjuhtulised vigastused sõjavägedelt	—	—	—	—	—	—	—
187	Õnnetusjuhtulised vigastused kukkumisel, mürgist. misel, sissetangemisel	48	8	79	28	127	36	163	200	Kohtuotsuse täidesaatm.	1	—	—	—	1	—	1
188	Vägivaldloom. loomadelt	—	—	7	7	7	7	14	XVIII Causae morbis incertae — Surm teadmata põhjusil								
189	Nälg, janu	2	1	—	—	2	1	3	199	Ähiline surm	50	25	601	517	651	542	1193
190	Külm	3	—	—	—	3	—	3	200	Mitte- või puudulikult määratletud ja raskesti määratletavad põhjused:	—	—	—	—	—	—	—
191	Kuumus	—	—	1	—	1	—	1	a) kropsuhaigus	50	25	601	517	651	542	1193	
									b) rinnahaigus	39	30	139	80	139	80	219	
									c) südamerabandus ja halvatus	37	43	37	43	37	43	80	
									d) sisemine haigus	45	18	100	52	145	70	215	
									e) muud	1	—	115	124	116	124	240	
									f) märkimata	2	2	61	72	63	74	137	
									Kokku	2	5	149	146	151	151	302	
									Kokku	2 402	2 422	6 610	6 160	9 012	8 582	17 594	

Tab. 2. Surnapõhjused 1936. a. lühendatud nomenklatuuri kohaselt — Causes de décès d'après la nomenclature abrégée en 1936.

Lühendatud nomenklatuuri numbratsioon N°mbr. d'ord. de la nomencl. abrégée	Surnapõhjused Causes de décès	Täieliku nomenklatuuri numbratsioon N°mbr. d'ord. de la nomenclature détaillée	Arv Nombre	100 000 elan. kohta — Pour 100 000 habit.	Lühendatud nomenklatuuri numbratsioon N°mbr. d'ord. de la nomencl. abrégée	Surnapõhjused Causes de décès	Täieliku nomenklatuuri numbratsioon N°mbr. d'ord. de la nomenclature détaillée	Arv Nombre	100 000 elan. kohta — Pour 100 000 habit.		
										1	2
1	I Typhus abdominalis et paratyphus	1, 2	2 715	240,27	26	Bronchitis	106	1 549	137,08		
2	Typhus exanthematicus	3	30	3,45	27	Pneumonias	107—109	1 168	103,36		
3	Variola	6	5	0,44	28	Ceteri morbi tracti respiratorii, exclusive tuberculosis	104, 105, 110—114	800	26,55		
4	Morbilli	7	17	1,50	IX					1 098	97,17
5	Scarlatina	8	58	5,13	29	Diarrhoea et enteritis	119, 120	449	39,74		
6	Pertussis	9	24	2,12	30	Appendicitis	121	67	5,93		
7	Diphtheria	10	75	6,64	31	Morbi hepatis et duct. biliar.	124—127	152	13,45		
8	Gripp s. influenza	11	335	29,85	32	Ceteri morbi tracti digest.	115—118, 122, 123, 128 ja 129	430	38,05		
9	Pestis	14	—	—	33	Nephritis	130—132	157	13,89		
10	Tuberculosis tractus respirat.	23	1 757	155,49	34	Ceteri morbi organ. uropoet.	133—139	184	16,28		
11	Tuberculosis organorum aliorum	24—32	188	16,64	XI					66	5,84
12	Luas	34	26	2,30	35	Septicaemia et infectiones puerperales	140 ja 145	31	2,74		
13	Malaria	38	—	—	36	Alii morbi gravidit. partuum et puerperal.	141—144, 146—150	35	3,10		
14	Ceteri morbi infect. et parasit.	4, 5, 12, 13, 16—22, 33, 35—37, 39—44	191	16,90	XII, XIII					77	6,81
II											
15	Cancer et cet. tumores maligni	45—53	1 327	117,44	37	Morbi cutis, subcutis et organ. locomot.	151—156	77	6,81		
16	Tumores benigni	54 ja 55	150	13,27	XIV, XV					358	31,68
III, IV, V											
17	Rheumatismus chron. et arthritis urica chron.	57, 58	78	6,73	38	Debilitas congenita	157—161	358	31,68		
18	Diabetes mellitus	59	34	3,01	XVI					3 525	311,95
19	Alcoholismus chron. s. acut.	75	36	3,18	39	Senilitas	162	3 525	311,95		
20	Ceteri morbi et intoxicat. chronicae	56, 60—74, 76 ja 77	86	7,61	XVII					887	78,50
VI											
21	Tabes dorsalis et paralysis progressiva	80 ja 83	60	5,31	40	Sulcidium	163—171	275	24,34		
22	Haemorrhagia cerebri embolia s. thrombosis cerebri	82	1 020	90,27	41	Homicidium	172—175	38	3,36		
23	Ceteri morbi system. nerv.	73, 79, 81, 84—89	718	63,36	42	Mors violenta s. accidentalis (excl. sulcidium et homic.)	176—198	574	50,80		
VII											
24	Morbi cordis	90—95	1 397	124,77	XVIII					1 193	105,58
25	Ceteri morbi tracti circulatorii	96—103	383	33,89	43	Causae non definitae s. defectivae definitione	199, 200	1 193	105,58		
Kokku — Total											
								17 594	1 557,93		

1) Arvutamise aluseks võeti rahvastiku arv 1. VII 1 129 974 — Nombre de la population pour calcul 1. VII 1 129 974.

Causes de décès suivant les groupes des maladies en 1936.

Table with 57 columns and multiple rows. Headers include categories like 'Seedimigalundkonna haigused', 'Käse- ja sügelundkonna haigused', 'Raseduse, sünnituse ja lapsevoodi haigused', etc. Each category has sub-headers for M, N, K. Rows contain numerical data for each sub-category.

Décès par les mois.

Table with 57 columns and multiple rows. Headers include months from 1 to 12. Rows contain numerical data for each month across various categories.

Décès d'après les villes et les arrondissements.

Table with 57 columns and multiple rows. Headers include city names like '131', '84', '20', '11', '6', '1', '4', '3', '34', '17', '1', '2', '5', '4', '3', '4', '1', '5', '0', '2', '530', '75', '40', '55', '39', '34', '26', '30', '72', '17', '44', '98', '661', '91', '48', '35', '34', '110', '23', '46', '102'. Rows contain numerical data for each city/arrondissement across various categories.

Tab. 25. Toiduainete maksimumus kalorilise sisalduse järgi 1934—1937. a.)
Coût des denrées alimentaires à la base de leur valeur nutritive 1934—1937i.)

Table with columns for food items (e.g., Seapähk, Lammaliha, Lammaliha), years (1934, 1935, 1936, 1937), and calories per 1000 (IX, X, XI).

*) Maksimumus 1000 kal. kohta (sentides) — Coût par 1000 calorías (en sentes).

Tab. 27—28. Elatusmaksumus- ja hulgamüügiindeksid (geom. kesk., 1913 = 100).
Nombres-indices du coût de la vie et nombres-indices des prix de gros (moyenn. géom., 1913=100).

Table with columns for categories (e.g., 1. Toitlus, 2. Korter, 3. Kütte ja valgustus), years (1934, 1935, 1936), and indices (May, June, July, August, Sept., Oct., Nov.).

BULGARIAÜHENDISEKSID (võrdkaalusamata keskm.) — Nombres-indices des prix de gros (moyennes non pondérées).

Table with columns for food items (e.g., Ühindeks, Sellest taldimufraad, Teatritöö, Kino, Tubak, Alkohol, Münd kuld), years (1934, 1935, 1936), and indices (May, June, July, August, Sept., Oct., Nov.).

WÄIKSISAMATE ALANETE HINDADE KÄIK — Mouvement des prix des articles principaux (1913 = 100).

Table with columns for food items (e.g., Rukis, Või, Sealiha, Jäna, Talamahk, Raud, Purvilõuna riie, Petrooliuaine, Suhkur), years (1934, 1935, 1936), and indices (May, June, July, August, Sept., Oct., Nov.).

Tab. 30. Tööstusettevõtted ja töölolu 1-ks novembriks 1937. a.
 Entreprises industrielles et leur main d'oeuvre au 1. novembre 1937.

Ettevõtte arv N. d'entreprises	Töötajate hulk Nombre général des travailleurs				Neist töölisi Dont ouvriers		Töölisi ja teenilisi Van alla 18 a. — Mineurs parmi les ouv. et serv.	Töötajate pärga hüsumma (1 000 kr) Salaires totaux (1 000 kr)	Sellest töölisi Dont o. des ouvriers (1 000 kr)	Keskmise teenistuse tunnis (ent) Gain moyen horaire (ent)		Töönõudate arv Nombre des accidents		
	Teenistused I. X 1937	Teenistused I. XI 1937	Teenistused I. XI 1937	Teenistused I. X 1937 = 100	Teenistused I. XI 1937	Teenistused I. X 1937 = 100				Mehed Hommes	Naised Femmes		Mehe- keskmise Moyen	Naise- keskmise Moyen
I. Murrud ja kaevandused	5 161	973	1 024	5 110	1 024	5 110	4 270	847,1	401,5	356,4	218			
Sellest: Põlevikivõõtsus	6	3 875	1 024	4 143	1 024	4 143	3 833	847,1	401,5	356,4	218			
II. Metallide töötlemine	26	6 438	2 257	6 597	2 257	6 597	5 833	847,1	401,5	356,4	194			
III. Metallitööstus	51	2 171	177	2 111	177	2 111	2 058	847,1	401,5	356,4	148			
Sellest: Masinaehitus ja remont	17	2 171	177	2 111	177	2 111	2 058	847,1	401,5	356,4	209			
IV. Keemiaõõtsus	16	2 872	303	2 809	303	2 809	2 447	847,1	401,5	356,4	105			
Sellest: Põlevikivõõtsus	4	1 878	250	1 712	250	1 712	1 562	847,1	401,5	356,4	79			
V. Naunatööstus	14	5 878	22	5 878	22	5 878	5 833	847,1	401,5	356,4	69			
VI. Tekstiilivõõtsus	52	11 827	630	12 078	630	12 078	11 038	847,1	401,5	356,4	117			
Sellest: Puvillatööstus	3	4 424	92	4 397	92	4 397	4 138	847,1	401,5	356,4	81			
VI. Püritööstus	52	4 238	306	4 106	306	4 106	3 649	847,1	401,5	356,4	85			
Sellest: Vineeritööstus	1	1 615	14	1 601	14	1 601	1 408	847,1	401,5	356,4	36			
VIII. Paberitööstus	14	2 478	31	2 457	31	2 457	2 187	847,1	401,5	356,4	38			
IX. Polügraafiatööstus	22	1 490	39	1 506	39	1 506	1 273	847,1	401,5	356,4	19			
X. Tõhri-, maiteaini- ja jookide tööstus	36	3 238	259	3 238	259	3 238	2 809	847,1	401,5	356,4	7			
XI. Keemikate- ja pudukaurade tööstus	31	2 011	94	2 051	94	2 051	1 881	847,1	401,5	356,4	5			
Sellest: Jalamõõdetööstus	10	722	21	719	21	719	644	847,1	401,5	356,4	185			
XII. Ehitistööstus	75	6 133	1 673	5 322	1 673	5 322	5 273	847,1	401,5	356,4	11			
XIII. Elektrijaamad, gaasi- ja veevarustus	8	1 061	69	1 091	69	1 091	786	847,1	401,5	356,4	—			
XIV. Puhastustööstus	3	132	—	122	—	122	108	847,1	401,5	356,4	—			
Kokku suurtööstus — Total	421	59 199	4 732	4 922	50 059	4 922	44 629	8 648,5	3 736,0	3 073,9	1 021			
Sellest: ettevõtted 50 ja üle töötajaga — Les entreprises ayant plus de 50 travail.	208	43 237	3 771	3 960	43 068	3 960	38 464	7 408,8	3 224,0	2 649,0	909			
Dont: ettevõtted 20—49 töötajaga — Les entreprises ayant 20—49 travailleurs	213	6 942	1 011	962	6 991	962	6 165	1 239,7	512,0	424,9	112			
I. Industries extractives	11	5 161	973	5 110	1 024	5 110	4 270	847,1	401,5	356,4	8			
II. Industrie minière	49	524	41	444	191	444	417	16,7	7,7	7,6	45,3			
III. " des métaux	122	1 237	149	1 305	149	1 305	1 238	84,2	27,9	26,9	32,3			
IV. " chimiques	23	236	51	238	51	238	211	296,9	77,7	72,7	32,3			
V. " des caux et papiers	29	233	40	254	40	254	234	40,6	18,6	11,2	30,9			
VI. " textile	54	529	104	574	104	574	519	45,6	12,5	11,8	20,9			
VII. " du bois	119	1 095	140	1 062	140	1 062	97,0	102,1	31,1	27,4	24,6			
VIII. " du papier	17	170	13	185	13	185	151	194,7	62,5	58,7	26,5			
IX. " poligraphiques	44	478	36	486	36	486	443	7,7	6,5	6,5	20,9			
X. " de l'imprimerie, des boisons etc.	296	2 243	866	2 474	866	2 474	2 041	87,4	28,4	23,7	27,1			
XI. Construction de vêtements et fabr. de mercerie	103	1 005	98	1 001	98	1 001	953	46	14,6	10,8	22,2			
XII. Constructions, à gaz d'éch. et distrib. d'eau	43	559	156	109	156	109	482	105,2	37,7	36,3	20,9			
XIII. Travaux élect., à gaz d'éch. et distrib. d'eau	7	69	14	65	14	65	48	9,8	5,9	4,6	46,6			
XIV. Industrie du nettoyage	32	235	7	237	7	237	224	4,8	11,4	10,7	25,6			
Kokku kesk- ja väiketööstus — Total	958	8 709	1 211	8 972	946	8 972	8 060	1 562,3	531,9	460,1	73			
Üldse suur- ja kesk- ja väiketööstus — Grand total (a+b)	1 379	58 906	5 993	5 870	59 031	5 870	52 689	10 210,8	4 267,9	3 534,0	1 093			

PÖLLUMAJANDUS.

Kalandus 1936. a.	Nr. 184(3)	lhk. 105—115
Kanapidamise tasuvus 1936. a.	183(2),	74—81
Riigi metsamajandus 1935/36. m.-a.	182(1),	6—13
Põllumajanduse tasuvus 1935/30. p.-a.	181(12),	663—671
Maamandite üleminekud ja hinnad	180(11),	569—577
Kanapidamise tasuvus 1935 a.	171(2),	70—76
Maamandite oksjonid 1934 a.	169(12),	641—645

POLIITIKA.

Rahvahääletus rahvuskogu kokkukutsumiseks	Nr. 176(7)-177(8), 402—407
Rahvahääletused põhiseaduse muutmiseks	Nr. 145(12), lhk. 605—617

VARIA.

Üüride üldsumma Tallinnas ja Nõmmel	Nr. 185(4), lhk. 169—172
Perekannanime statistika	174(5), " 264—267
Kirikuaalu 1930—34 a.	160(3), " 126—130
Alkoholjookide tootang ja tarvitamine	152(7)-153(8), 382—387
Suvitajad suvituskohades 1932 a.	139(6), lhk. 310—313
Ehitustegevus linnades ja nlev. 1930—31 a.	132(11), " 666—669

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO ERIVÄLJAANDED.

Liik A. EESTI DEMOGRAAFIA

Vihk I. Hoidus Eestis I	Lhk. 228+130, 1924.	Kr. 6—
II. Sündivus, surevus abolluv. ja rahvalüikum. 1921—1923 a.	52+64, 1925.	8—
III. Tervishoid Eestis	132+80, 1925.	5—
IV. Rahvastik ja tervishoid	309, 1930.	8—
Surmapõhjuste registreerimiskord ja rahvusv. surmapõhj. nomenklat.	4+128, 1931.	1.30
V. Sotsiaalkindlustus Eestis	76, 1937.	1.50

EESTI MAJANDUS

Vihk I. Välikaubandus 1923 a.	Lhk. 20+72, 1924.	Kr. 2—
II. Eesti sadamad, veetoad, kaubalaevastik ja laevasõit	102, 1925.	2.60
III. Raudtee, post, telegraaf ja telefon Eestis	64, 1925.	2—
IV. Välikaubandus 1924 a.	22+92, 1925.	3—
V. Tööstus Eestis	80, 1926.	2.50
VI. Migratsioonid 1924 a.	38, 1926.	2—
VII. Välikaubandus 1925 a.	109, 1926.	3.25
VIII. Välikaubandus 1926 a.	IV+106, 1927.	3.25
IX. Aktsiaseltside, osahhisuste ja ühisteg. asut. äriseisud 1. I 1926	32+34, 1927.	2—
X. Välikaubandus 1927 a.	106, 1928.	3.25
XI. Eesti välikaubandus 1928 a.	120, 1929.	5.50
XII. Välikaubandus 1929 a.	152, 1930.	5—
XIII. Välikaubandus 1930 a.	144, 1931.	5—
XIV. Välikaubandus 1931 a.	140, 1932.	4—
XV. Välikaubandus 1932 a.	124, 1933.	4—
XVI. Välikaubandus 1933 a.	124, 1934.	4—
XVII. Välikaubandus 1934 a.	120, 1935.	4—
XVIII. Välikaubandus 1935 a.	120, 1936.	4—
XIX. Välikaubandus 1936 a.	124, 1937.	4—

EESTI PÖLLUMAJANDUS

Vihk II. Eesti põllumajandus II	132, 1924.	Kr. 2.25
III. Loomapidamine Eestis 1924 a.	17+105, 1925.	1.50
IV. Eesti põllumajandus 1925 a.	3+201, 1926.	3—
V. Eesti põllumajandus 1926 a.	VIII+254, 1927.	3—
VI. Eesti põllumajandus 1927 a.	VIII+207, 1928.	2.75
VII. Eesti põllumajandus 1928 a.	VIII+218, 1929.	2.75
VIII. Eesti põllumajandus 1929 a.	VIII+284, 1930.	3.50
IX. Eesti põllumajandus 1930 a.	VIII+239, 1931.	3.50
X. Eesti põllumajandus 1931 a.	VIII+223, 1932.	3.50
XI. Eesti põllumajandus 1932 a.	VIII+207, 1933.	3—
XII. Eesti põllumajandus 1933 a.	VIII+280, 1934.	3.50
XIII. Eesti põllumajandus 1934 a.	VIII+168, 1935.	3.50
XIV. Eesti põllumajandus 1935 a.	VIII+172, 1936.	3.50
XV. Eesti põllumajandus 1936 a.	VIII+172, 1937.	3.50

Liik B.

1. Üldrahvalugemise osakokkuvõtted	Lhk. 78, 1923.	2—
2. Sngemed vigaste laste kohta Eestis	104, 1923.	3.75
3. Riigikogu valimised	78, 1923.	3—
4. Eesti välikaubandus 1921—1922	60+38, 1923.	2.60
5. 1922 a. Üldrahvalugemise andmed		
Vihk I. Rahva demograafiline koosseis ja korterolud Eestis	Lhk. 88, 1925.	Kr. 2—
II. Üleriikiline kokkuvõtte (tab.)	8+188, 1924.	4—
III. Rahva tööala ja ühiskondline kihitus	88+84, 1925.	3—
IV. Virumaaakond	21+62, 1924.	2—
V. Järvamaakond	52+00, 1923.	3—
VI. Harjumaaakond ja Tallinn	40+66, 1924.	3—
VII. a) Läänemaaakond	20+66, 1924.	2—
b) Saaremaaakond	20+50, 1924.	2—
VIII. Pärnumaaakond	40+84, 1924.	3.50
IX. Viljandimaaakond	36+84, 1924.	3.50
X. Tartu- ja Valgamaakond	40+92, 1924.	3—
XI. Võru- ja Põlvamaakond	30+46, 1927.	3—
6. 1922 a. Üldrahvalug. andmed läbitõttam. plaan ja tabelite sisu	48, 1923.	1—
7. Asunaa majapidamised Eestis 1919—23 a.	46+00, 1924.	3.50
8. 1925 a. Põllumajandusliku üleskirjutuse andmed	4+210, 1926.	3.75
9. Statistiline album, v. I. Maa ja rahv. (38 dia- ja kart. värv.)	1925.	6—
Statistiline album, v. II. Majandus (24 dia- ja kart. värv.)	1926.	6—
Statistiline album, v. III. Põllumajandus (joonised, fotod, tekst)	112, 1928.	7.50
10. III Riigikogu valimised	48, 1927.	1.75
11. IV Riigikogu valimised	52, 1929.	1.75
12. 1929 a. põllumajandusliku üleskirjutuse andmed, vihk I	XI+255, 1930.	7.50
13. 1929 a. põllumajandusliku üleskirjutuse andmed, vihk II	IV+04+44, 1932.	3—
14. Eesti 1920—1930. Arvuline ülevaade (lühkõites)	XV+405, 1931.	7—
15. V Riigikogu valimised	52, 1933.	1.50
16. II Rahvalugemise andmed: v. I. Valdade rahvastik	IV+104, 1934.	3—
v. II. Rahvastiku koostis ja korterolud	VIII+152, 1935.	3—
v. III. Tööharu ja lühkonnad	228, 1935.	6—
v. IV. Rahvastikuprobleeme Eestis	VIII+156, 1937.	3—
17. Eesti arvudes 1920—1935	XVI+348, 1937.	6—

Liik F. EESTI STATISTIKA KUUKIRI:

1922 a. Nr. 1—11 hind kokku	Kr. 10.—	1927 a. Nr. 62—78 hind kokku	Kr. 15.—	1932 a. Nr. 122—138 hind kokku	Kr. 15.—
1923 " " 12—21 " " " "	15.—	1928 " " 74—85 " " " "	15.—	1933 " " 134—145 " " " "	15.—
1924 " " 22—33 " " " "	15.—	1929 " " 86—97 " " " "	15.—	1934 " " 146—157 " " " "	15.—
1925 " " 34—45 " " " "	15.—	1930 " " 98—109 " " " "	15.—	1935 " " 158—169 " " " "	15.—
1926 " " 46—61 " " " "	15.—	1931 " " 110—121 " " " "	15.—	1936 " " 170—181 " " " "	15.—
				1937 " " 182—193 " " " "	15.—